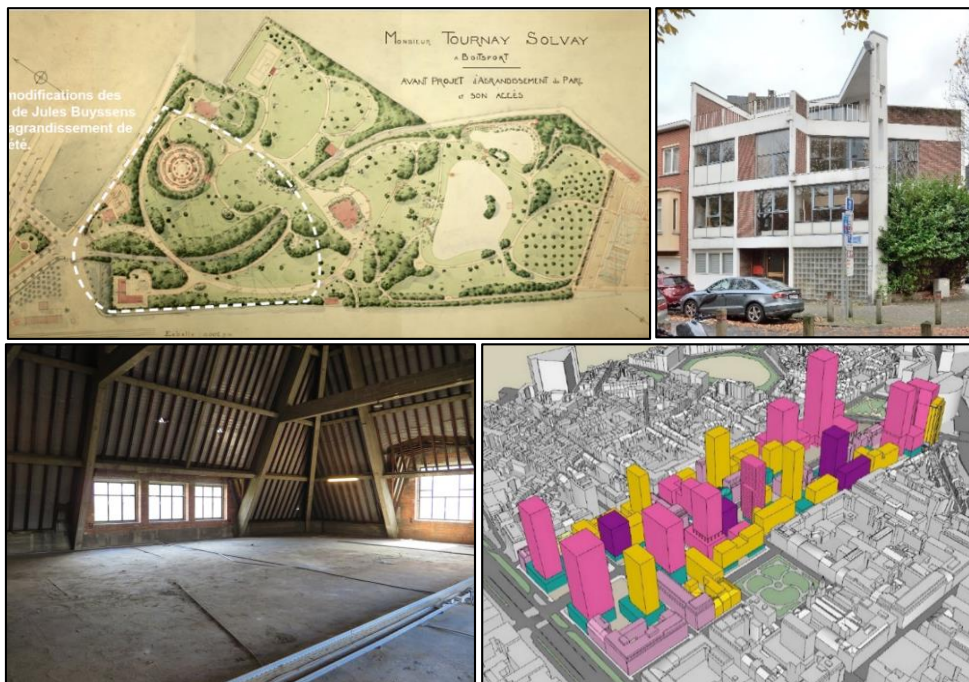

KONINKLIJKE COMMISSIE
VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

ACTIVITEITENVERSLAG 2019

Goedgekeurd door de KCML tijdens de voltallige zitting op 15 juli 2020

Het erfgoed heeft vele gezichten. De brede, transversale en veelzijdige kijk van de KCML beperkt zich daarom niet tot beschermde gebouwen en landschappen, maar richt zich ook op het grondgebied, de stad, de wijk, het openbaar domein, ruimtelijke ordening, het reliëf...

INHOUDSOPGAVE

I. Woord van de Voorzitter	3
II. Opdrachten en enkele voorbeelden in 2019.....	4
1. Adviezen over beschermde goederen.....	4
Adviezen over unieke vergunningen.....	4
Principeadviezen.....	9
Adviezen uitgebracht in het kader van de opvolging van eensluidende adviezen	12
Adviezen in het kader van plannen voor erfgoedbeheer	13
2. Adviezen over niet-beschermde erfgoed (vrijwaringszone, inventaris, vóór 1932)	15
Principeadviezen.....	15
Adviezen over stedenbouwkundige vergunningen.....	16
3. Adviezen over stedenbouwkundige plannen.....	20
De strategische plannen.....	20
De plannen van aanleg met verordenende waarde.....	21
De RPA (richtplannen van aanleg).....	21
4. Adviezen over stedenbouwkundige verordeningen.....	27
5. Adviezen over vrijwaringsvoorstellen (bescherming of bewaring).....	28
6. Adviezen over wettelijke aspecten.....	29
7. Aanbevelingen en studies.....	30
8. Wettelijke termijnen.....	32
9. Begeleiding van projecten, bezoeken, vergaderingen, werkgroepen	33
10. Vertegenwoordiging van de KCML in de gewestelijke ontwikkelingscommissie (GOC).....	33
III. Enkele cijfers.....	34
Synthese van de verschillende adviezen door de KCML uitgebracht in 2019.....	34
IV. Een multidisciplinair team van leden en een vast secretariaat	35
1. 18 multidisciplinaire leden	35
Samenstelling van de KCML in 2019.....	36
Taken uitgevoerd door de leden van de KCML.....	37
Waarnemers in 2019	38
2. Vast secretariaat.....	39
Samenstelling van het vast secretariaat van de KCML in 2017	39
V. Budget.....	40
VI. Bijlagen	42
1. Overzicht van de vergaderingen met vertegenwoordiging van de KCML.....	42
2. Overzicht van de aanvragen tot unieke vergunning die in 2019 bij de KCML zijn ingediend.....	46
3. Overzicht van de voorafgaande adviezen uitgebracht in 2019	49
4. Overzicht van de vragen tot aanvullende informatie in 2019	51
5. Overzicht van de dossiers behandeld in het kader van de opvolging van eensluidende adviezen.....	51
6. Overzicht van de aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning.....	51
7. Overzicht van de adviezen uitgebracht in het kader van vrijwaringsprocedures	60

I. WOORD VAN DE VOORZITTER

In het kielzog van de hervorming van het Brussels Wetboek voor Ruimtelijke Ordening, het BWRO, werd 2019 voor de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen een jaar van grote stedenbouwkundige uitdagingen en vraagstukken die vooral betrekking hebben op het wettelijke en reglementaire kader van de ruimtelijke ordening in het Brussels Gewest.

In oktober 2019 stelde de KCML tijdens een buitengewone plenaire vergadering haar "Memorandum 2019-2024" voor aan de Staatssecretaris bevoegd voor Stedenbouw en Erfgoed, Pascal Smet. De prioritaire thema's die daarin aan bod komen zijn:

- de verwevenheid van erfgoed en stadsplanning;
- het verruimen en doeltreffender maken van de instrumenten voor de erkenning van het erfgoed;
- het streven naar een geïntegreerd beheer van erfgoed en duurzaamheid;
- de dialoog met de KCML aanmoedigen;
- de samenhang van de Koninklijke Wijk waarborgen;
- het 20e-eeuwse erfgoed erkennen en beter beschermen.

In het licht van deze krachtlijnen en met het oog op een harmonieuze integratie van de projecten in de stad en in het stadslandschap, en dat zowel op de schaal van de wijk als van de hele stad, bracht de KCML advies uit over de eerste acht Richtplannen van Aanleg (RPA). Haar bijzondere aandacht ging daarbij uit naar de opwaardering van opmerkelijke landschappen met erfgoedwaarde en van markante perspectieffzichten.

De KCML is ervan overtuigd dat het erfgoed ook een essentiële hefboom vormt om milieudoelstellingen te bereiken. De bestaande bebouwing vormt een duurzame hulpbron in de projecten die de stad van morgen vorm moeten geven.

Een andere grote uitdaging van 2019 was de hervorming van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV). De KCML stelde in dat verband een aantal verbeteringen voor om kwaliteitsvolle stedenbouwkundige ingrepen te bevorderen en daarbij de erfgoedwaarde van het stedelijke kader, zijn architectuur en zijn morfologie beter te vrijwaren, op te waarderen en op harmonieuze wijze te laten evolueren en af te stemmen op de stedelijke functies en de huidige behoeften.

Begin oktober 2019 werd een belangrijke studie afgerond naar het neoclassicistische landschap in de Brusselse Vijfhoek die de KCML toevertrouwde aan de ULB-Crea-Patrimoine. Deze studie, op de kruising van erfgoed en stedenbouw, maakt het mogelijk de dossiers inzake de heraanleg van neoclassicistische ruimten en hun nieuwe stedenbouwkundige uitdagingen beter te omkaderen en op die manier dit erfgoed beter te vrijwaren.

Al deze dossiers bevestigen dat er nood is aan overleg en coördinatie tussen de verschillende Brusselse actoren die de stad van morgen vormgeven, waaronder de KCML. Die dialoog wordt best zo vroeg mogelijk in het proces aangevat en zou tijdens de "projectvergaderingen" kunnen plaatsvinden.

Het jaar 2019 eindigde helaas met droevig nieuws, het overlijden van Guido Vanderhulst. Hij was lid van de Commissie van 1989 tot 2010 en nam het voorzitterschap waar van 2008 tot 2010. We zullen ons hem herinneren om zijn acties ten gunste van het industrieel erfgoed: Thum & Taxis, de voormalige Godinfabriek, de Havenlaan en haar kasseien en platanen die de KCML zo dierbaar zijn.

Christian FRISQUE
*Voorzitter van de Koninklijke Commissie
voor Monumenten en Landschappen*

II. OPDRACHTEN EN ENKELE VOORBEELDEN IN 2019

De KCML is een adviesorgaan dat op vraag van de Regering of op eigen initiatief advies uitbrengt aan de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over de bescherming en het behoud van het onroerend erfgoed.

De Commissie ziet toe op de oordeelkundige herbestemming van erfgoed dat niet meer wordt gebruikt en op het behoud van een coherent stedenbouwkundig kader. Het BWRO en zijn toepassingsbesluiten bepalen de bevoegdheden en de samenstelling van de Commissie. De interne organisatie en de werking van de KCML zijn vastgelegd in artikel 11 van het BWRO en de toepassingsbesluiten van 8 maart 2001 en van 8 januari 2003 (ondertussen ingetrokken en vervangen door het besluit van 4/07/2019), alsook in het huishoudelijk reglement dat de Regering op 03/06/2004 goedkeurde.

De hoofdplicht van de KCML bestaat in het uitbrengen van collegiale adviezen, zowel over beschermingsvoorstellen als over aanvragen voor werken aan al dan niet beschermde goederen. De Commissie kan eveneens het initiatief nemen om haar bevindingen over erfgoedkundige thema's aan de Regering voor te leggen. Ze kan aanbevelingen formuleren over actuele onderwerpen die bijzondere aandacht verdienen.

1. ADVIEZEN OVER BESCHERMDE GOEDEREN

Adviezen over unieke vergunningen

In het geval van een beschermd of op de bewaarijst ingeschreven goed (waarvoor de onderzoeksprocedure loopt of dat definitief beschermd is), zijn alle uit te voeren werken onderworpen aan een unieke stedenbouwkundige vergunning. In het Brussels Gewest heeft de unieke vergunning betrekking op zowel stedenbouwkundige als erfgoedkundige aspecten. De aanvraag wordt ingediend bij de administratie (Urban.brussels) en bestaat uit een stedenbouwkundig en een erfgoedkundig luik. De gemachtigde ambtenaar levert de vergunning af in naam van de Regering. De gedetailleerde lijst van de documenten waaruit een volledig dossier voor de aanvraag van unieke vergunning moet bestaan, is vastgelegd in het toepassingsbesluit van 12 december 2013.

Voor een deel van de aanvragen moet het advies van de KCML worden ingewonnen*. Dat advies is eensluidend (m.a.w. bindend) voor de beschermde delen wat betekent dat de voorwaarden uit het advies opgenomen moeten worden in de unieke vergunning. In geval van geschil kan tegen de unieke vergunning beroep worden aangetekend bij de Regering.

** Onder bepaalde voorwaarden is het advies van de Commissie niet vereist voor onderhoudswerken of voor ingrepen van geringe omvang (lichte restauratiewerken waarvan de lijst is vastgesteld bij Regeringsbesluit van 7/5/2011) die geen vergunning vergen of die door de administratie beoordeeld worden.*

Enkele voorbeelden:

- **KOEKELBERG. Pantheonlaan – Elisabethpark. Verplaatsing van 5 nooduitgangen in het kader van de renovatie en beveiliging van de Leopold II-tunnel met het oog op het maximale behoud van de bomenrijen van het park (wijziging van vergunning 11/PFU/620807)**

Tijdens haar zitting van 05/06/2019 bracht de KCML een gunstig eensluidend advies onder voorwaarden uit over de wijziging van nooduitgangen en over de keuze van de voorgestelde technieken.

Met zijn oppervlakte van ongeveer 17 hectare maakt het Elisabethpark deel uit van het project van Koning Leopold II voor de verfraaiing van de hoofdstad dat door Victor Besme werd uitgevoerd (1870 tot 1891). De Leopold II-tunnel, een belangrijke Brusselse verkeersas, voldoet niet langer aan de huidige veiligheidsnormen. Een grondige renovatie van de verouderde elementen en ingrepen om de veiligheid van de tunnel te verbeteren dringen zich op. Dat omhelst onder meer de verwezenlijking van nieuwe nooduitgangen met een tussenafstand van 150 tot 200 meter in plaats van 500 tot 700 meter. Verscheidene van die uitgangen monden uit in het beschermde Elisabethpark.

Vanaf 2012 vonden meerdere vergaderingen plaats met de ontwerper, een gespecialiseerd studie bureau, Brussel-Mobiliteit, Leefmilieu Brussel, de KCML en de

DCE om de gevolgen van het project voor het Elisabethpark en zijn eeuwenoude platanen te evalueren.

Men stelde vast dat het noodzakelijk was om de haalbaarheid te analyseren van een verplaatsing van de nooduitritten om de bomen te beschermen. Nadat ze in 2018 een ongunstig advies had uitgebracht, stemde de KCML in 2019 in met de nieuwe inplanting die meer ruimte laat voor de beplantingen en die de bomenrijen beter vrijwaren. De uitvoerders zullen gesensibiliseerd worden en tijdens de werken alles in het werk moeten stellen om het behoud van de bomen te verzekeren. De KCML benadrukt dat er in geen geval werkverkeer mag plaatsvinden ter hoogte van de dubbele bomenrij en dat het dus beperkt moet blijven tot de secundaire lanen die grotendeels geasfalteerd zijn.

W. Robberechts, 2006 ©urban.brussels

- **SINT-PIETERS-WOLUWE. Park van Woluwe. Vernieuwing de beplanting en vellen van 408 bomen**

Tijdens haar zitting van 18/12/2019 bracht de KCML een gunstig eensluidend advies onder voorwaarden uit.

Het park van Woluwe is als landschap beschermd bij besluit van 08/11/1972. Het ligt in een GCHWS, in het hart van het groene en blauwe netwerk van het

Gewest zoals opgenomen in het GPDO. De site is eveneens Natura 2000-gebied en maakt deel uit van de Bijzondere Beschermingszone (SBZ) "het Zoniënwood met bosrand, aangrenzende bosgebieden domeinen, en de Woluwevallei". Met zijn oppervlakte van meer dan 63 ha en zijn grillige

vormen is het Park van Woluwe een van de mooiste parken in 'Engelse' stijl van het Brusselse Gewest, aangelegd onder Koning Leopold II om Brussel met het domein van Tervuren te verbinden. Het park vertoont een hoogteverschil van 30 meter, waarvan de landschapsarchitecten E. Lăiné, en nadien L. Van der Swaelmen (vader) dankbaar gebruik hebben gemaakt om een prachtige heuvelachtige groene ruimte te creëren.

Op 19 oktober 2016 stelde Leefmilieu Brussel een bosbeheersplan voor het park voor, onder meer om de veroudering van de bomen die aan het prille begin van de 20e eeuw werden aangeplant en de aangroei van de natuurlijke zaailingen aan te pakken. Het geheel van de bomenmassieven (die bijna de helft van de oppervlakte van het park innemen) is opgedeeld in 24 percelen, gegroepeerd in 6 kapzones.

Net als in haar advies van 2017 over het vellen van 425 bomen gelegen in de eerste twee kapzones, stelde de

KCML vast dat voor de derde kapzone, de herbepanting opnieuw erg schraal was inzake sieroorten. De belangrijkste voorwaarde van haar eensluitend advies was dan ook dat er maatregelen getroffen moeten worden om het behoud en de verrijking van de dendrologische verzameling te waarborgen. De overige voorwaarden betreffen onder meer de verhoging van de densiteit van bepaalde boomsoorten, de voorkeur voor open ruimtes na het vellen in de bomenmassieven en in de randzones, het herstel van de scenografische samenhang en van de oude perspectiefzichten, de opwaardering van de bomen met landschappelijke en/of verzamelingswaarde, de snelle aanvulling van het bosbeheersplan met een beheersplan voor de overige elementen van het park (waterpartijen, paden, grasperken en open ruimten, meubilair, enz), en de nuttige of noodzakelijke preventieve maatregelen om de uitbreiding van de honingzwam tot de bewaarde bomen of de jonge planten tegen te gaan.

➤ **SINT-AGATHA-BERCHEM. Moderne Wijk. Restauratie en reconstructie van buitenschrijnwerk**

Tijdens haar zitting van 10/07/2019 en na ontvangst van bijkomende informatie bracht de KCML een gunstig eensluitend advies onder voorwaarden uit over de restauratie en/of reconstructie van ongeveer 220 stuks buitenschrijnwerk die in slechte staat zijn.

De Moderne Wijk, een tuinvijk die tussen 1922 en 1926 werd aangelegd door Victor Bourgeois, is als geheel beschermd en vertoont een twaalfal typeplannen die de lay-out van de woningen bepalen.

De restauratie/reconstructie van de 220 zwaarst beschadigde stukschrijnwerk (71 woningen) werd in 2019 bij hoogdringendheid aangevat. De aanvraag, vergezeld van een nauwkeurige inventaris en een systematische methodologie, omvat verschillende interventieniveaus: herschilderen, restauratie in situ of in het atelier, reconstructie. Het nieuwe raamwerk is voorzien in Europese lars en eik. Na overleg, bezoek en aanvullende informatie opteerde men voor de beglazing voor dun, dubbel restauratieglas met

raamwerk. De luchtdichtheid wordt verbeterd door de bevestiging van dichtingen tussen de bewegende delen, terwijl ventilatie mogelijk wordt door eenvoudige deurkettingen. Het bouwbeslag moet worden gerestaureerd of gereconstrueerd. Voor het schilderwerk – alkydverf – worden de kleuren bepaald door middel van stratigrafische sonderingen op het oorspronkelijke raamwerk. Het herstel van het metselwerk ter hoogte van de dagkanten vervolledigt de geplande werken. De KCML stelde vast dat het dossier gunstig geëvolueerd was en een weloverwogen aanpak op de langere termijn omvat, maar beklemtoonde toch de noodzaak om het plan voor erfgoedbeheer (aangevat in 2012) verder uit te werken om te komen tot een systematische visie en duidelijke aanbevelingen (en dus niet om geval per geval te werken en renovaties met verschillende achterliggende filosofieën te vermijden). Dit plan moet ook voorkomen dat de aanvrager steeds opnieuw een unieke vergunning moet indienen (bijvoorbeeld bij elke wijziging van het raamwerk).

aanpassing van de sponningen van het te restaureren

© KCML – 2019

➤ **WATERMAAL-BOSVOORDE. Kasteel Tournay-Solvay. Renovatie en restauratie.**

Het eensluidend advies over het plan voor de renovatie en de restauratie van Kasteel Tournay-Solvay met het oog op het gebruik ervan door het universitair onderzoekscentrum BEL werd op 1/03/2019 uitgebracht en was gunstig onder voorwaarden. Het Tournay-Solvaypark ligt in de vrijwaringszone van de Vijvers van Bosvoorde, en de buitenschil van het Kasteel Tournay-Solvay (1880) is beschermd. Sinds de jaren 1990 werden verscheidene ontwerpen voor de herbestemming van het kasteel, dat zich toen al in bouwvallige staat bevond, onderzocht. In 2012 werd een comité opgericht om de opeenvolgende projecten waarover de KCML advies uitbracht te begeleiden. Een van de belangrijkste uitdagingen van al die projecten was de reconstructie van het oorspronkelijke dak, dat vernield werd tijdens een

brand in 1982. De KCML sprak zich algemeen genomen gunstig uit over het laatst onderzochte project en verzette zich niet tegen het principe van een ophoging van de bedaking maar was van mening dat de voorgestelde verhoging een te grote impact zou hebben en vanuit landschappelijk en architecturaal oogpunt té zichtbaar zou zijn. Ontworpen als een glazen doos, zou dit element inderdaad niet aansluiten bij de continuïteit van de bedaking van het geheel en het kasteel noch qua typologie, noch qua volume opeen geïntegreerde en harmonieuze manier bekronen. De KCML adviseerde ook om het herbouwde deel van het dak niet met zink, maar met leien te bekleden.

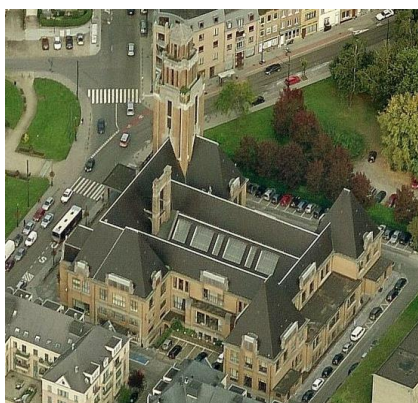
Illustratie uit een artikel van 19 februari 2019

"Un nouveau château à Bruxelles pour enchainer la science" in La Libre Belgique ©Ma²

➤ **VORST. Gemeentehuis. Inrichting van de zolder**

Tijdens haar zitting van 27/09/2019 bracht de KCML een gunstig eensluidend advies onder voorwaarden uit over de inrichting tot kantoorruimte van de zolder van het gemeentehuis van Vorst. Dit project vereist de gedeeltelijke verbouwing van de daken (delen die niet zichtbaar zijn vanaf het openbaar domein). Doel van het project is de gemeentediensten zoveel mogelijk te bundelen binnen het oorspronkelijke gemeentehuis om het voortbestaan van het gebouw en zijn bestemming te verzekeren. De voorstellen tot inrichting en uitbreiding combineren de programmatische beperkingen met het respect voor de architectuur van Dewin, inclusief de typologie van de

daken van het gemeentehuis (zichtbaar vanaf het openbaar domein). Het project voorziet in de aanpassing en vergroting van de zijbeuken van het dak om er landschapskantoren in te richten. De uitbouwen worden uitgevoerd in spanbeton met een structuur die zich over de bestaande platte daken uitstrekt en met de nokpannen van de zijvleugels worden verbonden. De Commissie stemde in met het project, onder voorwaarden die betrekking hebben op de afwerking van het beton, de verwijdering van verlaagde plafonds om het gebinte zoveel mogelijk vrij te maken, en enkele technische aspecten van het project.

Foto's uit het aanvraagdossier

➤ **ANDERLECHT. Dokter Kubornstraat 6-10. Sloop van een garage en van een deel van de muur van de Veeartsenijschool en bouw van een woningcomplex (gewijzigd project).**

Tijdens haar zitting van 13/03/2019 bracht de KCML een gunstig eensluidend advies onder sterk voorbehoud uit over de gewijzigde plannen van het project dat zich gedeeltelijk in het beschermde landschap van de Veeartsenijschool bevindt.

Het project beoogt de bouw van 109 woningen (tegenover 125 in 2017) verdeeld over drie gebouwen, een kinderdagverblijf, een gemeenschapslokaal en een ondergrondse parkeergarage. Het maakt deel uit van een grootschalige herontwikkeling die tot bijna aan de Grote Ring reikt, op de rechteroever van het Kanaal (City Gate, City Dox, Nautilus). De zone staat onder zware vast goeddruk.

In juni 2017 bracht de KCML een ongunstig eensluidend advies uit wegens de overmatige dichtheid van het project ten opzichte van de omringende erfgoed- en stedenbouwkundige context. Na dit ongunstige advies werden verscheidene vergaderingen georganiseerd om het project in goede banen te leiden. Helaas werd geen principeadvies ingewonnen bij de KCML over het nieuwe ontwerp.

Ondanks de reductie van het bouwprofiel, de verwijdering van het volume boven de brandweeringang en het verder inplanten van gebouw II ten opzichte van de beschermde site, meende de KCML dat het gewijzigde project onvoldoende was geëvolueerd. Om de leesbaarheid en de stedenbouwkundige, architecturale en landschappelijke autonomie van het beschermde

landschap te vrijwaren, heeft ze gevraagd af te zien van gebouw III, en gebouw II nog verder te plaatsen. Het project moet ook gepaard gaan met een kwaliteitsvol landschappelijk plan. Op de plaats van gebouw III vraagt ze een dichte beplanting aan te leggen in de vorm van een groep grote en statige bomen om de perspectieffzichten van en naar het beschermde landschap op te waarderen en een maximale privacy voor de bewoners van de twee sites te verzekeren. Wat de beschermde lindeboom betreft, was de KCML helemaal niet overtuigd van zijn kansen op overleven in een dergelijke context. Voor de materialen van gebouwen I en II herhaalde de KCML haar vraag om te opteren voor een integratiearchitectuur en niet voor contrast, want dat zou ten koste gaan van de opwaardering van het beschermde landschap en van de omringende bebouwing.

Na het advies van maart 2019 en het ongunstig advies van de Overlegcommissie, diende de aanvrager nieuwe voorstellen in waarover de KCML een principeadvies uitbracht tijdens haar zitting van 27/11/2019. Voor de KCML was helaas geen van de nieuwe voorstellen vanuit erfgoedkundig oogpunt aanvaardbaar.

Omdat de uiteenlopende voorstellen nog steeds worden ingegeven door een al te zwaar programma dat leidt tot bouwprofielen en inplantingen die niet met de waarde van het beschermd landschap stroken, vroeg de KCML om in elk geval niet meer te interveniëren in de beschermde perimeter.

Afbeelding 1: project met ongunstig eensluidend advies (advies KCML van 21/06/2017)

Afbeelding 2: project met gunstige eensluidend advies onder voorwaarden (advies KCML van 19/06/2019)

Afbeelding 3: voorstel van antwoord op het voorbehoud van het advies van de KCML (2019)

Afbeelding 4: variant in L-vorm (2019)

- **UKKEL. Montjoieaan 93. Sloop en wederopbouw van verscheidene gebouwen van het Institut Marie Immaculée Montjoie.**

Tijdens haar zitting van 03/04/2019 bracht de KCML een ongunstig eensluidend advies uit over de sloop van verscheidene gebouwen van het instituut, waaronder de neogotische kapel. Enkel het gebouw aan de straatkant is op de bewaarijst ingeschreven. Een eerste project werd besproken tijdens de Overlegcommissie van 28/06/2017. De KCML werd hierover niet geraadpleegd omdat het project geen betrekking had op het gebouw aan de straat. De KCML is van mening dat de sloop van de fraaie neogotische kapel de erfgoedwaarde van het beschermde goed zou aantasten. Wat de geplande nieuwe gebouwen betreft, vond ze het programma zowel wat de oppervlakte als het bouwprofiel betrof,

te zwaar. Dit kan leiden tot een te grote visuele impact op de erfgoedkundige context, en hinderlijk zijn voor de aangrenzende grote bomen en percelen. Bijgevolg pleitte de KCML voor de herbestemming van de bestaande gebouwen. De KCML betreurde ook de afbraak van een deel van de omheiningmuur (in dezelfde stijl als het gevrijwaarde gebouw aan de straat) voor de aanleg van een nieuwe toegang voor de brandweer en vroeg de toegang in de bestaande muur te integreren, met maximaal hergebruik van oorspronkelijke elementen.

Google Street View©Google Inc. 2019.

Oude prent kaart - Collectie KCML [s.d.]

Principeadviezen

Om de aanvragen voor werken aan al dan niet beschermd erfgoed vlotter te laten verlopen, moedigt de KCML de aanvragers aan om de Commissie al van in het beginstadium te raadplegen over de principes en de grote lijnen van de geplande ingrepen. Ze kunnen hiertoe in een vroeg ontwerpstadium een principeadvies van de KCML inwinnen. Die manier van werken wordt sterk aangeraden omdat procedure inzake de unieke vergunning weinig soepelheid toelaat in de administratieve behandeling van de dossiers. De ervaring leert dat de **principeadviezen**, gecombineerd met voorbereidende vergaderingen, een positieve impact kunnen hebben op zowel de kwaliteit van de ingrepen als het goede verloop van het project.

Dankzij deze adviezen kunnen bepaalde opties indien nodig snel worden bijgestuurd en kunnen geschikte oplossingen worden gevonden vooraleer een volledig aanvraagdossier tot unieke vergunning wordt opgemaakt.

Enkele voorbeelden:

- **BRUSSEL. Hooikaai 15 – Vanhoetegang. Principeadvies met betrekking tot de verbouwing en de uitbreiding van het huis aan de straatkant.**

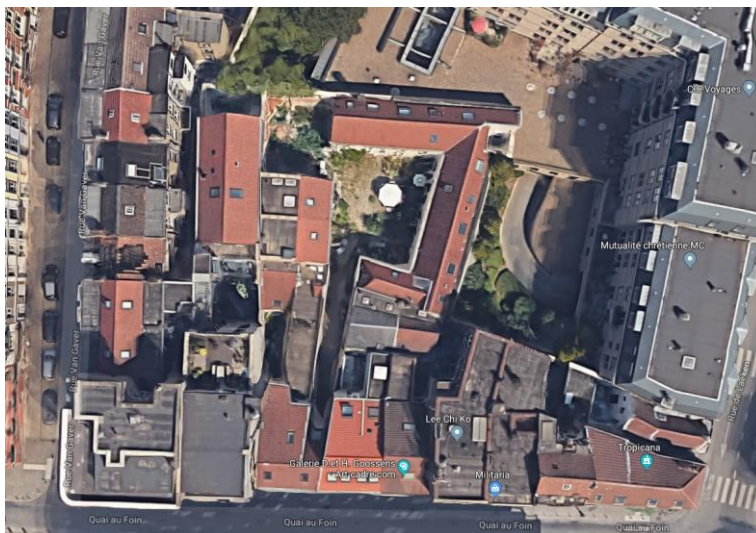
Tijdens haar zitting van 19/06/2019 bracht de KCML een ongunstig principeadvies uit met betrekking tot de verbouwing en de verhoging van het gebouw aan de straat. De totaliteit van het gebouw (Hooikaai nr. 15) en de Vanhoetegang, het toegangssteegje, de betegelde binnenplaats en de oude arbeidershuizen, zijn als geheel beschermd. Nr. 15 is waarschijnlijk een onderdeel van het voormalig Hôtel de Peuthy, waarvan de kern tot de 17de eeuw teruggaat. In de 19de eeuw werd het verbouwd en voorzien van een derde bouwlaag; de gevel werd voorzien van een koetsdoorgang naar het steegje, dat in 1848 was

aangelegd door C. Vanhoeter. Dit smalle steegje geeft uit op een vierkant betegeld pleintje van het type "bat aillon carré", waarrond oorspronkelijk twaalf arbeiderswoningen stonden (waarvan er recent een is verdwenen).

De aanvraag voor een principeadvies heeft betrekking op de renovatie van het nr. 15 en de verhoging ervan met een nieuwe verdieping (R+3) en een dak, dat ruim voorzien wordt van dakvensters, om er een duplex en een terras op de achtergevel in te richten.

Het project werd om volgende redenen afgewezen: de verhoging vormt een onaangepaste toevoeging, met disproportionele dakvensters die niet passen bij de typologie van het huis (voor- en achtergevel); er ontstaat een schaalbreuk tussen het gebouw aan de

straat en de kleine huizen aan het steegje; de heterogeniteit van de rooilijn van de oude kaden, met hun typologische en architecturale rijkdom moet gevrijwaard worden.

Hooikaai, nr. 15 (©urban.brussels) De Hooikaai en de Vanhoetertgang ©Google Maps, 2019

➤ **WATERMAAL-BOSVOORDE. Tournay-Solvaypark. Restauratie van de wegen.**

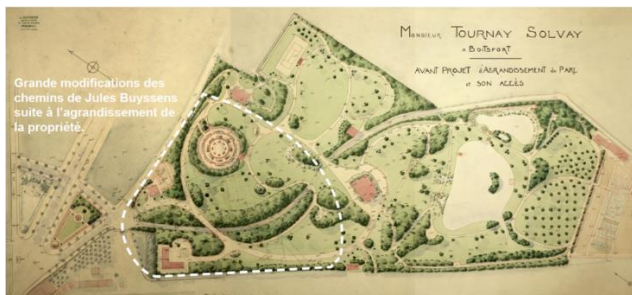
Tijdens haar zitting van 24/04/2019 keurde de Commissie de methodologische nota en de richtlijnen goed voor de restauratie van de wegen overeenkomstig de heraanleg van 1917-24, uitgevoerd door landschapsarchitect Jules Buysens.

De uitwerking van het project berust op doelgericht en kwaliteitsvol voorafgaand onderzoek, aangevuld met gegevensuitwisselingen binnen een begeleidingscomité waarin de KCML sinds 2017 actief is. De toegepaste methodologie is exemplarisch voor andere, soortgelijke restauratiecampagnes.

Een van de onderdelen van het project betreft de wegdekken, en vooral die van de sterk hellende wegen. Hun uitvoering en hun onderhoud zijn bijzonder complex, en daarom stemde de KCML er bij wijze van uitzondering mee in om af te wijken van een doorlaatbaar wegdek en om op bepaalde plaatsen een niet-doordringbaar materiaal toe te passen, mits de

visuele samenhang van de gehele site kan worden verzekerd. Dit standpunt werd bevestigd door het bezoek dat de KCML en de DCE op 5/07/2019 aan het Parijse Parc des Buttes-Chaumont brachten, waarvan de topografie vergelijkbaar is met die van Tournay-Solvay. De fabrikant stelde toen de niet-doordringbare wegbedekking samengesteld uit een bindmiddel en steengranulaat voor en maakte nadien soortgelijke monsters, vertrekkend van grind dat in België en/of binnen een beperkte straal beschikbaar is.

In alle discussies beklemt oonde de KCML hoe belangrijk het is de behandeling van de wegen op te nemen in een globaal beheersplan en de druk van de bezoekers aan het park onder controle te houden – een aspect waaraan de beheerder, Leefmilieu Brussel, grote aandacht heeft besteed in het kader van de herbestemming van het kasteel.

© CIVA - Bibliothèque René Pechère

➤ **Beleidsplan voor de restauratie en de renovatie van het voormalige Rijke Klarenklooster in Brussel**

Tijdens haar zitting van 2/10/2019 keurde de KCML de belangrijkste opties goed van het beleidsplan voor de herbestemming van het Rijke Klarenklooster. Het ontwerp stelt voor het gebruik van de site te

rationaliseren, de gemeenschappelijke lokalen (conferentie- en catechesezalen, sociaal restaurant, onthaal-café, opslag, polyvalente zaal, kantoren, enz) te hergroeperen rond de aan de kerk palende

Vicarissenvleugel, en de zuidelijke en westelijke vleugel tot woningen te herbestemmen. De impact van het programma op de beschermde gebouwen moet echter nog altijd worden onderzocht, met name wat betreft de capaciteit en de toegankelijkheid van de gemeenschappelijke lokalen, de energieprestatie en de brandveiligheid.

De restauratiewerken moeten uitgaan van grondige studies van de evolutie van de bebouwing, de materialen, de bouwtechnieken en de schadebeelden. Zo kan een referentiestaat worden opgemaakt en de meest de geschikte technische benadering worden

bepaald om de bebouwing te saneren zonder haar authenticiteit aan te tasten.

In de Vicarissenvleugel, waarvan het noordelijke gedeelte totaal vervallen is, moeten dringend essentiële behoudsmaatregelen uitgevoerd worden geopteerd worden voor zachte conservatie-restauratiewerken, eerder dan voor de in het ontwerp voorgestelde betonstructuur.

© urban.brussels

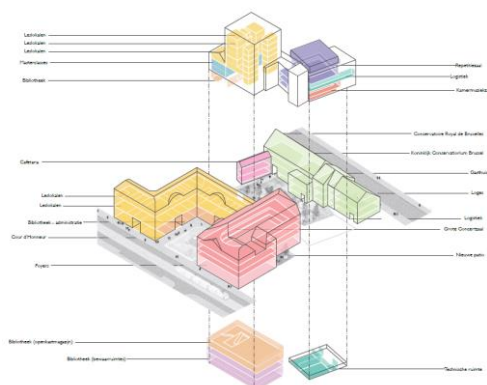
➤ **BRUSSEL. Regentschapsstraat. Koninklijk Muziekconservatorium. Uitwerking van een richtschema voor de uitbreiding en de restauratie van het Conservatorium.**

Tijdens haar zitting van 9/9/2019 bracht de KCML een principeadvies uit over de uitwerking van een richtschema voor de uitbreiding en de restauratie van het Koninklijk Muziekconservatorium. Over de uitwerking van dit beleidsplan, dat berust op talrijke voorstudies en haalbaarheidsstudies, zijn sinds 2012 al verscheidene voorafgaande adviezen uitgebracht. In dit nieuwe advies neemt de KCML een standpunt in over de krachtlijnen van het project, waaronder:

- de spreiding van de functies over de bestaande gebouwen: het project wil de functies zo goed mogelijk spreiden om ze te kunnen behouden. De KCML betreft evenwel de beslissing om de voormalige Directeurswoning niet in het project op te nemen, hoewel dit gebouw perfect de leszalen kan huisvesten en aldus het programma kan verlichten dat

in de bestaande en de nog op te trekken gebouwen moet worden uitgevoerd.

- het principe van de sloop van de bibliotheek en van het bijgebouw achteraan het nr. 11 aan de Wolstraat, en de integratie van twee nieuwe volumes op deze plaatsen: de KCML stemt hiermee in maar vraagt om de sloop te koppelen aan een opwaardering van de trap van het hoofdgebouw (herstel van een eretrap die de afgebroken trap van Cluysenaar waardig is), en om de voormalige stallen van de Wolstraat nr. 11 zorgvuldig te documenteren. Ze stelt daarnaast voor het bouwprofiel en de integratie in de site van de nieuwe 'toren' (verbindingen, concretisering, omgeving) resoluut terug te schroeven en een duidelijke, correcte en harmonieuze dialoog tussen het oude en het nieuwe gebouw tot stand te brengen.

Uit treksel uit het aanvraagdossier en © Google Earth

➤ **WATERMAAL-BOSVOORDE. Leopold Wienerlaan 20-22 – Park van het Klooster van de Religieuzen van de Eucharistie.**

Principeadvies met betrekking tot de renovatie en de regularisatie van de uitbreiding van de schaapsstal van de coöperatieve *Ferme du Chant des Cailles* voor de ontwikkeling van haar activiteiten.

Het park van het Klooster van de Religieuzen van de Eucharistie is als landschap beschermd (RB van 19/07/2007) en ligt in een groenezone op het GBP. Het ongeveer 6 hectare grote terrein ligt tussen de Leopold Wienerlaan en de Meikeverslaan en omvat het klooster met bijgebouwen, de Engelse tuin, een bos, bomen- en struikengroepen, een hoogstamboomgaard, weiden en grasland, die samen een opmerkelijk landschappelijk geheel vormen. Het park wordt gedeeltelijk ingenomen door de coöperatieve *La Ferme du Chant des Cailles* – een project voor ecologische en collaboratieve stadslandbouw – dat zich sinds 2013 onder meer toelegt op het kweken van melkschapen en de verkoop van de afgeleide producten. De schapen zijn ondergebracht in een oud paardenhok, dat in 2016-17 werd uitgebreid met een tijdelijk bijgebouw, zonder stedenbouwkundige vergunning.

Om de activiteit te verduurzamen en de schaapsstal functioneler te maken en beter in de omgeving en de buurt te integreren, werd bij de KCML een aanvraag tot principeadvies ingediend met betrekking tot de regularisatie, de renovatie en de uitbreiding van de schaapsstal, aangevuld met de aanleg van een composteerzone voor de mest en het groenafval van de site, en het beheer van de voertuigen die voor de bijbehorende activiteiten nodig zijn. Daar deze activiteiten bijdragen tot het behoud van de landschappelijke kwaliteiten van de ruimte, heeft KCML een gunstig advies uitgebracht voor zover het project met enkele opmerkingen rekening houdt. Naast het feit dat de coöperatieve gedurende minstens het komende decennium het vruchtgebruik van de site zou moeten hebben, is het essentieel dat de wijzigingen van de gebouwen aansluiten bij en bijdragen tot het landschappelijke uitzicht van de site, dat er slechts één ruimte voor opslag/composteren is, en dat de werken worden uitgevoerd met respect voor de site, haar reliëf en de bomen in de omgeving van de schaapsstal.

www.chantdescailles.be

Adviezen uitgebracht in het kader van de opvolging van eensluitende adviezen

Sommige adviezen kaderen in de opvolging van reeds uitgebrachte eensluitende adviezen. In dat geval formuleert de Commissie doorgaans aanvullende opmerkingen of nuances bij die adviezen. Ze vormen meestal het antwoord op vragen die de cel Werken van de Directie Cultureel Erfgoed (DCE) formuleert wanneer ze wordt geconfronteerd met wijzigingen of onvoorziene omstandigheden tijdens de werken. Ze dragen ook bij aan de uitwerking van aangepaste plannen in het kader van een aanvraag tot wijziging van een vergunning.

Enkele voorbeelden:

➤ **ETTERBEEK. Sint-Pieterssteenweg 58-60. Wijzigingen van de opties voor de topgevel van 'De Baronie'.**

Tijdens de zitting van 5/6/2019 onderzocht de KCML een aanvraag voor de heroriëntering van de opties voor de restauratie van de topgevel van 'De Baronie' in Etterbeek, een huis dat van eind 17de eeuw dateert. De restauratie van deze gevel werd eind 2016 aangevat maar sinds oktober 2018 liggen de werken

stil. De in 2016 afgeleverde vergunning gaf toestemming voor de manuele afkapping van het cementwerk, de restauratie van de topgevel en het aanbrengen van monochrome muurkalk aangevuld met een bepleistering ter hoogte van de onderbouw. Tijdens de werken werd een nieuwe onderbouw in

gehouwen hardsteen uitgevoerd. De aanwezigheid van deze plint en de afgebikte toestand van de baksteenbekleding zetten de eigenaar ertoe aan om de wijziging van sommige restauratieopties aan te vragen, en meer bepaald om het bakstenen metselwerk, de witstenen banden en de hardstenen onderbouw zichtbaar te laten. Daar de terugkeer van zichtbaar baksteen een historische en materiële

vergissing zou zijn, bracht de KCML een ongunstig advies uit over dit voorstel en adviseerde ze het metselwerk te beschermen met muurkalk gemaakt van natuurlijke luchtkalk. De witstenen elementen mogen zichtbaar blijven op voorwaarde dat ze met een ethylsilicaat en een vochtwerend middel worden behandeld.

V.l.n.r.: Toestand vóór het afbikken ©KCML, toestand na afkapping © Google Street View en toestand na restauratie van de bakstenen in 2017 ©urban.brussels.

Adviezen in het kader van plannen voor erfgoedbeheer

Het BWRO voorziet in de mogelijkheid plannen voor erfgoedbeheer uit te werken voor het beheer van beschermde of op de bewaarijst ingeschreven landschappen of gehelen. Het plan voor erfgoedbeheer is een globaal beheersinstrument waarvan de bepalingen verordenende waarde hebben. Het beoogt het coherente, harmonieuze en homogene beheer van goederen die tot het onroerend erfgoed behoren.

Artikel 242 van het BWRO machtigt de Regering om, "hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van een derde, een beheersplan voor erfgoed vast te stellen voor een geheel, een gebouw met meerdere verdiepingen of een landschap [...] met het oog op een harmonisch behoud van dit goed". Het plan bepaalt de doelstellingen voor het behoud die moeten worden bereikt, de middelen en werken om dit mogelijk te maken, en de globale beheersvoorwaarden. Dit instrument maakt het onder meer mogelijk een vrijstelling van vergunning te verkrijgen voor de erin beschreven werken, op voorwaarde dat het bestuur hiervan op de hoogte is gebracht zodat de conformiteit ervan met het plan voor erfgoedbeheer kan geverifieerd worden.

In het kader van de plannen voor erfgoedbeheer wordt de KCML een eerste keer geraadpleegd voor de uitwerking van het plan (art. 242/3), en nadien nogmaals over het ontwerpplan (art. 242/8).

Enkele voorbeelden:

➤ **BRUSSELS GEWEST: Zoniënwoud . Ontwerp van een plan voor erfgoedbeheer.**

Tijdens haar zitting van 20/02/2019 bracht de KCML een gunstig eensluidend advies uit over het nieuwe plan voor erfgoedbeheer voor het Zoniënwoud, onder een reeks voorwaarden, waarvan de belangrijkste betrekking hebben op de "Doelstellingen en beheersmaatregelen" (Boek II).

Het hele Zoniënwoud werd op 02/12/1959 bij koninklijk besluit beschermd als landschap. Op 14 april 2016 duidde de Regering "het Zoniënwoud met bosrand en aangrenzende bosgebieden en de Woluwevallei –

complex Zoniënwoud – Woluwevallei" als Natura 2000-gebied – BE1000001 aan. Sinds 8 juli 2017 zijn de integrale bosreserves van het Zoniënwoud ingeschreven op de lijst van het Unesco Werelderfgoed.

Op 30 april 2003 keurde de Brusselse Hoofdstedelijke Regering een beheersplan goed dat nog altijd van toepassing is. Enkele jaren na de uitvoering van het plan wenste Leefmilieu Brussel, beheerder van het Zoniënwoud, over te gaan tot enkele aanpassingen,

die onder meer waren gebaseerd op een beter beheer van de voortgang van de kappingen, de integratie van de landschappelijke component van het bosgebied en een betere integratie van de klimaatevolatie. Dit nieuwe, door Leefmilieu Brussel uitgeoefende beheersplan is tegelijk een Natura 2000-beheersplan in de zin van de Ordonnantie betreffende het natuurbehoud van 1 maart 2012 en een plan voor erfgoedbeheer in de zin van het BWRO. Het is uitgewerkt in nauwe samenwerking tussen Leefmilieu Brussel, de DCE en de KCML.

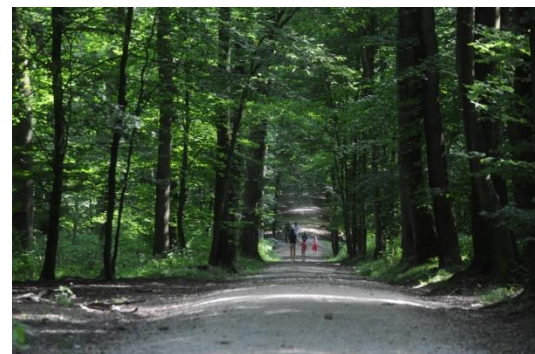
Het nieuwe beheersplan "Erfgoed en natuur" brengt een aantal wijzigingen in het beheer tot stand door zowel het vraagstuk van de klimaatwijziging als het duurzame beheer van het woud in te integreren. Hoewel de belangrijkste drijfkracht achter deze verandering de bescherming van het Zoniënwood als Natura 2000-gebied is, biedt het nieuwe beheersplan ook een multifunctioneel antwoord op de verwachtingen van de verschillende bosgebruikers.

Om ervoor te zorgen dat het beheersplan tevens een plan voor erfgoedbeheer werd, waren talrijke werkvergaderingen, herlezingen en aanvullingen nodig waaronder van de KCML, want de erfgoeddimensie was aanvankelijk niet als een even belangrijke doelstelling opgenomen als het behoud van de habitats. Hierdoor kon het dossier evolueren en tegenstellingen overstijgen ten voordele van beheersmaatregelen die ook de bescherming van het landschappelijke, historische en natuurlijke landschap omvatten – een positieve zaak. De KCML beklemtoont de gunstige evolutie en de kwaliteit van het werk dat al een tiental jaren wordt geleverd.

Het beheersplan van 2003 voorzorg in het behoud van meer dan 50% van de beukenkathedraal. Gezien de klimaatopwarming en overwegende dat de beuk zich in een delicate positie bevindt tegenover het drogere klimaat waarmee België de komende decennia af te rekenen zal krijgen, wordt uit voorzorg gedacht aan een aanzienlijke reductie met 20% van de oppervlakte van het woud dat als beukenkathedraal wordt

beheerd. De KCML, die van mening is dat het behoud van de Zoniënbeuk een erfgoedkundige prioriteit blijft, heeft nota genomen van deze beslissing, die haar een aanvaardbaar redelijk minimum lijkt. Ze heeft gevraagd dat regelmatige controle-indicatoren zouden worden uitgewerkt om het verloop van het beheersplan en de evolutie van de Zoniënlandschappen te volgen (controlemonitoring en seizoensgebonden of jaarlijkse fotoreportages, enz.).

De overige aanbevelingen zijn: aandacht besteden aan de homogene perceelindelingen/bosdistricten in de beukenkathedraal om de leesbaarheid van het landschappelijke weefsel voor de wandelaar te verbeteren; nadenken over de uitdunningen in functie van de perspectiefzichten en de landschappelijke composities; prioritair en dwingend de strijd aangaan tegen de ecologische verbrokkeling van het woud en zijn aansluiting met de omringende natuurlijke ruimten te verbeteren; historisch onderzoek naar en restauratiestudies van de dreven van het Zoniënwood uitvoeren; waken over de landschappelijke integratie van eventuele telecommunicatie-installaties en over de kwaliteit van het water in coördinatie met de andere administraties.

© urban.brussels

➤ **UKKEL. Begraafplaats van de Dieweg. Onderzoek naar de erfgoedwaarde en de mogelijkheid om een beheersplan uit te werken – Fase I**

De begraafplaats van de Dieweg is beschermd als (seminatuurlijk) landschap en telt meer dan 400 graven die bijzondere aandacht verdienen; ze omvat tevens het huis van de grafdelver, het lijkenhuis, het traliwerk en de oude muren die als geheel zijn beschermd. De begraafplaats werd in 1866 ontworpen volgens een geometrisch plan, georganiseerd in 16 hoofdpercelen waarlangs perken zijn aangelegd. Ze werd in 1902, 1906 en 1923 uitgebreid en in 1958 buiten gebruik gesteld. Ze is 3 hectare groot en kan bogen op een grote architecturale en botanische rijkdom.

Ondanks een eerste "onderhoudsplan", dat een aantal jaren geleden werd uitgewerkt, bevindt de begraafplaats zich thans in een onrustbarende toestand: beschadigde graven, breuken in de uitlijning in de oudste sectoren, regenwater dat de graven en paden aantast, en overwoekerende plantengroei.

Voor de eerste fase van de uitwerking van een toekomstig "Plan voor erfgoedbeheer" bevatte het dossier een "Erfgoedstudie voor het behoud, het gebruik en het onderhoud van het funeraire en botanische erfgoed van de Dieweg (2016-2018)", de georeferenties van de graven en van de opmerkelijke bomen, globale onderhoudsfiches, een bestek met de technische clausules, en een algemene historische nota. Een nauwkeurige inventaris specificeert de 94 uitzonderlijke graven en de individuele syntesefiches van de (ongeveer) 430 graven die in het beschermingsbesluit zijn opgenomen. Een tweede inventaris van de flora is eveneens toegevoegd.

In deze eerste fase sprak de KCML zich gunstig over het plan dat mikt op het beheer van een landschap waarvan het belang grotendeels berust op het niet beheren van de graven wat aan de basis ligt van de biodiversiteit die er ontstond en die een rijke en romantische natuurlijke omgeving heeft geschapen;

het berust tevens op het basisconcept van de oorspronkelijke begraafplaats, dat goed geordend was en met een overzicht van de minerale component. De KCML stipte ook de aspecten die moeten worden opgenomen in de uitwerking van het toekomstige plan voor erfgoedbeheer:

- de draagwijdte en het doel van het plan,
- de omvang van de voorstudies en de noodzaak om de studies die al sinds 2014 zijn uitgevoerd te finaliseren,
- het vooropstellen van duidelijke opties voor het beheer van de bebouwing, de planten en het landschap,

- de uitwerking van een cartografie en plannen als praktische werkinstrument,
- de uitvoering van een historische, stedenbouwkundige en landschappelijke studie,
- de uitvoering van een haalbaarheidsstudie met betrekking tot de herbestemming van sommige graven, en de mogelijkheid om een knekelhuis in te richten,
- het afwerken van de bloemeninventaris,
- het voorstellen van een fasering en een globale zonering van de uit te voeren werken en ingrepen,
- de zorg die aan de technische voorschriften dient te worden besteed.

© Google Earth

2. ADVIEZEN OVER NIET-BESCHERMDE ERFGOED (VRIJWARINGSZONE, INVENTARIS, VÓÓR 1932)

Een groot deel van de adviezen die de Commissie uitbrengt, betreft werken aan gebouwen of landschappen die niet beschermd zijn en niet op de bewaarlijst zijn ingeschreven. Deze adviesaanvragen gaan uit van de gemeenten of van Urban.brussels. Ze zijn verplicht voor een goed dat is gelegen in de vrijwaringszone van een beschermd goed (BWRO, art. 228 en art. 237 §1) en facultatief wanneer het goed is opgenomen in de wettelijke inventaris of dateert van voor 1932 (BWRO, art. 207). Deze adviezen van de KCML zijn in die gevallen niet bindend maar richtinggevend. Het gaat om aanbevelingen die nuttig zijn voor het goede behoud van het niet-beschermd erfgoed en zijn onmiddellijke omgeving. De beslissing om deze aanbevelingen al dan niet te volgen, ligt bij de gemeente of bij de gemachtigde ambtenaar van Urban.brussels.

Principeadviezen

Een voorbeeld:

➤ **SCHAARBEEK. As van de Koninklijke Sinte-Mariastraat. Voorontwerp van heraanleg.**

Op 21/08/2019 formuleerde de KCML enkele opmerkingen omtrent het voorontwerp voor de heraanleg van de Koninklijke Sinte-Mariastraat.

De KCML staat achter het principe van het ontwerp dat deze as -thans beschouwd als een breuk in het stadswefsel- wil opwaarderen. Toch moet dit

stadswefsel het homogene en regelmatige karakter bewaren dat eigen is aan de typologie van de straat, door middel van een globale en coherente benadering van de gehele as, van aan het Colignon tot het Koninginneplein, en worden afgestemd op de lopende projecten in de omgeving. In die zin

formuleerde de Commissie opmerkingen omtrent de erfgoedkundige en stedenbouwkundige aspecten. Ze vroeg het behoud van het hoogteverschil tussen de rijstroken en de zijstroken, evenals de eenvormigheid van het wegdek van de fietspaden. Doordat deze as zich daar met haar breedte goed toe leent, moeten de beplantingen een structurele rol krijgen en een regelmatige compositie vertonen die aansluit bij de erfgoed- en stedenbouwkundige kenmerken van de

straat. De KCML vroeg voor de gehele as slechts één boomsoort te weerhouden, want biodiversiteit kan prefect tot stand worden gebracht via de diversificatie van de boomsoorten op de schaal van de wijk of binnen de huizenblokken. Tot slot stond de KCML gunstig tegenover het geplande nieuwe stadsmeubilair, dat kwaliteitsvol, sober en homogeen is, maar ze vraagt wel om meer informatie over de geplande verlichtingstypes.

Links: Zicht op de Sint-Mariakerk vanaf het gemeentehuis, uittreksel uit het aanvraagdossier
 Rechts: Zicht op de Sint-Mariakerk, begin 20e eeuw. Collectie Belfius Bank-Koninklijke Academie van België – DE48_198 © KAB - urban.brussels

Adviezen over stedenbouwkundige vergunningen

Enkele voorbeelden:

➤ ETTERBEEK. Van Meyelplein. Bouw van een nieuwe Sint-Gertrudiskerk.

Tijdens haar zitting van 06/02/2019 boog de KCML zich over de bouw van een nieuwe Sint-Gertrudiskerk in Etterbeek. Ze verheugde zich over de architecturale kwaliteit van het ontwerp zowel inzake de vormtaal als de compositie met de centrale ligging van de gebedsruimte. De Commissie onderstreepte tevens de gepaste integratie in de omringende stedenbouwkundige context. Dit wil echter wel zeggen dat de toekomstige inrichting van het Van Meyelplein ook op een zo natuurlijk mogelijke wijze zal

moeten aansluiten op de architecturale vormen van de kerk, om aldus een landschappelijke meerwaarde in de wijk te scheppen. In haar advies betreurde de KCML wel dat de nieuwe kerk te weinig als 'stedenbouwkundig baken' werd opgevat, ondanks haar inplanting op het eindpunt van verscheidene strategische perspectiefzichten (zoals de thans verdwenen kerk uit 1885). De Commissie vroeg bovendien de kerk een opener karakter te geven en een betere dialoog met de omgeving te verzekeren.

Illustraties uit het aanvraagdossier © Gdga

➤ **SINT-JANS-MOLENBEEK. Koolmijnenkaai 88-90 / Sainteletteplein 31 / Werkhuizenstraat. Bouw van een appartementsgebouw na de afbraak van een opslagplaats.**

De KCML bracht tijdens haar zitting van 03/04/2019 een ongunstig advies uit dat werd ingegeven door het bouwprofiel van de toekomstige constructie, dat niet aan de normen voldoet, en dit op een bijzonder zichtbare en strategische plaats nabij het kruispunt van het Sainteletteplein. Het geplande torengedouw van 14 verdiepingen (+ rooftop) werd opgevat als een witte monoliet, ingeplant aan de rand van het kanaal, tegenover de beschermde Hallen der Voortbrengers. Naast zijn impact op het beschermde gebouw, zou de toren ook een totale breuk vormen met de omliggende wijken, die als GCHEWS zijn opgenomen in het GBP en waarvan verscheidene goederen thans voorkomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed van Sint-Jans-Molenbeek.

De Commissie vroeg de inplanting, het bouwprofiel en de architecturale vormgeving van het gebouw te herzien en het beter in de wijk te integreren met oog voor de aansluiting met het openbaar domein. Ze drong er op aan het gabariet te reduceren, de gevels

te differentiëren en een oppervlak in volle grond aan te leggen.

Het project hypothekeert immers de kwaliteit van de perspectiefzichten naar het kanaal en de samenhang met de bestaande wijken, net zoals de projecten die bij de KCML voor advies ingediend werden voor de bouw van een collectieve voorziening op nr. 86 van de Koolmijnenkaai (cf. advies van 11/05/2016) en voor de sloop van een deel van de KBC-kantoren en de wederopbouw van woningen, een hotel, kantoren, collectieve uitrustingen en handelszaken (zie advies van 22/08/2018).

Volgens de Commissie zijn deze drie projecten onaanvaardbaar omdat ze vanuit stedenbouwkundig oogpunt zeer intrusief zijn en indruisen tegen de integratie in de bestaande bewoonde wijken. Ze pleit ervoor de grootschalige vastgoedoperatie langs het kanaal harmonieuzer en evenwichtiger te integreren en beter af te stemmen op de omliggende wijken en het stedelijk landschap.

Illustraties uit het aanvraagdossier. Project zichtbaar vanaf het kanaal en de Hallen der Voortbrengers, het Sainteletteplein en de Werkhuizenstraat ©TVTrans V+ MSA.

➤ **BRUSSEL. Ravensteinstraat 36. Generali-gebouw. Aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning voor de verbouwing en de verbetering van de energieprestaties van de gevels**

Het Generali-gebouw, gelegen in een GCHEWS en in de vrijwaringszone van de beschermde Ravensteingalerijen en opgenomen in de inventaris, is het werk van de architecten Alexis Dumont en Marcel Van Goethem en dateert van 1934-36. Zoals zijn buur, het Shell-gebouw, huisvest het Generali-gebouw handelszaken op de benedenverdieping en kantoren op de verdiepingen. Ondanks de ondoordachte vervanging van het raamwerk in het verleden, vertoont het gebouw nog altijd zijn oorspronkelijke uitzicht en vormt het een totaalwerk – Blaton nam het project vanaf de funderingen tot en met het meubilair voor zijn rekening. Het voltooide gebouw gold meteen als een exemplarisch kantoorgebouw: "Dit rationele en originele gebouw is ontegensprekelijk een van de beste kantoorgebouwen van onze stad" (Bâtir, 75, 1939).

Het gebouw is niet beschermd, maar volgens de KCML komt het hier wel toe in aanmerking en past dit binnen de krijtlijn die ze in haar Memorandum wijdde aan de noodzaak van een betere erkenning en een beter beheer van het 20ste-eeuwse erfgoed. Naast een potentiële bescherming kan een stedenbouwkundige vergunning echter ook een middel zijn om een belangrijke 20ste-eeuwse gebouw en stedelijke geheel als het deze te herwaarderden.

De aanvraag die aan de KCML werd voorgelegd omvatte:

- De renovatie en isolatie van de gevel ("naar oorspronkelijk ontwerp");
- De vervanging van het raamwerk;
- Het opfrissen van de inkomhal en de renovatie van de lift hallen in elke bouwlaag;

- De herinrichting van de kantoorruimten en de aanleg van een terras op de begane grond, op +1 en op +3;
- De verbouwing van de ondergrondse verdiepingen -1, -2 en -2.5;
- Het aanbrengen van gaten maken in de dekplaat op de begane grond van nr. 26 en 28 voor het creëren van een mezzanine met -1.

De KCML bracht een ongunstig advies uit over de demontage van de stenen gevelbekleding op de verdiepingen en haar identieke vervanging, aangebracht op een isolatie. Een dergelijke ingreep zou de verzorgde details, de verbindingen, het spel van schaduwen en uitsprongen, de decors (de gebeeldhouwde gevleugelde leeuw van de heilige Marcus), enz., m.a.w. alle elementen die het opmerkelijke karakter van de gevel vormen, onherroepelijk verloren doen gaan. Om de energetische uitdagingen die de ingreep rechtvaardigen aan te gaan, vraagt de KCML te opteren, zoals gebeurt ter hoogte van de met 'Nero Nube' beklede sokkel (begane grond en +1), voor een isolatie aan de binnenzijde van het gebouw, behalve indien zich daar kwaliteitsvolle interieurdecors of bekledingen bevinden.

Voorafgaand aan de aanvraag van stedenbouwkundige vergunning zijn verscheidene bijeenkomsten en bezoeken georganiseerd met de KCML, de DCE en de ontwerpers, met als doel het project te verbeteren op het gebied van de herwaarderung van erfgoedkwaliteiten van het Generali-gebouw. Ondanks de intenties die tijdens deze ontmoetingen werden uitgedrukt, is het oorspronkelijke project weinig geëvolueerd en blijven de opties te zwaar voor het gebouw.

© KCML

© Google Street View

➤ WATERMAAL-BOSVOORDE. Jagersveld. Renovatie van de Sint-Hubertuskerk.

Tijdens haar zitting van 16/10/2019 bracht de KCML een ongunstig advies uit over de vergunningsaanvraag voor de omvorming van de Sint-Hubertuskerk tot erediensruimte, voorzieningen van collectief belang en woningen met parkeerplaats. Zonder het principe van een dergelijke herbestemming ter discussie te willen stellen, kon de KCML zich niet vinden in de manier waarop het project deze transformatie opvat. Het veel te zware programma en de veronachtzaming van de eigenheid van het religieuze gebouw, zijn architectuur en zijn ruimtelijkheid, vormen de belangrijkste struikelblokken. De ruimte van de kerk is benaderd als een brutovolume zonder voldoende rekening te houden met de morfologie en de structuur van de plaats, noch met haar architecturale en stilistische kenmerken. Zoals het project thans voorligt, doet het de ruimtelijkheid van het gebouw volledig teniet (ruimte, spel van licht, verticaliteit, monumentaliteit,

volumetrie, enz.), banaliseert het zijn buitenschild (verwijdering van het maaswerk en systematische wijziging van de muuropeningen zonder evaluatie van hun waarde, slecht geïntegreerde terrassen en balkons, enz.) en vermindert het de erfgoedwaarde van het dak (bouw van grote terrassen enz.). De verbouwing heeft tevens een grote impact op het silhouet van de kerk (bouw van extra torenvolume naast de bestaande klokkentoren). De KCML vraagt dus het project te herzien zodat het een beter evenwicht schept tussen het oude religieuze gebouw en de nieuwe bestemming. Durf en interventionisme mogen dan wel de sleutels tot succes van dit project zijn, maar het is al even belangrijk het oude gebouw te respecteren en te begrijpen. De KCML vraagt daarnaast het landschappelijke aspect beter uit te werken en de aanleg van de parkeerruimte in deze context te herbekijken.

Schmitt-Global View ©urban.brussels

➤ **BRUSSEL. Kruitmolenstraat en Ninoofseplein. Herinrichting van het openbaar domein.**

Tijdens haar zitting van 15/05 /2019 bracht de KCML een ongunstig advies uit over het project voor de heraanleg van het openbaar domein van de Ninoofsepoort en de Kruitmolenstraat onder leiding van Beliris. De aanvraag gaat uit van de wijkbewoners en stelt voor het project te wijzigen om de druk van het aut overkeer in de wijk te verlichten.

De KCML verwelkomt een dergelijk initiatief, dat de herwaardering beoogt van deze toegangspoort tot de stad waarvan het neoclassicistische karakter verrassend goed bewaard is gebleven, ondanks een gebrek aan onderhoud. Ze sprak zich echter ongunstig uit over het project omdat dit leidde tot een verbrokkeling van de ruimte en een veelheid aan materialen en kleuren die in strijd zijn met de omgeving van dit neoclassicistische geheel waarvan elk onderdeel (straat, trottoir, bebouwing, morfologie, enz.) tot de algehele samenhang bijdraagt. Het

behoud van de structurerende neoclassicistische ruimten in Brussel is des te belangrijk daar die de laatste jaren ingrijpend zijn gewijzigd.

De vraag om het project te herzien met respect voor het stedelijke landschap is niet in tegenspraak met een transitie naar een zachte mobiliteit en de mogelijkheid voor buurtbewoners om zich het openbaar domein opnieuw toe te eigenen. Vandaar het verzoek het project te herbekijken en daarbij de leesbaarheid en de samenhang van het geheel te bewaren, de bestaande stadsvormen te respecteren (profiel van de straten, een bolle rijweg met aan weerszijden een verhoogd trottoir, enz.), de bestaande materialen en bekledingen te behouden (hardstenen borduren, langwerpige porfieren kasseien op het wegdek, kasseien op de trottoirs, enz.), een structurerend karakter te geven de aanplantingen en het stadsmeubilair aan te passen.

© Google Street View

➤ **SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE. E. Mounierlaan. Universitair ziekenhuis Saint-Luc. Bouw van twee nieuwe medische instellingen.**

Tijdens haar zitting van 16/01/2019 formuleerde de KCML opmerkingen omtrent de bouw van het nieuwe Institut de Psychiatrie Intégrée (IPI) en het Institut Cancérologie/Hématologie Roi Albert II (IRA II), die deels zijn gelegen in de vrijwaringszone van het beschermd landschap van Hof ter Musschen, niet ver van het Natura 2000-gebied en palend aan stedenbouwkundig, landschappelijk en architecturaal geheel, La Mémé (campus UCL), waarvoor de Regering

een procedure voor inschrijving op de bewaarlíst instelde (AV van 15/11/2018).

Het IRA, onderdeel van het plan Hôpital 2025, zou op de noordelijke helft van het Parc des Buttes komen te liggen. Het gebouw zou op verscheidene niveaus zijn verbonden met de Cliniques Saint-Luc en worden bekleed met een houten "huid". De KCML stond ongunstig tegenover de vestiging van het IRA II-gebouw

op de ruimte van het Parc des Buttes en betreurde dat het algemeen Masterplan geen rekening houdt met de grote erfgoedwaarde van het geheel van La Mémé en het noodzakelijke behoud van een groene ruimte in het hart van de campus. Ze verwees naar het delicate streven naar een evenwicht tussen de gemengde functies van de universitaire wijk enerzijds, en het gebouw bestemd voor kankerpatiënten anderzijds. Voor de KCML – die eraan herinnerde dat het project een zone betreft die ze voor bescherming had voorgesteld maar die door de Regering werd beperkt tot een inschrijving op de bewaarlust – bood de overzijde van de Hippocrateslaan mogelijkheden voor de ontwikkeling van ziekenhuisfuncties die het, middels de aanleg van de noodzakelijke verbindingen, mogelijk maken de site van La Mémé en haar groene ruimte te bewaren. De KCML vroeg om het project te herzien en zijn impact op vlak van bouwprofielen, architecturale vormgeving en landschappelijke behandeling te minimaliseren om het beter in de stedenbouw- en erfgoedkundige context te integreren. Het IPI van zijn kant zou onder aan de campus van de UCL komen te

liggen, aan de rand van het Natura 2000-gebied dat loopt langs de Woluwelaan, en moet een buiten gebruik gestelde bovengrondse parkeer ruimte vervangen. De belangrijkste uitdaging voor dit project, naast zijn landschappelijke impact, is het behoud van het beboste talud langs de Hof Ter Musschendreef en van de poel in het noordwesten van het perceel (gebied met een hoge biologische waarde – biologische waarderingskaart van het INBO). De KCML stelde vragen bij de te grote nabijheid van het nieuwe gebouw van vijf bouwlagen aan de rand van het beschermd landschap: ze vroeg het gabariet van de drie naar de site gerichte uitbreidingen te reduceren en het gebruik van het deel van het gebouw dat op de site uitsteekt te wijzigen, om de visuele hinder (verlichting) te beperken. Ze onderschreef de uitbreiding van de waterpartij, omdat dit een reële meerwaarde voor het gebied zou vormen, maar andere ingrepen dienen te worden vermeden omdat het gebied heel gevoelig blijft. De KCML vroeg de aanbevelingen van de effectenstudie op te nemen in de voorwaarden bij de vergunning.

De toekomstige IRA II en IPI, illustraties uit het aanvraagdossier.

3. ADVIEZEN OVER STEDENBOUWKUNDIGE PLANNEN

De KCML behoort tot de adviesorganen die geraadpleegd worden over bepaalde stedenbouwkundige plannen op het niveau van het Gewest, van de gemeenten en/of van een bepaalde zone.

De strategische plannen

Deze plannen bepalen de strategie inzake ruimtelijke ordening binnen het Brussels Gewest. Hun krachtlijnen vloeien voort uit de basisprincipes van de ruimtelijke ordening. Ze hebben geen kracht van wet en hun nalevingen toepassing berusten bij de politieke overheid op wiens initiatief deze worden opgemaakt.

- Het Gewestelijk Ontwikkelingsplan (GewOP) behandelt het volledige grondgebied van het Gewest.

- De Gemeentelijke Ontwikkelingsplannen (GemOP) betreffen het hele gemeentelijke grondgebied.
- De richtplannen, die werden uitgedacht in het kader van het GewOP van 2002, zijn ontwikkelingsinstrumenten voor bepaalde strategische gebieden van gewestelijk belang: de GGB's (Gebieden van Gewestelijk Belang, bepaald door het GBP), de hefboomgebieden (bepaald door het GewOP), en de PGB's (Perimeters van Gewestelijk Belang).

De plannen van aanleg met verordenende waarde

Deze plannen leggen de functies (huisvesting, kantoor, groene ruimte, enz.) in de verschillende buurten vast en regelen hun geografische spreiding. Ze omvatten grafische (bepaling van de gebieden) en schriftelijke voorschriften (wat in elk gebied mag gebeuren). De voorschriften van het plan zijn dwingend en bepalen de afgifte van de stedenbouwkundige vergunningen.

Gewestelijk niveau: het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP)

Het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) vormt de referentie voor de ruimtelijke ordening in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het GBP is van kracht in het hele Gewest, het is uniek en het bepaalt een algemene indeling in gebieden. Dit belangrijke hulpmiddel voor ruimtelijke planning sluit aan bij de koers van het GewOP en kan de noodzakelijke wijzigingen aangeven die moeten worden aangebracht in de Gemeentelijke Ontwikkelingsplannen (GemOP's) en in de Bijzondere Bestemmingsplannen (BBP's).

Gemeentelijk niveau: de Bijzondere Bestemmingsplannen (BBP)

De gemeenten stellen BBP's voor die de ruimtelijke ordening van bepaalde deelgebieden vastleggen. Ze omlijnen de bestemmingen van het GBP, leggen bebouwbare en niet-bebouwbare gebieden vast, bakenen de openbare en de private ruimten af, enz. Ze bevatten op het gebied toepasbare voorschriften m.b.t. toegestane bebouwing, hoogte, materialen, enz. De gemeenten houden een kaart bij waarop de verschillende BBP's op hun grondgebied worden aangegeven.

De RPA (Richtplannen van Aanleg)

Het Richtplan van Aanleg (RPA) is een instrument dat op gewestelijk niveau wordt opgemaakt en het mogelijk maakt zowel de strategische als de verordenende aspecten van een stedelijke strategie te definiëren. Dit instrument neemt een belangrijke plaats in de hiërarchie van gewestplannen in. In de strategische zone in kwestie vervangt het RPA strijdige reglementaire bepalingen van de andere plannen. Het RPA bestaat uit twee delen:

- een strategisch deel, met richtinggevende waarde, dat de visie en de ambities beschrijft;
- een reglementair deel, met dwingend karakter, dat de bindende plannen en voorschriften bevat.

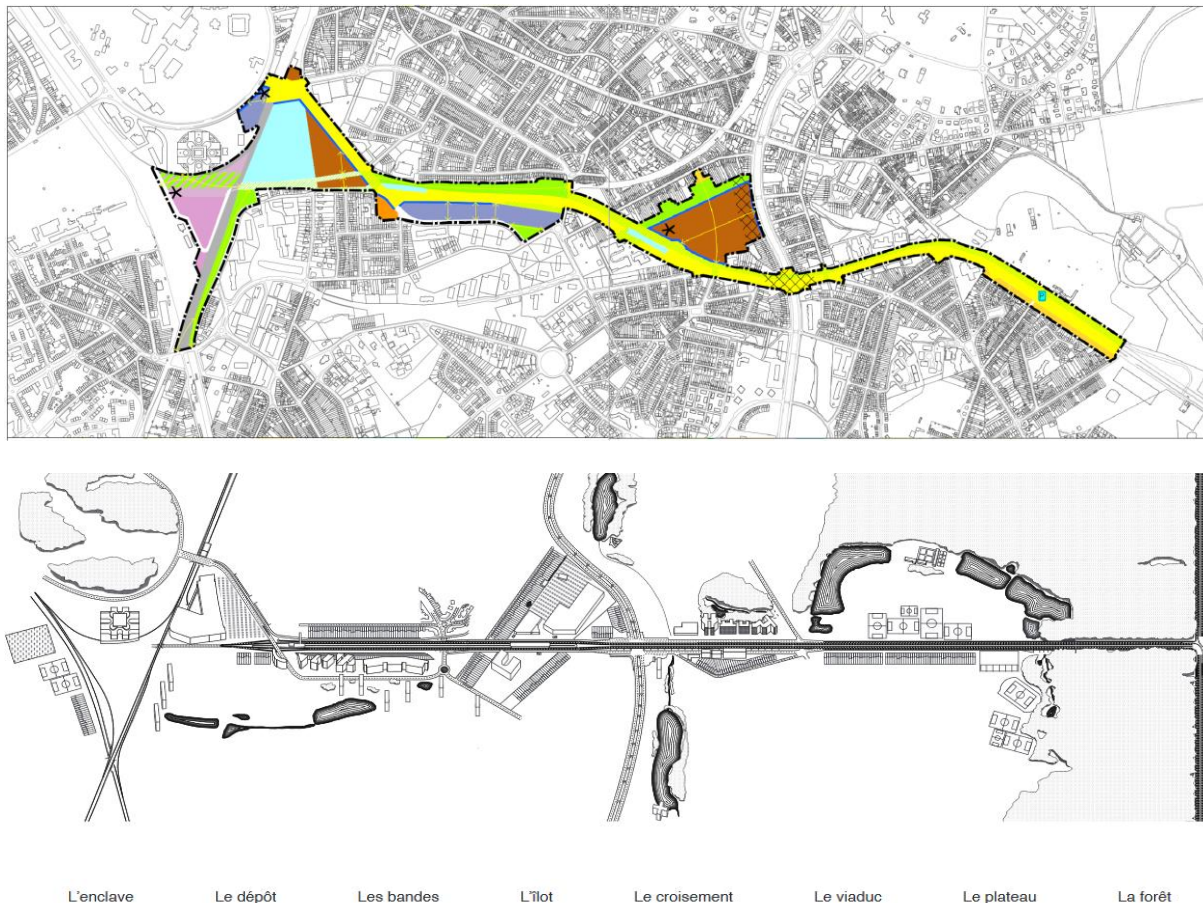

© perspective.brussels

De door de KCML onderzochte RPA's in 2019:

In 2019 is de KCML geraadpleegd over 8 ontwerpen van Richtplannen van Aanleg (RPA) en hun Milieueffectenrapport (MER):

- **RICHTPLAN VAN AANLEG "HERRMANN-DEBROUX" EN ZIJN MER. Deel van de E411, tussen de Triomflaan en het Zoniënwoud.**

Illustraties uit het aanvraagdossier van het RPA

- **BRUSSEL. RICHTPLAN VAN AANLEG "WET" en zijn MER. Perimeter afgebakend door de Kunstlaan, de Jozef II-sstraat en de Etterbeeksesteenweg.**

Tijdens haar zitting van 13/11/2019 (zitting 646 bis) sprak de KCML zich erg ongunstig uit over het ontwerp van Richtplan van Aanleg (RPA) Wet en het bijbehorende milieueffectenrapport.

Het RPA Wet voorziet in een grondige transformatie van de 10 huizenblokken van de Wetstraat vanaf de Kleine Ring tot aan de Etterbeeksesteenweg via de introductie van meer gemengde functies (kantoren, woningen, uitrustingen, handelszaken, enz.), een heel grote verdichting (in de hoogte) en de aanleg van nieuwe openbare en groene ruimten. Het is tevens de bedoeling de concentratie van de Europese instellingen te versterken, de leefomgeving te verbeteren en de mobiliteit te herzien.

Van de 10 huizenblokken mogen er vier twee torens bevatten en de zes overige slechts één, dus in totaal 14 torens. Acht zouden een hoogte van 100 m mogen hebben, 5 een hoogte van 120 m en 1 een hoogte van 155 m. De grootste hoogten zijn voorbehouden voor de torens nabij de Etterbeeksesteenweg in het oosten en op de hoeken van de Wetstraat en van de Kleine Ring

in het westen. Deze "hoogten" mogen zich niet bevinden in de aslijn van de straten haaks op en in het noorden van de Wetstraat, en dat in tegenstelling tot wat geldt voor de in het zuiden gelegen Trierstraat, Aarlenstraat en Wetenschapsstraat.

De perimeter van het RPA Wet is dezelfde als die van de GGSV (de Gezoneerde Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening die de doelstelling van het Stadsproject Wet van 2008 een reglementair karakter moest geven) die door de Raad van State in 2019 werd verworpen. Het RPA zou a priori de voorschriften van de GGSV overnemen m.b.t. bouwprofielen en rooilijnen maar maakt het ook mogelijk de onderdelen "bestemmingen", "erfgoed" en "mobiliteit" te herzien, wat krachtens de GGSV niet mogelijk was.

De grootste uitdaging voor het RPA Wet is de verbetering van de "levenskwaliteit", met als doel de (her)introductie van gemengde functies in de wijk

(kantoren, woningen, handelszaken en uitrustingen), het doorbreken van het "corridor-effect" door de aanleg van transversale wegen en mooie openbare ruimten, de herwaardering van de as van de straat, en tot slot het scheppen van de voorwaarden voor de herstructurering van de vestigingen van de Europese Commissie.

Dit zijn op zich lovenswaardige theoretische doelstellingen, maar hun concretisering mag niet leiden tot een overmatige verdichting en een overdreven gabariet van de geplande (toren)gebouwen. Dat heeft immers een impact op het gehele stedelijke landschap van het Brussels Gewest, en meer in het bijzonder op verscheidene wijken met hoge erfgoedwaarde die de identiteit van het Gewest vormen en zijn aantrekkelijkheid bevorderen: het monumentale perspectiefgezicht van de Triomfboog van het Jubelpark, de wijk van de Squares, het Koninklijk Park, het Koningsplein, het Paleizenplein, de Frère-Orbansquare, enz.

Vanaf de jaren 1950 werd de Leopoldswijk grondig dooreengeschud toen ze werd omgevormd tot een overwegend administratieve zone die gedeeltelijk werd voorbehouden voor de vestiging van de gebouwen van de Europese Gemeenschap. Daartoe werd de perceelsindeling gewijzigd, met als gevolg dat bepaalde huizenblokken moesten verdwijnen ten gunste van nieuwe constructies. Het project ligt in het verlengde hiervan en de slagschaduw van de toekomstige torens versterkt het proces nog.

Maar vandaag is het gevaar nog veel groter... Verscheidene opmerkelijke erfgoedkundige landschappen worden ernstig bedreigd, en dit op een ongeziene gewestelijke schaal. Voor de KCML is dit onaanvaardbaar. Ongeacht hun architecturale kwaliteit, zullen de torens -zoals uit de fotomontages blijkt- nieuwe en contrasterende achtergronden doen ontstaan in wijken van Brussel met grote erfgoedwaarde, die daar tot heden grotendeels aan zijn ontsnapt. Ze zullen daardoor onherroepelijk worden gewijzigd, te meer daar de globale homogeniteit een van de belangrijkste kwaliteiten van deze historische landschappen is.

Al in 2013, in het kader van het onderzoek van het GGSV dat een gelijkaardige logica van verdichting in de hoogte hanteerde, vroeg de KCML een controle van de perspectiefzichten vanaf de opmerkelijke stedelijke

landschappen naar de Wetstraat, via synthesebeelden die de bestaande en de geplande toestand vergeleken. Ze waarschuwde toen al dat de wijzigingen van de bouwprofielen in de Wetstraat een aanzienlijke impact zouden hebben op het stedelijke landschap gezien vanuit de mooiste gezichtspunten van de hoofdstad.

Figure 119 : Photomontage depuis la place des Palais

Illustratie uit het aanvraagdossier

Uit de fotomontages in het effectenrapport voor het ontwerp van het RPA Wet blijkt overtuigend dat devrees van de KCML terecht was. Helaas werden deze waarschuwingen in de wind geslagen, en het is duidelijk dat het aspect erfgoed niet zwaar heeft doorgewogen in de arbitrage die tot de voorstellen van het ontwerp-RPA Wet heeft geleid.

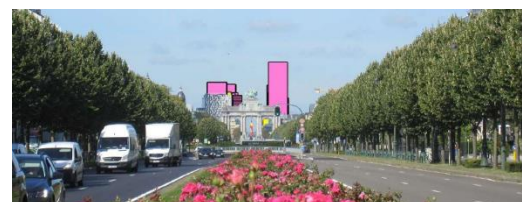

Figure 113 : Photomontage depuis le square Léopold II

Illustratie uit het aanvraagdossier

Op 24 september annuleerde de Raad van State de Gezonde Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GGSV) van de Wetstraat en maakte de torens The One (al gebouwd) en Leaselex onwettelijk. Nieuwe vergunningen zouden sindsdien zijn afgeleverd (op basis van de GSV?). De KCML constateert dus dat de werken, die zware gevolgen hebben voor het stedelijke landschap, in een onzekere juridische context werden aangevat en voltooid.

Figure 70 : Vue 3D de l'alternative préférentielle (BUUR, 2018)

Illustratie uit het aanvraagdossier

➤ **ELSENE. RICHTPLAN VAN AANLEG “VOORMALIGE KAZERNES VAN ELSENE” EN ZIJN MER. Perimeter afgebakend door de Generaal Jacqueslaan, de Kroonlaan en de Juliette Wytmanstraat.**

Tijdens haar zitting van 20/02/2019 (zitting 634) bracht de KCML een advies uit over het ontwerp van Richt plan van Aanleg (RPA) en het milieueffectenrapport van het project U-Square, dat de transformatie beoogt van de site, met een oppervlakte van +/-38.500m² (vloeroppervlakte +/-42.000m²), van de voormalige Koninklijke Rijkswachtsschool van Elsene, die in januari 2018 door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd verworven. Het is de bedoeling om op basis van een samenwerking tussen het Gewest en de universiteiten ULB en VUB de ruimten te transformeren tot een gemengde wijk met studentencité, en de site in de omliggende wijken te integreren en haar erfgoedkundige karakter te herwaarderen.

De site van de Voormalige Rijkswachtsschool is niet beschermd als monument maar is opgenomen in de inventaris van het Brusselse erfgoed. Ze ligt in een GCHEWS en op een structurerende ruimte (Generaal Jacqueslaan en Kroonlaan). De rest van de site is opgenomen in de “Perimeter voor de verfraaiing en opwaardering van het erfgoed” (kaart 7 van de Verzameling van Kaarten van het GPDO 2018).

De KCML moedigde de doelstellingen aan van het project, die correct en coherent de klemtoon leggen op de erfgoeddimensie, de noodzaak van een herleving, de programmatische uitdagingen, het respect voor de morfologie van de site, de rol van de openbare ruimten en de uitdagingen op het gebied van milieu en duurzaamheid. Het RPA vertrekt vanuit het militaire erfgoed om zijn strategische doelstellingen te verwezenlijken en respecteert het orthogonale raster dat de positie en de hiërarchie van de verschillende gebouwen bepaalt, waarbij een aanzienlijk deel van de oorspronkelijke bebouwing (ca. 1906) behouden blijft. Positief is met name de erkenning van het erfgoed als

een – evident – hulpmiddel voor het aangaan van de uitdagingen op het gebied van milieu en duurzaamheid, evenals de principes van de kringlooeconomie, de optimalisatie van het gebruik van de bestaande hulpbronnen, de vermindering van de hoeveelheid afval, enz. De optie om tijdelijke activiteiten op te zetten zal het ook mogelijk maken de site actief te houden.

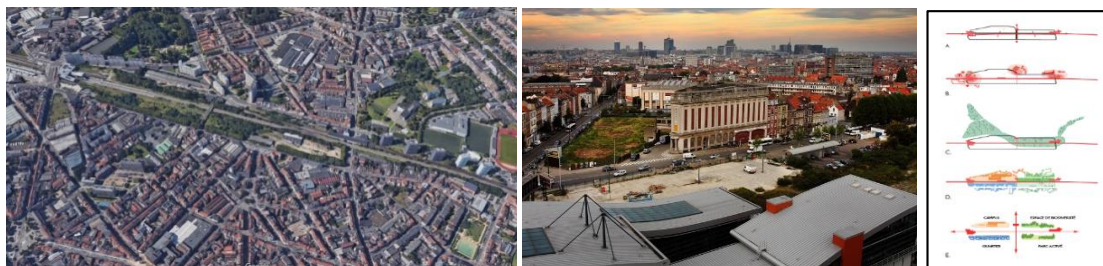
Toch vraagt de KCML het project verder te verfijnen met het oog op een correctere definitie van de verschillende componenten en een coherent en harmonieus project. Concreet vraagt ze:

- De gebouwen (03 en P1) gelegen op de hoek van de Juliette Wytmanstraat en de Fritz Toussaintstraat (het voormalige gebouw van de veeartsen dat van 1906 dateert), evenals het gebouw gelegen in het midden van de Juliette Wytmanstraat, niet te slopen. Deze gebouwen hebben een grote erfgoedwaarde en zijn essentieel voor de leesbaarheid van de site,
- Nieuwe bouwprofielen te bepalen met respect voor de hiërarchie van de intra-muros gebouwen, zonder te refereren aan de extra-muros bouwprofielen,
- De vrijwaring van de omheiningsmuur met hoge erfgoedwaarde te verzekeren,
- In de reglementaire voorschriften te bepalen dat elke vergunningsaanvraag dient te worden voorafgegaan door een erfgoedstudie,
- Duidelijke voorschriften op te leggen voor de architecturale vormgeving van de nieuwe constructies,
- Een landschappelijke inrichting van de openbare ruimte te integreren met respect voor haar erfgoedkenmerken.

Illustraties uit het aanvraagdossier

- **SINT-JANS-MOLENBEEK. RICHTPLAN VAN AANLEG (RPA) "WESTSTATION" EN ZIJN MER.** Perimeter afgebakend door de A. Vandenpeereboomstraat, de Ninoofsesteenweg, de Dubois-Thornstraat en de Gentsesteenweg.

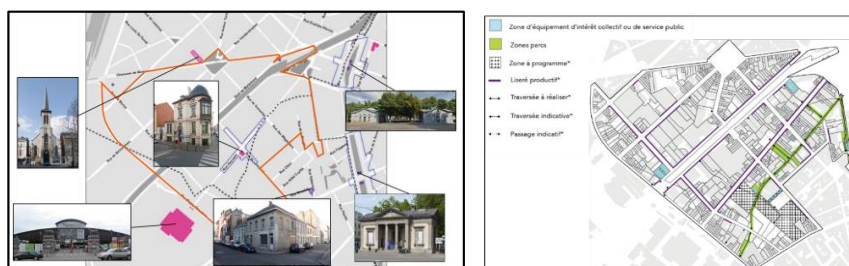
Illustraties uit het aanvraagdossier

- **SINT-JANS-MOLENBEEK. RICHTPLAN VAN AANLEG (RPA) "NINOOFSEPOORT" EN ZIJN MER.** Perimeter afgebakend door de Koolmijnenkaai, de Henegouwenkaai, de Nijverheidskaai en de Kleine Ring.

Afbeeldingen afkomstig van de website van Perspective Brussels

- **ANDERLECHT. RICHTPLAN VAN AANLEG (RPA) "HEYVAERT" EN ZIJN MER.** Perimeter afgebakend door de Ninoofsesteenweg, de Bergensesteenweg en de R. Chaudronstraat.

Illustraties uit het aanvraagdossier

- **SCHAARBEEK. RICHTPLAN VAN AANLEG (RPA) "MEDIAPARK" EN ZIJN MER.** Perimeter afgebakend door de A. Reyerslaan, de Kolonel Bourgstraat, de J. Georginlaan en de Verlainestraat.

Afbeeldingen afkomstig van de website van Perspective Brussels

- **SCHAARBEEK. RICHTPLAN VAN AANLEG (RPA) "JOSAPHAT" EN ZIJN MER.** Spoorwegterrein afgebakend door de A. De Boeckstraat, de Generaal Wahislaan en de Gilisquetlaan.

Périmètres		
Périmètre PAD	Zone sportive et récréative	Bureaux
Limites communales	Espace public	Activité économique
	Zone d'industrie urbaine	Rez de chaussée « actif » (co-working, prof libérale, petits bureaux)
Espaces ouverts		
Spoorpark	Activités	
Wadijpark	Logements	Autres
Jardins	Equipement	
	Commerces/Horeca	Bâtiment ZIU existant
		Parking public

Functionele programmatie, strategisch deel van het ontwerp van RPA © perspective.brussels
Perimeter en lucht foto, informatief deel van het ontwerp van RPA © perspective.brussels

Illustratie uit het aanvraagdossier

4. ADVIEZEN OVER STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENINGEN

De KCML kan door het Gewest of door een gemeente worden geraadpleegd over de stedenbouwkundige verordeningen. Het BWRO voorziet in de mogelijkheid om twee types stedenbouwkundige verordeningen uit te vaardigen:

- de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV)
- de Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening (GemSV/GemSZ)

Deze verordeningen bevatten bepalingen voor de stedenbouwkundige kenmerken van de gebouwen of van hun onmiddellijke omgeving (bv. bouwprofiel, volume, vormgeving, stabiliteit). Ze leggen ook de regels voor de aanleg van de openbare ruimte vast.

De GSV staat hiërarchisch hoger dan de GemSV en kan dus niet-conforme bepalingen van de gemeentelijke bepalingen opheffen.

Geplande werken moeten de bepalingen van de stedenbouwkundige verordeningen naleven hoewel bepaalde afwijkingen van de voorschriften van de stedenbouwkundige verordeningen kunnen worden toegestaan.

Een voorbeeld:

➤ GEWESTELIJKE STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENING (GSV) EN HAAR MILIEUEFFECTENRAPPORT.

De huidige Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV) werd in november 2006 door de Brusselse Regering aangenomen en werd in januari 2007 van kracht. Na de GPDO en de hervorming van het BWRO, dat op september 2019 van kracht werd, wenste het Gewest het geheel van strategische en reglementaire richtinstrumenten, en dus de GSV van 2007, te hervormen.

Tijdens haar zitting van 24/04/2019 bracht de KCML een advies uit over dit Ontwerp van wijziging van de GSV. Haar reglementaire bepalingen bevatten verscheidene, soms ingrijpende wijzigingen. Voordat ze officieel werd geraadpleegd, werd geen enkel informatiemoment voor de KCML georganiseerd.

Ter herinnering, de GSV behandelt "courante" situaties en laat het aan andere instrumenten (BBP, RPA, enz.) over om de aanpak van bijzondere situaties die afwijken van de typologie van het bestaande weefsel (nieuwe tracés, hoge gebouwen, enz.) te regelen. Ze reglementeert onder meer de kenmerken van de constructies, de woonbaarheidsnormen van de woningen en hun omgeving, de bouwplaatsen, of nog de aanleg van het wegennet in het Brussels Gewest.

Door de regels te versoepelen, vooral inzake de hoogte van de daken en de behandeling van de voorgevels (mogelijkheid tot isolatie), wijzigt de GSV fundamenteel de balans tussen de verschillende instrumenten. Wat vandaag nog een afwijking is, dreigt de regel te worden, zonder dat een openbaar onderzoek of overlegcommissie kan ingrijpen. Dat zal een sneeuwbal effect veroorzaken, want de tot regel verheven uitzondering kan zo de nieuwe referentie worden voor de toekomstige projecten, met het gevaar dat het stedelijke landschap en de Brusselse identiteit worden aangetast.

De huidige instrumenten moeten het mogelijk maken om via een kwaliteitsvolle stedenbouwkundige ingreep de instandhouding te verzekeren van een stedelijk kader met erfgoedwaarde, zijn architectuur en zijn stadsvormen, en zijn herwaardering en harmonieuze evolutie mogelijk te maken, rekening houdend met de stedelijke functies en de huidige behoeften, in relatie tot het geheel van de stad. Dat is een van de ambities van het GPDO dat meer bepaald via structurerende erfgoedassen en perimeters voor de verfraaiing en de herwaardering van het erfgoed, voorstelt om deze instrumenten uit te breiden. Paradoxaal genoeg is het voorstel tot wijziging van de GSV in tegenspraak met deze benadering.

Het technische karakter en de fragmentatie van de teksten – zoals al het geval was – laten niet toe de kwaliteit van de stedenbouwkundige ontwikkelingen te omkaderen. Dit zal op termijn nadelig blijken voor een kwaliteitsvolle ruimtelijke ordening, de verfraaiing van de stad en een opwaardering van de stedelijke perspectiefzichten. Naast het vraagstuk van de stedelijke schaal houdt de toepassing van sommige titels, met name titels II en IV, ook een ingrijpende wijziging in van de bestaande interieurs: de wijziging van de indeling en van de ruimtelijke kwaliteiten, de vervanging van de afbouwelementen die de decoratieve kwaliteit verzekeren, enz.

Tot slot drukt de GSV een streven naar duurzame ontwikkeling uit, met name door maatregelen voor de reconversie van de te bouwen gebouwen op te leggen, maar ze houdt te weinig rekening met de bestaande bebouwing en de open ruimte als duurzame hulpbron. Daarnaast introduceert ze weinig principes uit de kringlooeconomie.

5. ADVIEZEN OVER VRIJWARINGSVOORSTELLEN (BESCHERMING OF BEWARING)

Inzake vrijwaring wordt de Commissie geraadpleegd door de directie Cultureel Erfgoed over de vraag of het raadzaam is een goed te beschermen of op de bewaarlĳst in te schrijven, en dit voor zowel gebouwen als landschappen. Aan het einde van de procedure formuleert de Commissie een antwoord op de eventuele opmerkingen of bezwaren van de eigenaars en de gemeenten. De Commissie kan ook op eigen initiatief een goed voordragen voor bescherming of bewaring. De uiteindelijke beslissing om een goed al dan niet te vrijwaren komt aan de Regering toe.

Een voorbeeld:

➤ ETTERBEEK. Pater de Dekenstraat 38. Voorstel tot bescherming als monument van de woning Verhaegen.

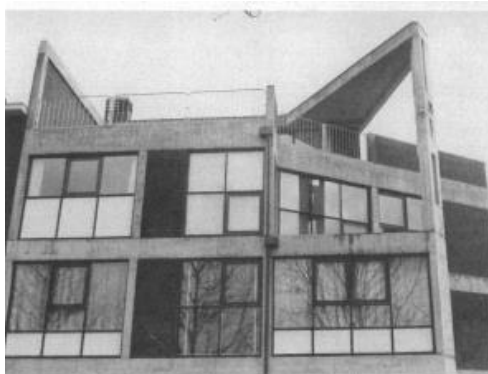
Tijdens haar zitting van 27/11/2019 stelde de KCML de bescherming als monument voor van de totaliteit van het huis dat in 1960-1961 werd gebouwd volgens de plannen van architecten Willy Van der Meeren en Léon Palm en dat heel representatief is voor de privéwoningen die beide architecten in de jaren 1960 ontwierpen.

Dit voorstel vloeide voort uit het onderzoek van een aanvraag voor stedenbouwkundige vergunning, behandeld tijdens dezelfde zitting. Die aanvraag betrof een globale renovatie die de erfgoedkenmerken van dit opmerkelijke huis grondig dreigde te wijzigen.

De waarde van het huis schuilt enerzijds in de functionalistische compositie en de vormgeving van de gevels, die het programma weerspiegelen, en anderzijds in de organisatie van het plan en de

inwendige ruimtelijkheid gekenmerkt door een fraaie lichtinval. De keuze en de rationalisatie van de materialen, de interieurafwerking en de uitvoeringsdetails die door de Van der Meeren zelf zijn ontworpen, zijn eveneens uitzonderlijk en kwalificeren het huis als totaalwerk.

Ingevolge het beschermingsvoorstel werd een constructieve dialoog opgestart met de aanvrager, die het project liet aanpassen, met het oog op de erfgoedaspecten. De nieuwe versie, die de erfgoedwaarde verzoent met onze huidige levenswijze, werd in februari 2020 in grote lijnen goedgekeurd door de KCML.

© Mil de Koninck / urban.brussels

6. ADVIEZEN OVER WETTELIJKE ASPECTEN

De KCML onderzoekt ook de juridische gevolgen van de voorstellen die onder meer door de Regering worden gedaan.

Een voorbeeld:

- **ONTWERP VAN BESLUIT VAN DE BHR VOOR DE AFSCHAFFING EN VERVANGING VAN HET BESLUIT VAN 13/11/2008 DAT DE HANDELINGEN EN WERKEN BEPAALT DIE VRIJGESTELD ZIJN VAN EEN STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING, VAN HET ADVIES VAN DE GEMACHTIGDE AMBTENAAR, VAN DE GEMEENTE, VAN DE KCML, VAN DE OVERLEGCOMMISSIE EVENALS VAN DE MEDEWERKING VAN EEN ARCHITECT.**

Tijdens haar zitting van 21/08/2019 bracht de KCML een advies uit over het ontwerp voor de hervorming van voormeld BBHR. Het ontwerp past in het streven naar administratieve vereenvoudiging en verlichting van de vergunningsprocedures. De KCML is voorstander van de aanpassing van de instrumenten en reglementeringen met het oog op een doeltreffender beheer, voor zover dit gebeurt met het belang van de stad en van het erfgoed voor ogen. Ze kan daarenboven het werk van de aanvragers, hun gemeentelijke en gewestelijke raden en de besturen belast met ruimtelijke ordening, stedenbouw en erfgoed vergemakkelijken.

Daar het besluit grondig zou worden hervormd, bood dit een goede gelegenheid voor een globaal en coherent onderzoek. In dat kader heeft de KCML een advies uitgebracht dat zich wil inschrijven in een logica van

goede plaatselijke aanleg en van de integratie van het erfgoed in het stadsproject, zonder rekening te houden met het feit dat de vrijstelling al dan niet al bestond in de vorige tekst. Ze hoopt tevens dat haar opmerkingen en aanbevelingen de vragen rond de vrijstellingsmechanismen kunnen helpen oplossen en de gelegenheid scheppen om de huidige situaties te verbeteren.

Haar advies bestaat 36 pagina's en omvat een algemeen deel en commentaren en opmerkingen die zijn aangegeven in de gedetailleerde tabel van het hervormingsproject. De analyse van de tekst krijgt alle aandacht die hij verdient, daar de wijzigingen die erin worden voorgesteld gevolgen hebben voor een groot deel van het - al dan niet beschermde - erfgoed.

7. AANBEVELINGEN EN STUDIES

De Commissie kan ook het initiatief nemen om haar bevindingen over diverse erfgoedkundige thema's aan de Regering voor te leggen. Ze kan aanbevelingen formuleren over actuele onderwerpen die bijzondere aandacht verdienen.

Door bepaalde thema's te onderzoeken en uit te diepen (energieprestaties, restauratietechnieken, enz.), wil de Commissie bijdragen tot een beter begrip van deze vraagstukken en zowel de aanvragers als de ontwerpers en het grote publiek sensibiliseren.

Voorbeeld:

➤ STUDIE OVER HET NEOCLASSICISTISCH ERFGOED

In 2018-2019 bestelde de KCML de wetenschappelijke studie "Le paysage urbain néoclassique à Bruxelles Pentagone. Un patrimoine remarquable dans la ville contemporaine". Deze studie kan worden geraadpleegd op de website van de KCML: http://www.KCML.irisnet.be/nl/specifieke-themas/openbare-ruimte-als-erfgoed/IT_SCHLESSER_Paysage-urbain-neoclassique_Etude%20CRMS_2019.pdf

De KCML beslist deze studie te laten uitvoeren tijdens haar zitting van 14/11/2018, op initiatief van haar werkgroep die zich boog over het historische stadslandschap in het Brussels Gewest. Het resultaat werd goedgekeurd tijdens de zitting van 11/09/2019 en moet de Commissie in staat stellen de talrijke dossiers voor stadsvernieuwing die ze behandelt met betrekking tot de stedelijke landschappen met erfgoedwaarde zo goed mogelijk te begeleiden.

Thomas Schlessen

Deze landschappen spelen immers een betekenisvolle rol in de lezing en opwaardering van de stad. Ze vinden hun oorsprong doorgaans in de neoclassicistische periode (1770-1860) waarin de moderne straat ontstond. Samen met de gebouwen die erop uitgeven, is dit historische stedelijke landschap alomtegenwoordig in Brussel en bepaalt het mee de identiteit van de stad.

De huidige milieubewustwording heeft op haar beurt een steeds grotere impact op de organisatie en de herdefinitie van het openbaar domein die vaak gepaard gaan met het zoeken naar een nieuw evenwicht tussen de vervoerswijzen. De projecten die op deze evolutie willen inspelen, beperken zich echter veelal tot eenmalige en gedeeltelijke aanpassingen die vooral zijn ingegeven door mobiliteitsoverwegingen

en onvoldoende rekening houden met de structuur en de kenmerken van het stedelijke landschap. De studie moest dus denksporen onderzoeken die de 'traditionele straat' verzoenen met haar aanpassing aan de hedendaagse eisen.

Het onderzoek werd verricht door Thomas Schlessen in samenwerking met de faculteit Wijsbegeerte en Sociale Wetenschappen van de ULB, en meer bepaald met het Centre de Recherche en Archéologie et Patrimoine, het CReA-Patrimoine. Het werk bestaat uit drie delen:

- Een algemene studie van het historische neoclassicistische stadslandschap van Brussel,
- de voorstelling van de belangrijkste neoclassicistische gehelen, waaronder de Koninklijke Wijk, waar zich het profiel van de moderne stad ontwikkelde,
- het onderzoek van de uitdagingen waarvoor het historische stedelijke landschap wordt geplaatst en de strategieën die daarop inspelen, onder meer op basis van positieve ervaringen in andere Belgische en buitenlandse steden, "biefetsbaarheid", trottoirs, parkeren, openbare verlichting.

Zicht op de Koninklijke Wijk – Wim Robberechts © Urban.brussels

Hoewel de studie de verontrustende inkrimping van het neoclassicistische landschap constateert, besluit ze toch dat het traditionele openbaar domein thans niet zozeer een hinderpaal dan wel een opportuniteit is voor het verwezenlijken van de doelstellingen van een inclusieve en duurzame stad. Matige snelheid, zachte mobiliteit, gedeelde ruimte, de bevordering van het wandelen, het mengen van functies en een kwalitatieve ruimte kenmerken zowel het stedelijke ideaal van vandaag als dat van de 19de eeuw. Beide ontmoeten elkaar wanneer men de functionalistische benadering, met haar gescheiden vervoersmodi die de stad in de 20ste eeuw hebben gevormd, kan overstijgen.

Royal Mile Action Plan, Edinburgh

➤ **MEMORANDUM AAN DE REGERING VOOR DE REGEERPERIODE 2019-2024**
(Goedgekeurd tijdens de plenaire zitting van 13/03/2019)

COMMISSION ROYALE
DES MONUMENTS ET DES SITES

MÉ MORANDUM
2019-2024

(approuvé collégialement en séance plénière du 13 mars 2019)

*Le patrimoine est multiple. C'est un regard transversal, pluriel et composite
que porte la CRMS sur le patrimoine: on ne se limite pas aux bâtiments
et sites déjà protégés mais on prend en compte le territoire, la ville, le
paysage urbain, les quartiers, les espaces publics, les aménagements,
le relief...*

Commission Royale des Monuments et des Sites
Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen

Het erfgoed heeft vele gezichten. De CRMS heeft een transversale, meervoudige en samengestelde kijk op het erfgoed die zich niet beperkt tot de beschermde of op de bewaardijst ingeschreven gebouwen en landschappen maar rekening houdt met het grondgebied, de stad, de wijken, de openbare ruimte, de ordonnances, het reliëf, enz.

Via veelzijdige debatten waarin de verschillende bevoegdheden en invalshoeken worden samengebracht, verwerft de KCML een rijke kennis van het erfgoed, van zijn diversiteit en van de uitdagingen die, gaande van het pedagogische tot het politieke, een veel breder veld beslaan dan louter het behoud en de overdracht van het erfgoed van onze voorgangers. Om de traditionele visie op het erfgoed te overstijgen, is het noodzakelijk de contouren en grenzen te herbekijken en erfgoed te beschouwen als een belangrijk potentieel voor een territoriale en duurzame ontwikkeling.

Aan de vooravond van de verkiezingen voor de regeerperiode 2019-2024 richtte de KCML een Memorandum aan de Brusselse Gewestregering. Het is georganiseerd rond zes krachtlijnen, aangevuld met concrete voorstellen:

1. De integratie van erfgoed in stadsplanning;
2. De instrumenten voor de erkenning van het erfgoed doeltreffender maken;
3. Het streven naar een geïntegreerd beheer van Erfgoed en Duurzaamheid;
4. Het bevorderen van de dialoog met de KCML;
5. De samenhang van de Koninklijke Wijk waarborgen;
6. Het 20e-eeuwse erfgoed erkennen en beter beschermen

De integrale tekst van het Memorandum kan worden geraadpleegd op de website van de KCML:
http://www.crms.irisnet.be/nl/teksten-van-de-KCML/memorandum/Memorandum_2019_NL.pdf

8. WETTELIJKE TERMIJNEN

Adviezen van de KCML over:

- de vergunningsaanvragen met betrekking tot een beschermd goed / eensluidend advies: **30 dagen** te rekenen vanaf de aanvraag. Wordt deze termijn niet in acht genomen, dan wordt het advies geacht gunstig te zijn, tenzij de Commissie binnen die termijn beslist heeft om een bijkomende studie te laten uitvoeren. In dat geval beschikt ze over een aanvullende termijn van **60 dagen** om haar advies uit te brengen. Wordt deze termijn niet in acht genomen, dan wordt het advies geacht gunstig te zijn (art. 177, § 2 van BWRO);
- de aanvragen tot stedenbouwkundige vergunning voor de goederen gelegen in een vrijwaringszone, ingeschreven op de inventaris van het onroerend erfgoed en/of daterend van voor 1932: **30 dagen**. Na verloop van deze termijn wordt de procedure voortgezet (art. 125 en art. 176);
- de beschermingsaanvragen: **45 dagen**. Na verloop van deze termijn wordt de procedure voortgezet (art. 222, § 3);
- het vooronderzoek naar de beschermingsaanvragen (na afronding van dit onderzoek): **45 dagen**. Na verloop van deze termijn wordt de procedure voortgezet (art. 225, § 2);
- de aanvragen tot inschrijving van een goed op de bewaarlijst: **90 dagen**. Na verloop van deze termijn wordt de procedure voortgezet (art. 210, § 2, 3°);
- de aanvragen van derden voor het opstellen van een beheersplan voor erfgoed: **45 dagen** voor het (niet-eensluidend) advies over de aanvraag met betrekking tot het belang van het opstellen van een beheersplan voor erfgoed. Bij ontstentenis daarvan wordt de procedure voortgezet (art. 242/4); **45 dagen** voor het eensluidend advies over het ontwerp van het beheersplan voor erfgoed, bij ontstentenis waarvan de procedure wordt voortgezet. De KCML kan daarnaast beslissen, binnen de erin beoogde termijn, om een aanvullende studie te laten uitvoeren, in welk geval ze beschikt over een bijkomende termijn van **60 dagen** om haar advies uit te brengen. Bij ontstentenis daarvan wordt de procedure voortgezet, zonder dat enig advies dat na die termijn werd uitgebracht in aanmerking moet worden genomen (art. 242/8);
- de ontwerpen van GewOP's: **60 dagen**. Wanneer het advies niet binnen deze termijn wordt overgemaakt, wordt het genegeerd en wordt de procedure voortgezet (art. 18, § 4);
- de ontwerpen van GBP's: **60 dagen**. Bij ontstentenis hiervan wordt de procedure voortgezet (art. 25, § 4);
- de ontwerpen van GemOP's en BBP's: **30 dagen**. Eens die termijn vervallen worden de niet uitgebrachte adviezen geacht gunstig te zijn (art. 35, § 1 en art. 48, § 3).
- De ontwerpen van RPA: **30 dagen**. Na afloop van deze termijn wordt de procedure voortgezet (art. 30-5, § 1er).

9. BEGELEIDING VAN PROJECTEN, BEZOEKEN, VERGADERINGEN, WERKGROEPEN

Naast de eigenlijke adviezen omvat het werk van de KCML ook de begeleiding, samen met de Directie Cultureel Erfgoed, van de aanvragers bij de uitwerking van hun ontwerp, evenals de deelname aan bezoeken en vergaderingen met de aanvragers en/of publieke of private partners en met de adviseurs (architecten, studiebureaus, enz.).

Tijdens deze vergaderingen en bezoeken nemen de leden van de KCML kennis van de informatie die de deelnemers aandragen. Zij informeren op hun beurt al de deelnemers over de algemene principes die de Commissie verdedigt en ze lichten de inhoud van de uitgebrachte adviezen toe. Het is de leden echter niet toegestaan om in naam van de Commissie te beslissen en ze houden zich strikt aan het principe van het collegiale karakter van de adviezen. Na elke vergadering of elk bezoek brengen deze leden verslag uit tijdens de volgende voltallige zitting van de Commissie. Deze verslagen worden integraal opgenomen in de verslagen van de zittingen.

De begeleiding van de ontwerpen, die soms over verscheidene jaren doorloopt, blijkt bijzonder nuttig te zijn om tot een gunstige afloop te komen.

Deze vergaderingen en bezoeken worden zo vroeg mogelijk in de procedure ingelast en kunnen plaatsvinden vanaf de ontmoeting met de aanvrager tot aan de eventuele wijzigingen op de werf. Ze bieden de betrokken instanties de mogelijkheid om de evolutie van de ontwerpen efficiënt op te volgen.

10. VERTEGENWOORDIGING VAN DE KCML IN DE GEWESTELIJKE ONTWIKKELINGSCOMMISSIE (GOC)

De Gewestelijke Ontwikkelingscommissie, die werd opgericht bij de Ordonnantie van 29 augustus 1991, geeft, op vraag van de Regering, onder meer advies over:

- de ontwerpordonnanties, alsook de ontwerpbesluiten met betrekking tot de materies die onder het BWRO vallen en die een aanzienlijke impact hebben op de ontwikkeling van het Gewest;
- de ontwerpen van Gewestelijke Plannen voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO), Gewestelijke Bestemmingsplannen (GBP) en Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordeningen (GSV), alsook de ontwerpen van Gemeentelijke Ontwikkelingsplannen (GemOP) en Bijzondere Bestemmingsplannen (BBP), wanneer die bepalingen bevatten die van het GBP afwijken.

De KCML wordt binnen de GOC vertegenwoordigd door 2 effectieve en 2 plaatsvervangende leden. Tijdens de plenaire vergadering brengen deze leden systematisch verslag uit aan de Commissie over de vergaderingen waaraan ze hebben deelgenomen. In de loop van 2019 schrapte de hervorming van het Brussels Wetboek voor Ruimtelijke Ordening (BWRO) de vertegenwoordiging van de KCML in de GOC. Artikel 7 van het BWRO bepaalt vanaf nu dat de Gewestelijke Commissie is samengesteld uit 18 onafhankelijke experts, die de volgende disciplines vertegenwoordigen: stedenbouw en ruimtelijke ordening, mobiliteit, milieu, huisvesting, cultureel en natuurlijk erfgoed, economie en architectuur.

III. ENKELE CIJFERS

SYNTHESE VAN DE VERSCHILLENDE ADVIEZEN DOOR DE KCML UITGEBRACHT IN 2019

ADVIES KCML	Aantal in 2017	Aantal in 2018	Aantal in 2019
adviezen over beschermd erfgoed	131	148	145
eensluitende adviezen in het kader van UNV-procedures	93	102	102
<i>gunstige eensluitende adviezen</i>	7	5	8
<i>eensluitende adviezen onder voorbehoud</i>	74	79	76
<i>ongunstige eensluitende adviezen</i>	11	18	18
<i>bemerkingen</i>	1	/	/
niet behandelde aanvragen	3	/	/
informatieve adviezen voorafgaand aan aanvragen tot unieke vergunning	22	34	36
vragen om aanvullende informatie	8	4	4
opvolging na eensluitende adviezen	4	4	3
adviezen op vraag van plannen voor erfgoedbeheer	1	/	2
andere		4	
adviezen over niet-beschermd goederen	305	281	283
adviezen over aanvragen tot SV	153	120	129
niet behandelde aanvragen	147	157	143
adviezen over aanvragen tot SA	1	1	/
adviezen over VERKV	/	1	/
adviezen over aanvragen tot BBP	1	/	/
adviezen over andere stedenbouwkundige plannen: GGSV, Natuurplan, GPDO, GemOP, DWC, GBP, GemSV, GemSZ	2	1	8
informatieve adviezen voorafg. aan aanvragen tot stedenbouwk. verg.	1	1	3
mededelingen / adviezen uitgaande van de KCML over niet-beschermd goederen	/	/	/
TOTAAL: adviezen over aanvragen tot werken (beschermd en niet-beschermd goederen)	436	429	428
adviezen over wetgevende aspecten	/	2	5
adviezen in het kader van algemene bedenkingen	/		1
aantal adviezen in het kader van de vrijwaringsprocedures	11	24	10
totaal aantal adviezen uitgebracht tijdens plenaire vergaderingen	447	455	444
aantal plenaire vergaderingen	17	17 +1	17 +3
aantal bezoeken en vergaderingen	168	145	180

Betekenis van de afkortingen:

UNV = unieke vergunning

SV = stedenbouwkundige vergunning

UNAT = uniek attest

SA = stedenbouwkundig attest

VERKV = verkavelingsaanvraag

BBP = Bijzonder Bestemmingsplan

GGSV: Gezoneerde Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening

GPDO: Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling

GemOP: Gemeentelijk ontwikkelingsplan

DWC: Duurzaam wijkcontract

GBP: Gewestelijk Bestemmingsplan

GemSV: Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening

RPA: Richtplan van Aanleg

IV. EEN MULTIDISCIPLINAIR TEAM VAN LEDEN EN EEN VAST SECRETARIAAT

1. 18 MULTIDISCIPLINAIRE LEDEN

© Urban.brussel

De Commissie is samengesteld uit achttien leden die worden aangesteld op basis van hun algemeen erkende deskundigheid binnen hun referentiedomein inzake het behoud van het erfgoed. Ze omvat architecten en ingenieurs, evenals deskundigen op het gebied van natuurlijk erfgoed en historische tuinen, restauratietechnieken en archeologie, aangevuld met historici en kunsthistorici, stedenbouwkundigen en specialisten op juridisch en economisch gebied.

Onder deze achttien leden, die allemaal door de Regering worden benoemd, zijn er twaalf aangeduid op voorstel van het Brussels Parlement, na een oproep tot kandidaatstelling, en zes op voorstel van de Commissie, en dit voor een mandaat van zes jaar, tweemaal hernieuwbaar. De Commissie wordt elke drie jaar voor de helft hernieuwd.

Elke twee à drie weken komt de Commissie in plenaire vergadering samen om de aanvragen afkomstig van de verschillende gewestelijke of gemeentelijke besturen of van particulieren te onderzoeken. In 2019 heeft de KCML 18 plenaire vergaderingen en 4 buitengewone vergaderingen gehouden.

De zittingen worden geleid door de voorzitter, bijgestaan door de ondervoorzitter. Elke aanvraag wordt door een of meer leden voorbereid en aan de Commissie voorgesteld. Dat veronderstelt vanwege de verslaggever een analyse van het dossier, een bezoek ter plaatse, eventuele contacten met de besturen, de aanvrager en/of de ontwerper van het project, opzoekwerk in de literatuur of in archieven, enz. Het secretariaat van de KCML staat de leden bij tijdens hun werkzaamheden en hun opzoekingen.

Na deze toelichting brengt de KCML, na beraadslaging, haar adviezen collegiaal uit. Tijdens de debatten respecteren de Commissieleden een strikte deontologische code die is vastgelegd in een huishoudelijk reglement dat de Regering op 03/06/2004 heeft goedgekeurd. Zo moet elk lid dat op een of andere manier aan een dossier verbonden is, de Vergadering tijdens de bespreking van dit punt verlaten. Naast de aanvragen waarvoor een advies van de KCML vereist is, kunnen ook debatten over algemene of actuele thema's op de agenda van de zitting worden geplaatst.

Samenstelling van de KCML in 2019

Leden benoemd door de Regering op voordracht van het Parlement / 1 RB van 29.06.2017 – Belgisch Staatsblad 12.07.2017 – uitwerking vanaf 15.09.2017	
1.	Steven DE BORGER (NL) (Vicevoorzitter – AV van 29.11.2018) Architect
2.	Stefaan VAN ACKER (NL) Architect
3.	Cécile MAIRY (F) Ingenieur-architect, DES in 'Studie en beheer van cultureel erfgoed', professor aan de UCL
4.	Benoît SCHOONBROODT (F) Licentiaat in de Stedenbouw
5.	Christophe LOIR (F) Professor aan de ULB, departement Geschiedenis, Kunst en Archeologie
6.	Arnold CZERWONOGORA (F) Burgerlijk Ingenieurbouwkunde
Leden benoemd door de Regering op voordracht van de KCML / 1 RB van 23.11.2017 – Belgisch Staatsblad 30.11.2017 – uitwerking vanaf 01.01.2018:	
7.	Quentin DE RADIGUES (F) Licentiaat in de Rechten
8.	Isolde VERHULST (NL) Architect
9.	Catherine DE ZUTTERE (F) Licentiate in de Rechten en de Stedenbouw
10.	Christine SOMMEILLIER (F) Architect-agronoom
Leden benoemd door de Regering op voordracht van het Parlement / 2 RB van 21.05.2015 – Belgisch Staatsblad 24.06.2015 – uitwerking vanaf 01.09.2015	
11.	Jérôme BERTRAND (F) Licentiaat in de Kunstgeschiedenis
12.	Filip DESCAMPS (NL) Doctor ingenieur-architect
13.	Vincent HEYMANS (F) (ontslagnemend sinds 10.07.2018) Doctor in de Kunstgeschiedenis
14.	Lise NAKHLE (F) (ontslagnemend sinds 05.09.2019) Licentiate in de Geschiedenis
15.	André TOUSSAINT (F) Agronoom, Hortonoom, bio-ingenieur, erehoogleraar ULg
16.	Ann VERDONCK (NL) Doctor architect, hoogleraar
Leden benoemd door de Regering op voordracht van de KCML / 2 RB van 22.10.2015 – Belgisch Staatsblad 27.10.2015 – uitwerking vanaf 01.11.2015	
17.	Ann VOETS (NL) Licentiate in de Kunstgeschiedenis en de Archeologie – landschapsarchitect
18.	Christian FRISQUE (F) (Voorzitter – AV van 29.11.2018) Architect - stedenbouwkundige

Taken uitgevoerd door de leden van de KCML

A. Taken uitgevoerd in het kader van de plenaire vergaderingen

- bezoeken aan gebouwen met het oog op het dossieronderzoek;
- deelname aan plenaire vergaderingen;
- bepaalde dossiers onderzoeken, verslag uitbrengen en advies voorstellen aan de Commissie voorleggen;
- deelname aan de debatten voorafgaand aan de collegiale adviezen;
- verslagen opmaken van de werkgroepvergaderingen en werkgroepen.

© urban.brussels

B. Taken uitgevoerd door de leden van de KCML in het kader van de dossieropvolging

- deelnemen aan de vergaderingen georganiseerd naar aanleiding van de uitgebrachte adviezen;
- deelnemen aan de begeleidingscomités die werden opgericht in het kader van sommige grote restauratieprojecten.

C. Studiewerk en algemene aanbevelingen

De KCML neemt regelmatig het initiatief tot de oprichting van werkgroepen voor de studie van de actuele onderwerpen in verband met het behoud van erfgoed in het Brussels Gewest (bijvoorbeeld, het studiewerk uitgevoerd in 2016 rond het GPDO). Dit impliceert:

- regelmatig deelnemen aan vergaderingen;
- documentatie en studie van de behandelde onderwerpen;
- referentieteksten opstellen en aan de plenaire vergadering voorleggen.

D. Diverse activiteiten

- aansturing en begeleiding van de studies die de KCML heeft besteld en aangestuurd;
- vertegenwoordiging van de KCML bij de verschillende instanties en voorlichting van de burger over de opdrachten en de werkzaamheden van de KCML;
- vertegenwoordiging van de KCML in de GOC.

E. Specifieke opdrachten van de voorzitter en de vicevoorzitter

- voorbereiding van de plenaire zittingen samen met het secretariaat;
- de vergaderingen voorzitten: inleiding en conclusie van de debatten, samenvatting van de adviezen;
- goedkeuring en ondertekening van de adviezen binnen de wettelijke termijnen, alsook van de algemene correspondentie;
- goedkeuring van de agenda's en van de verslagen van de plenaire zittingen;
- naleving tijdens de vergaderingen van de KCML van het huishoudelijk reglement van de KCML, de wettelijke bepalingen en van kracht zijnde procedures.

Waarnemers in 2019

Nemen ook deel aan de zittingen in de hoedanigheid van waarnemers, vertegenwoordigers van de directie Cultureel Erfgoed en van de directie Stedenbouw – directies die allebei ressorteren onder het Gewestelijk Bestuur dat de vergunning aflevert.

VOOR DE DIRECTIE CULTUREEL ERFGOED (D.C.E.)	
Dhr. Thierry WAUTERS	<i>Directeur – gemachtigde ambtenaar</i>
Mevr. Manja VANHAELN	<i>1e Ingenieur – verantwoordelijke van het departement Restauratie</i>
Mevr. C. LECLERCQ	<i>Verantwoordelijke voor het departement Landschappen</i>
Mevr. M. MURET	<i>Wvd. verantwoordelijke van het departement Bescherming</i>

2. VAST SECRETARIAAT

In haar dagelijkse werking wordt de KCML bijgestaan door een vast secretariaat, dat wordt geleid door de secretaris en de adjunct-secretaris (art. 11§4 van het BWRO). Het secretariaat van de KCML is een departement van de DCE, net als de departementen Archeologisch Erfgoed, Documentatie en Sensibilisering, Identificatie en Bescherming, Restauratie van het Erfgoed, en Natuurlijk Erfgoed. In samenspraak met de voorzitter stelt het secretariaat de agenda's en de verslagen van de vergaderingen op. Het documenteert de aanvragen die ter advies aan de KCML worden voorgelegd, neemt nota van de uitgebrachte adviezen, maakt ze op, legt ze ter goedkeuring aan de Commissie voor, en maakt ze over aan de aanvrager. Het organiseert de bezoeken aan gebouwen en landschappen, de werkvergaderingen en de denkgroepen. Het werkt de dossiers van de KCML bij, archiveert ze en houdt de werkinstrumenten (databank, foto's, enz.) en het register van deze dossiers en van de uitgebrachte adviezen up-to-date. Het staat in voor de publicatie van de adviezen van de KCML op de website (www.KCMLirisnet.be).

Naast de administratieve en logistieke steun stellen de secretariaatsmedewerkers van de KCML ook hun opleiding en hun ervaring op het gebied van het Brussels onroerend erfgoed ter beschikking van de leden van de KCML. Ze bewaren het "geheugen" van de KCML en stellen de leden in staat hun ideeën te baseren op een grondige kennis van de historie van de dossiers en van de uitgebrachte adviezen; zo kunnen de debatten en beslissingen voortrekken vanuit een algemeen bekend en gedeeld denkkader. In die zin verzekert het secretariaat de continuïteit van de werkzaamheden en de adviezen van de KCML.

Samenstelling van het vast secretariaat van de KCML in 2019

Aurélië AUTENNE	<i>Vast secretaris, architect, Master in Conservatie (F)</i>
Maxime BADARD	<i>Attaché, Historicus (F) (vanaf 01/12/2019)</i>
Jean-Marc BASYN	<i>Attaché, Licentiaat in de Kunstgeschiedenis en de Archeologie, Master in Conservatie, DES in het 'Behoud van het moderne en eigentijdse gebouwde erfgoed' (F) (tot 30/11/2019)</i>
Eglantine BRAEM	<i>Attaché, Master in de Kunstgeschiedenis en de Archeologie, Master in Conservatie (F)</i>
Bénédicte de GHELLINCK	<i>Attaché, Licentiate in de Kunstgeschiedenis en de Archeologie, Master in Conservatie (F), (halftijds sinds 01/09/2017)</i>
Karin DEPICKER	<i>Attaché, Licentiate in de Kunstgeschiedenis en de Archeologie (F)</i>
Ann HEYLEN	<i>Attaché, Licentiate in de Kunstgeschiedenis en de Archeologie (NL)</i>
Carine VANDERSMISSEN	<i>Adjunct (F)</i>

V. BUDGET

De KCML beschikt over een jaarlijks budget waarmee zij haar opdrachten flexibel en zelfstandig kan uitvoeren. De secretariaatsmedewerker die voor de boekhouding verantwoordelijk is, wordt door de ordonnateurs en door de dossierbeheerders gecontroleerd en bijgestaan, en voert de budgettaire beslissingen van de KCML uit. Het gewestelijke budget wordt geregeld bij ordonnantie houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle van 1/11/2006 (verscheidene updates). Het beheer ervan is opgenomen in het informaticasysteem SAP (*Service Advertising Protocol*), zodat de betrokkenen op elk ogenblik de evolutie kunnen volgen.

De kredieten van de KCML zijn bestemd voor de uitvoering van de beslissingen en projecten van de Commissie en voor de vergoeding, door middel van presentiegelden, van de leden voor hun prestaties tijdens de plenaire zittingen, de vergaderingen en de bezoeken, alsook van de werkgroepen die binnen de Commissie zijn opgericht. Ze dekken tevens de onkosten voor de organisatie van de zittingen en de vergaderingen.

In 2019 bedroeg het budget van de KCML 172.000 €, te weten 162.000 € als werkingsbudget en 10.000 € als investeringsbudget. Onderstaande tabel toont de uitgaven van 2019 en vergelijkt ze met die van de voorafgaande jaren (het gaat niet om de in vereffening behandelde bedragen).

Totaalbudget KCML				
	2019	2018	2017	2016
	172.000 €	172.000 €	172.000 €	187.000 €
Werkingsbudget (vastleggingskredieten – allocaties 330050803 1 211 / 330050701 1 112)				
BESCHIKBAAR BUDGET	162.000 €	162.000 €	162.000 €	165.000 €
zitpenningen van de leden	71.525 €	67.000 €	66.625 €	63.600 €
archiveringsopdracht dossiers KCML	/	/	/	20.999 €
studies en onderzoek	/	35.595 €	39.000 €	/
overige werkingskosten	24.516 €	26.412 €	23.722 €	30.630 €
TOTAAL	96.041 €	129.007 €	129.347 €	115.229 €
vastleggingspercentage	59 %	79 %	75 %	70 %
Investeringsbudget (vastleggingskredieten – allocatie 330051101 7422)				
BESCHIKBAAR BUDGET	10.000 €	10.000 €	10.000 €	22.000 €
TOTAAL	000 €	000 €	000 €	000 €
vastleggingspercentage	00 %	00 %	00 %	00 %

Uit bovenstaande tabel blijkt:

- **een toename van de zitpenningen** van de leden in vergelijking met de vorige jaren, dankzij hun zeer regelmatige deelname aan de plenaire zittingen; toch houdt deze stijging hoofdzakelijk verband met de organisatie van buitengewone zittingen (4) en van verscheidene vergaderingen rond de door de Commissie onderzochte transversale materies: de wijziging van de GSV, het besluit inzake vrijstellingen, de RPA's, enz. Deze budgettaire evolutie is des te belangrijker wetende dat de vergadering in 2019 is bijeengekomen met slechts 17 leden en, vanaf de maand november, met 16 leden in plaats van de door het BWRO voorgeschreven 18 leden;
- **de afwezigheid in 2019 van uitgaven met betrekking tot 'studies en onderzoeken'**, die kan worden verklaard door de geringe tijd die werd gelaten om te investeren in de voorbereiding en sturing van nieuwe wetenschappelijke studies ingevolge de adviezen van de KCML over voormelde transversale materies, door haar Memorandum en, aan het einde van het jaar, door de voorbereiding van de cyclus "Erfgoed en stedelijke uitdagingen";

- **voor dezelfde post, de opname van een bedrag van 35.595 € in het budget van 2018** met betrekking tot de bij de ULB bestelde studie "Le paysage urbain neoclassique à Brussel-Pentagone", waarvan de sturing door de Commissie in 2019 voortging en die werd betaald uit het vereffeningsbudget van 2019;
- **het lage vastleggingspercentage** als gevolg van bovenvermelde beperktere uitgaven, dat echter ook al was beslist met het oog op het in evenwicht brengen van de vastleggings- en vereffeningsbudgetten. Het gros van de bedragen met betrekking tot studies opgezet in 2018 (stedelijk landschap) en 2017 (gebinten van de Brusselse kerken) moest inderdaad worden vereffend op het budget 2019. Dat zou elke betalingsverbintenis tijdens het lopende jaar hebben bemoeilijkt of zelfs belemmerd;
- **de afwezigheid van uitgaven op het investeringsbudget**, zoals de verbetering van de uitrusting bestemd voor de vergaderingen van de KCML: deze uitgaven worden theoretisch ten laste genomen door de directie Facilities van Urban, wat niet uitsluit dat de Commissie sommige toekomstige uitgaven die daarop betrekking hebben voor haar rekening neemt.

Voor 2020 blijft het budget van de KCML nagenoeg ongewijzigd ten opzichte van 2019 en bedraagt het initiële krediet 173.000 € (in plaats van 172.000 €).

VI. BIJLAGEN

Om praktische redenen werden deze bijlagen niet naar het Nederlands vertaald.

1. OVERZICHT VAN DE VERGADERINGEN MET VERTEGENWOORDIGING VAN DE KCML

(de vergaderingen voorafgegaan door een * betreffen de begeleidingscomités en de werkgroepen; die voorafgegaan door een ° betreffen de zittingen van het GOC)

	DATE	RENDEZ-VOUS	OBJET DE LA RÉUNION
1	8-1	BXL Environnement	AND - Ecole vétérinaire - Aménagement du site
2	9-1	La Cambre	REGION - Immeubles à appartements d'après 1945
3	9-1	Sur place	BXL - MRAH - Gestion des bâtiments classés
4	10-1	Arcadia	BXL - Place Royale, 10 / rue Villa Hermosa - "Musée du Chat"
5	17-1	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 15-1
6	16-1	Sur place	SBK - Place des Bienfaiteurs - Projet de réaménagement
7	17-1	Av. de l'Armée	IXL - Rue du Relais, 2-14 - Cité Volta
8	18-1	BIP	BXL - Place Royale, 10 / rue Villa Hermosa - "Musée du Chat"
9	18-1	Arcadia	CRMS - Rencontre avec la Directrice Générale de Urban
10	22-1	Bozar	CRMS - Les jardins du Mont des Arts - Présentation réception Nouvel An
11	23-1	Arcadia	CRMS - Mémorandum au futur Gouvernement
12	24-1	Sur place	UCL - Rue de Linkebeek, 9-11 - Moulin Crockaert
13	28-1	ULB	*BXL - Etude sur le patrimoine viaire néoclassique, pilotée par la CRMS (CA)
14	29-1	Perspective Brussels	°CRD - Modification du CoBAT - Broadband
15	30-1	Arcadia	BXL - Rue Ravenstein / Coudenberg - Eclairages scénographique et public
16	4-2	Sur place	*FRT - Abbaye de Forest - Aménagement d'un pôle culturel (CA)
17	4-2	Sur place	BXL - Rue de la Gouttière, 19
18	5-2	Arcadia	WSP - Av. Parmentier, 2-4-6
19	6-2	Sur place	SGL - Rue Vanderschrick, 4a / chée de Waterloo, 19
20	7-2	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 6-2
21	12-2	HUB - chée de Charleroi	WMB - Projet SAULE à la ferme du Chant des Cailles
22	12-2	Arcadia	AUD - Forêt de Soignes - Plan de gestion
23	14-2	Sur place	XL - Anc. casernes de la Gendarmerie - Projet "U-square"
24	15-2	Arcadia	FRT - Abbaye de Forest - Aménagement d'un pôle culturel (réunion interne)
25	15-2	Arcadia	CRMS - Mémorandum au futur Gouvernement
26	15-2	Sur place	BXL - Site de Tour et Taxis - Réaffectation du bâtiment des douanes en hôtel
27	19-2	Sur place	BXL - Marché aux Herbes, 51
28	20-2	Sur place	UCL - Square de Fré, 1 - Piscine de Longchamp
29	21-2	Arcadia	CRMS - Suivi des séances plénières du 20-2
30	21-2	Arcadia	*BXL - Etude sur le patrimoine viaire néoclassique, pilotée par la CRMS (CA)
31	25-2	Sur place	KKB - Parc Elisabeth - Rénovation du tunnel Léopold II
32	28-2	Arcadia	*REGION - Préparation de l'avis CRMS sur le projet de RRU (GT)
33	6-3	Sur place	UCL - Rue de l'Observatoire, 128
34	8-3	Sur place	BXL - Rue de l'Association, 30

35	10-3	Sur place	MSJ - PAD Gare de l'Ouest - Evaluation in situ
36	11-3	Sur place	BXL - Rue Haute, 1-3 / rue des Alexiens
37	11-3	Beliris	*FRT - Parcs Duden et Jupiter - Projets de restauration (CA)
38	12-3	Beliris	AND - CQD Canal Midi - Mémorial aux Martyrs juifs - Aménagement des abords
39	13-3	Arcadia	KKB - Parc Elisabeth - Rénovation du tunnel Léopold II
40	14-3	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 13-3
41	19-3	Arcadia	*REGION - Préparation de l'avis CRMS sur le projet de RRU (GT)
42	20-3	Arcadia	BXL - Rue Ravenstein, 36 - Immeuble Générali
43	21-3	Sur place	XL - Anc. casernes de la Gendarmerie - Séminaire Espaces publics
44	21-3	Perspective Brussels	°CRD - PAD Casernes
45	21-3	Perspective Brussels	°CRD - PAD Mediapark
46	25-3	Sur place	BXL - Place du Grand Sablon, 5 - Maison Costermans
47	27-3	Sur place	BXL - Chée de Waterloo, 10
48	27-3	Sur place	*REGION - Préparation de l'avis CRMS sur le projet de RRU (GT)
49	28-3	Perspective Brussels	XL - Anc. casernes de la Gendarmerie - Projet "U-square"
50	28-3	Perspective Brussels	°CRD - PAD Gare de l'Ouest
51	28-3	Perspective Brussels	°CRD - PAD Porte de Ninove
52	29-3	Arcadia	BXL - Rue du Grand Hospice - Réaménagement de l'Hospice Pacheco en logements
53	31-3	Sur place	UCL - Rue Basse, 128
54	2-4	Arcadia	REGION - Préparation de l'avis CRMS sur le projet de RRU
55	3-4	Sur place	SBK - Av. Pr. Elisabeth, 22 - Maison personnelle de l'arch. Fr. Hemelsoet
56	3-4	Sur place	BXL - Place Royale - Placement d'enseignes en façades
57	4-4	Sur place	FRT - CQD "Abbaye" - EPCF (Espaces publics cœur de Forest) (1/2 j.)
58	4-4	Perspective Brussels	°CRD - Arrêté BMA
59	11-4	Commune	SBK - Place Colignon - Impact du projet métro Nord sur l'Hôtel communal
60	21-4	Sur place	AUD - Rouge-Cloître - Quartier de la ferme - Évaluation in situ
61	23-4	Beliris	*BXL - Rue de la Régence - Conservatoire royal de Musique (CA)
62	23-4	Arcadia	WSP - Av. Parmentier, 2-4-6
63	25-4	Arcadia	CRMS - Suivi des séances plénières du 24-4
64	25-4	Perspective Brussels	°CRD - Présentation du "Beeldkwaliteitsplan"
65	25-4	Tournai	REGION - Projet de rédaction du cadastre de la voirie patrimoniale à Tournai (1/2 j.)
66	26-4	BXL Environnement	AND - Plan opérationnel Neerpede - Charte paysage et mesures de protection
67	26-4	Bertem	REGION - Réaménagement de la chaussée de la Hulpe (stuurgroep GBC)
68	6-5	CIVA	REGION - Colloque - Plantations d'alignements en milieu urbain
69	7-5	CIVA	REGION - Colloque - Plantations d'alignements en milieu urbain
70	9-5	Sur place	UCL - Chée d la Hulpe - Visite des bâtiments de l'Hippodrome de Boitsfort
71	15-5	Arcadia	BXL - Grand-Place, 13-14 - Plans amendés
72	16-5	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 15-5
73	16-5	Sur place	BXL - Église N-D des Riches Claires - Étude de stabilité des anes de la coupole
74	17-5	Arcadia	FRT - Abbaye de Forest - Aménagement d'un pôle culturel (explication du projet)
75	20-5	Av. du Port, 104	IXL - Bd G. Jacques - Anc. École de Gendarmerie - Projet U-square
76	21-5	Arcadia	*BXL - Etude sur le patrimoine viaire néoclassique, pilotée par la CRMS (CA)
77	22-5	Sur place	BXL - Place des Martyrs, 22 - Accès PMR du Théâtre des Martyrs
78	24-5	Sur place	*FRT - Abbaye de Forest - Aménagement d'un pôle culturel (CA)
79	24-5	Arcadia	BXL - Rue des Eperonniers, 49 - Transformation de la maison

80	24-5	Sur place	WMB - Parc Tournay-Solvay - Réfection des chemins
81	27-5	Arcadia	CRMS - Rôle et missions de la Commission (1/2 j.)
82	27-5	Arcadia	WSP - Parc Parmentier - Schéma directeur
83	28-5	Sur place	BSA - Cité Moderne - Menuiseries extérieures
84	29-5	Arcadia	BXL - Av. Marnix, 20-21-22
85	29-5	Sur place	BXL - Rue du Grand Hospice - Réaménagement de l'Hospice Pacheco en logements
86	31-5	Arcadia	BXL - Quai du Commerce, 48-50 - Ets Charlet et Cie - Projet de bureaux
87	3-6	Arcadia	REGION - Forêt de Soignes - Installation d'un mât GSM
88	3-6	Sur place	ETB - Av. J. Malou, 44-46
89	4-6	HUB - chée de Charleroi	WMB - Projet SAULE à la ferme du Chant des Cailles
90	4-6	Arcadia	BXL - Rue de la Poudrière / place de Ninove - Réaménagement de l'espace public
91	6-6	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 5-6
92	6-6	Sur place	BXL - Rue de la Régence - Conservatoire royal de Musique - Visite des lieux
93	7-6	Sur place	BXL - Couvent des Riches Claires - Restauration et réhabilitation
94	11-6	Maison communale	*SBK - Rue Royale Sainte-Marie - Réaménagement de l'espace public (CA)
95	11-6	Sur place	SBK - Rue Quinaux, 40-42
96	11-6	Arcadia	WSP - Parc Parmentier - Schéma directeur
97	12-6	IRPA	BXL - Rue Philippe Le Bon, 70 - Traitement de la peinture marouflée de la façade avant
98	12-6	Sur place	BXL - Palais des Beaux-Arts - Eclairage de la salle Henry Le Bœuf
99	17-6	Sur place	IXL - Place F. Cocq. Maison communale - Accès PMR
100	18-6	Perspective Brussels	°CRD - Mémoire CRD, SARO/PAT/CRD, approbation avis PAD casernes.
101	18-6	Beliris	AND - CQD Canal Midi - Mémorial aux Martyrs juifs - Aménagement des abords
102	18-6	Bd Roi Albert II, 5	REGION - Colloque Piétons, be.walking / be.brussels
103	20-6	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 19-6
104	20-6	Sur place	*FRT - Abbaye de Forest - Aménagement d'un pôle culturel (CA)
105	21-6	Sur place	BXL - Rue des Eperonniers, 49 - Transformation de la maison
106	25-6	Perspective Brussels	BXL - "La chaussée historique du Steenweg".
107	26-6	Ville de Bruxelles	BXL - Grand-Place, patrimoine Unesco - Comité de suivi
108	28-6	Arcadia	*REGION - Cobat - Préparation de l'avis CRMS sur l'arrêté dispenses (GT)
109	1-7	Sur place	BXL - Galerie du Roi, 3-9 / rue des Bouchers 18-46
110	3-7	Arcadia	BXL - Rue de la Régence - Conservatoire royal de Musique - Nouvelle mouture
111	4-7	Arcadia	*REGION - Cobat - Préparation de l'avis CRMS sur l'arrêté dispenses (GT)
112	4-7	Arcadia	BXL - Rue de la Poudrière / place de Ninove - Réaménagement de l'espace public
113	5-7	Sur place	REGION - Revêtement des chemins dans les parc - Les Buttes Chaumont, Paris
114	5-7	Arcadia	BXL - Rue Van Artevelde - Protection légale des anciens Établissements Absalon
115	8-7	Arcadia	UCL - Av. L. Errera, 41 - Masterplan du Musée Van Buuren
116	8-7	Sur place	WSP - Bovenberg, 118 a
117	9-7	Rue Bodenbroek, 6	BXL - Église N-D du Sablon - Aménagement des abords
118	12-7	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 11-7
119	15-7	Sur place	SJN - Bd de l'Astronomie - Maison communale
120	23-7	Sur place	IXL - Église de la Sainte-Trinité - Réaffectation partielle
121	29-7	Sur place	BXL - Rue au Beurre, 30
122	29-7	Arcadia	*REGION - Cobat - Préparation de l'avis CRMS sur l'arrêté dispenses (GT)
123	5-8	Sur place	ETB - Jardin Felix Hap - Conservation de la ruine

124	19-8	Arcadia	BXL - Rue de la Régence - Conservatoire royal de Musique / IXL: Eglise de la Trinité: préparation avis
125	22-8	CCN	SBK - Place de la Reine - Aménagement de la place et de ses abords
126	23-8	Sur place	BXL - Place des Martyrs, 6-7-8 - Mise en couleurs des façades
127	24-8	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 21-8
128	26-8	Sur place	WMB - Rue de Middelbourg, 70 - Château Jolymont
129	4-9	Perspective Brussels	REGION - Présentation des PAD Loi / Heyvaert / Josaphat et Hermann-Debroux (1/2 j.)
130	5-9	SNCB	SBK - Gare de Bruxelles-Formation - Ancien dépôt à locomotives
131	9-9	Sur place	BXL - Galerie du Roi, 6 - Evaluation in situ
132	10-9	Sur place	IXL - Église de la Sainte-Trinité - Réaffectation partielle
133	10-9	Sur place	FRT - Parcs Duden et Jupiter
134	13-9	Arcadia	BXL - Rue J. Dupont - Réaménagement de l'espace public
135	16-9	Arcadia	REGION - Forum patrimoine - Réunion de préparation
136	16-9	Régie des Bâtiments	BXL - Place Poelaert - Palais de Justice: Steerco
137	20-9	Arcadia	CRMS - Rencontre avec le Secr. d'Etat P. Smet - réunion préparatoire
138	25-9	Arcadia	REGION - Forum patrimoine - Réunion de préparation
139	25-9	Sur place	IXL - Église de la Sainte-Trinité - Réaffectation partielle
140	26-9	Perspective Brussels	°CRD - Drohme / Good move
141	2-10	Arcadia	WMB - Av. L. Wiener - Parc du couvent des Religieuses de l'Eucharistie - préalable
142	2-10	Sur place	BXL - Rue Marie-Christine - Cinéma Rio
143	3-10	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 2-10
144	4-10	Arcadia	WSP - Av. Parmentier, 2-4-6
145	8-10	Cercle Gaulois	CRMS - Participation Forum Patrimoine
146	9-10	Arcadia	WMB - Bd du Souverain, 23 - Réunion de projet à propos du site Axa Royale belge
147	10-10	Perspective Brussels	°CRD - Approbation avis Good move
148	11-10	BXL Environnement	*MSJ - Accès définitifs au parc Tour et Taxis (CA)
149	17-10	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 16-10
150	17-10	Perspective Brussels	°CRD - PAD Casernes et Mediapark - Audition
151	21-10	Sur place	WMB - Parc Tournay-Solvay - Réfection des chemins
152	22-10	Sur place	SJN - Chée de Louvain, 56 - Maison Hayoit
153	23-10	Régie des Bâtiments	BXL - Place Poelaert - Palais de Justice: Steerco 4
154	23-10	Arcadia	CRMS - Participation de la CRMS aux réunions de projet
155	24-10	Perspective Brussels	°CRD - PAD Casernes et aspects généraux communs aux PAD
156	30-10	Arcadia	BXL - Rue du Grand Hospice - Réaménagement de l'Hospice Pacheco en logements
157	7-11	Arcadia	CRMS - Cycle "Patrimoine et défis urbains"
158	7-11	Sur place	IXL - Square du Vieux Tilleul, 11 - Tennis club 'Bois de la Cambre'
159	12-11	Sur place	ETB - Chée de Wavre, 508 - Maison Hap
160	12-11	Sur place	AUD - PAD Hermann-Debroux - Évaluation in situ
161	12-11	Sur place	MSJ - PAD Heyvaert - Evaluation in situ
162	12-11	Sur place	SBK - PAD Josaphat - Évaluation in situ
163	12-11	Perspective Brussels	°CRD - PAD Porte de Ninove et Gare de l'Ouest - Audition
164	14-11	Perspective Brussels	°CRD - PAD Casernes et Mediapark
165	20-11	Sur place	FRT - CQD "Abbaye" - EPCF (Espaces publics cœur de Forest)
166	21-11	Perspective Brussels	°CRD - PAD Porte de Ninove - Avis définitif
167	25-11	Sur place	BXL - Rue des Bouchers, 39

168	27-11	Sur place	ETB - Rue P. De Deken - Maison Verhaegen
169	27-11	CEIO Etterbeek	CRMS - Présence internationale Bruxelles / RBC (1/2 jour)
170	28-11	Perspective Brussels	REGION - Table ronde densité et qualité de vie
171	28-11	Arcadia	CRMS - Suivi de la séance plénière du 27-11
172	2-12	Régie des Bâtiments	BXL - Place Poelaert - Palais de Justice: Steerco 6
173	3-12	Parlement bruxelois	BXL - Place de la Vieille Halle aux Blés - Relais postal
174	5-12	Perspective Brussels	°CRD - PAD Porte de Ninove et Gare de l'Ouest - Avis définitif
175	12-12	Perspective Brussels	°CRD - RRU préparation avis
176	12-12	Sur place	BXL - Église N-D du Sablon - Aménagement des abords
177	16-12	Sur place	IXL - Av. Molière, 138
178	18-12	Sur place	BXL - Place du Congrès - Test d'éclairage de la colonne du Congrès
179	19-12	Perspective Brussels	°CRD - RRU préparation avis
180	20-12	INASTI	CRMS - Statut des membres

2. OVERZICHT VAN DE AANVRAGEN TOT UNIEKE VERGUNNING DIE IN 2019 BIJ DE KCML ZIJN INGEDIEND

	séance	avis	n° dossier	adresse	objet de la réunion
1	16-01-19	F	BXL20852	BXL - Galerie de la Reine, 26 à 28 (Cinéma des Galeries)	modification partielle de la destination du foyer du rez-de-chaussée d'équipement d'intérêt collectif en commerce
2	16-01-19	FSR	ETB20099	ETB - av. de Tervueren, 68-70 / rue Bâtonnier Braffort (anc. Clinique Coppez)	mise en conf. des infractions, création d'une ouverture dans le mitoyen, install. d'un totem
3	16-01-19	FSR	BXL20239	BXL - rue Sainte-Catherine, 32	transform./ conversion de l'espace commercial existant au rdc en nouveau "Frites-atelier"
4	6-02-19	F	SGL20081	SGL - Parvis St-Gilles, 16-16a et de la Forge, 5 - Aegidium	changement d'affectation de certains espaces, modif. de baies et d'un escalier en int. d'îlot
5	6-02-19	FSR	BXL21615	BXL - rue de la Gouttière, 19	restauration des façades et toiture, réaménagement intérieur
6	6-02-19	FSR	AND20263	AND - rue de la Porcelaine, 11	rénovation de la maison sans changement de volume, changement de porte et des menuiseries de la façade avant
7	6-02-19	FSR	SBK20040	SBK - pl. Princesse Elisabeth, 5 - gare de Schaerbeek	installation de panneaux acoustiques sur les murs et plafonds
8	20-02-19	D	GSR20001	GSR - Kasteeldreef, 66	abattage de 6 arbres
9	13-03-19	D	AND20025	AND - rue Haberman, 2A-4	Rénov. d'un imm. exist. en maison unifam. et démol.-reconst. d'un imm. à appart. examen CI
10	13-03-19	FSC	WSP20076	WSP - av. de Tervueren, 292 Mal d'Or - Villa Fauquet	Install. d'un système de ventilation en toiture, restitution escalier de service, ouverture baies
11	13-03-19	FSC	BXL20829	BXL - Bd Maurice Lemonnier, 175	restauration de la façade
12	13-03-19	FSC	BXL21653	BXL - rue du Marché au Charbon, 37-39	restauration des façades avant et arrière, ainsi que des toitures
13	13-03-19	FSC	SGL20032	SGL - av. Ducpétiaux, 106 - Prison de St-Gilles	restauration de la porte principale et pose de dispositifs anti-stationnement
14	13-03-19	FSC	BXL21957	BXL - rue du Finistère, 1-3 - Taverne L'Espérance	restauration des faç. et toit. classées (finitions ext., menuiseries, garde-corps...), régul. travaux
15	13-03-19	FSC	IXL20006	IXL - rue Faider, 83 - Maison Beeckman (arch. A. Roosenboom 1900)	restauration d'une maison unifamiliale (projet presque similaire aux plans du permis délivré en 2012)
16	13-03-19	FSC	WMB30015	WMB - Château Tournay-Solvay	réhabilitation et restaur. du château pour le centre de recherche univ. BEL
17	13-03-19	D	AND20014	AND - rues du Libre-Examen/Scheutveld/l'Aiguille - anc. Brasserie Atlas	réaffectation en habitations et bureaux, avec parking souterrain
18	13-03-19	FSC	AND20006	AND - rue Docteur Kubom, 6 à 8 et 10 - École vétérinaire	démolition d'un garage, construction de 109 logements avec crèche et parking souterrain
19	13-03-19	FSC	SBK10006	SBK - av. Latinis, 50 - église Sainte-Suzanne	restauration/réaménagement de l'entrée et du baptistère en chapelle de semaine
20	13-03-19	D	WMB20038	WMB - avenue des Gerfauts, 13	pose de panneaux photovoltaïques en toiture arrière de la villa

21	13-03-19	FSC	BXL20816	BXL - place de Brouckère, 31 - Hôtel Métropole	installation de 23 coupe-vents fixes (zone de terrasse du Café Métropole)
22	13-03-19	FSC	BXL21324	BXL - rue au Beurre, 40	Restaur. de la faç. avant, modif. de la devanture, pose nvelle enseigne, régul. de travaux int.
23	3-04-19	FSC	AUD20019	AUD - Drève Louisa Chaudoir, 6 (arch. L. François, 1927)	Transform. d'une maison unif. avec modif. des baies en faç., aménagement et abords
24	3-04-19	FSC	UCL20260	UCL - av. des Chênes, 125 - Royal racing Club de Bxl	restauration de la tribune
25	3-04-19	FSC	BXL21023	BXL - quai du Commerce, 48/Bd de Dixmude, 65-71 "Charlet & Cie"	changement d'affectation de commerce en bureau, changement des menuiseries et rénovation de l'intérieur
26	3-04-19	F + FSC + D	BXL20757	BXL - place Royale, 5-6 - Hôtel de Coudenberg	placement d'enseignes en façade: oriflammes sur mâts, panneaux publicitaires et plaques professionnelles (régul)
27	3-04-19	D	UCL20096	UCL - av. Montjoie - Institut Montjoie (arch. G. Cochaux-Ségard, 1904)	démolition-reconstruction d'un bâtiment scolaire du complexe et démolition de la chapelle
27	24-04-19	D	AUD20010	AUD - Rouge-Cloître	restauration des bâtiments des classes vertes, écuries et grange
28	24-04-19	FSC	WMB20019	WMB - Rue des Passiflores, 18	reconstruction d'une véranda à l'arrière d'une maison unifamiliale
29	15-05-19	FSC	BXL10012	BXL - av. de la Renaissance, 40 - ND du Rosaire et couvent des Dominicains	installation d'un sas vitré sous le jubé, remise en état du mur de clôture des murets, installation d'une rampe PMR
30	15-05-19	FSC	SBK20014	SBK - ch. de Haecht, 147 - Maison des Arts	mise en lumière de la Maison des Arts
31	15-05-19	FSC	BXL21439	BXL - r. Henri Maus, 17-23	changement d'affect. des R+2 et +3 et des combles en 3 logements: aménagement int., modif. de fenêtres de toit
32	15-05-19	D	SBK30014	SBK - rue d'Hoogvorst, 2 à 4	construction d'un immeuble dans l'emprise du site protégé
33	15-05-19	F	BXL20198	BXL - rue de la Poudrière, 18	remplacement des menuiseries ext., ouverture d'une baie en faç. arr. rénov. int.
34	15-05-19	D	BXL20895	BXL - rue de la Loi, 91 - rue Jacques de Lalaing, 30	démolition d'un imm. de bureaux (n°93-97), transform. hôtel de maître, construction de 2 imm., création espace vert
35	15-05-19	D	IXL30018	IXL - ch. de Boitsfort, 32-34	démolition de 2 maisons unif., construction d'un imm. (9 appart) et parking couvert
36	15-05-19	CI	BSA20003	BSA - Cité Moderne	restauration/restitution de plusieurs menuiseries extérieures
37	15-05-19	FSC	UCL30026	UCL - ch. de La Hulpe, 51-53 et 61	Restaur. du gros-œuvre fermé de 13 bâtiments de l'anc. hippodrome de Boitsfort
38	15-05-19	FSC	WMB20019	WMB - Av. Pré des Agneaux, 2-4/rue des Aconits, 1	restauration des faç. avec suppression des corniches débordantes et toitures en zinc, retour aux terrasses d'origine
39	5-06-19	FSC	KKB30001	KKB - Parc Elisabeth	rénovation et sécurisation du tunnel Léopold II - abattage d'arbres
40	5-06-19	FSC	BXL20208	BXL - rue du Chêne, 27 - Maison Schott	changement de teinte des châssis exist. en bois, pose d'une grille ... (permis modificatif)
41	5-06-19	FSC	ETB20078	ETB - rue Belliard, 143 (arch. P. Picquet)	Restaur. de la faç. classée, rénovation totale et aménagement de 3 unités de logements
42	5-06-19	FSC	AUD20018	AUD - chée de Wavre, 2241 - Château des Trois Fontaines	Restaur. du château, réaménagement de ses abords et création d'une station d'épuration
43	5-06-19	F	BXL30001	BXL - rue de la Loi, 5 - Cercle Royal Gaulois	rénovation et restauration des toitures du bâtiment 1 (permis modificatif)
44	19-06-19	FSC	BXL21891	BXL - av. Adrien Bayet, 11 - Maison Moureau (arch. W. Van der Meeren)	rénovation de la cuisine
45	19-06-19	FSC	BXL21396	BXL - rue de l'Etuve, 39-41 - musée du Chocolat	installation de 3 enseignes et d'une tente solaire
46	19-06-19	FSC	BXL20087	BXL - avenue Marnix, 21-22	Restaur., rénov. et réaffect. des imm. en hôtel, rehausse, constr. d'annexe & enseigne
47	19-06-19	FSC	BXL21601	BXL - rue de l'Etuve, 34	restauration et rénovation de la maison à rue et de l'achterhuis
48	19-06-19	FSC	MSJ20033	MSJ - rue de l'Escaut, 122 - anc. établ. Besse-Meli	création d'une nouvelle entrée en façade latérale
49	10-07-19	FSC	BSA20003	BSA - Cité Moderne (arch. V. Bourgeois)	restauration/restitution de 220 menuiseries extérieures
50	10-07-19	FSC	WMB20010	WMB - av. Charles-Albert, 5-7 - Château Charles-Albert	Restaur. et réhab.: changement d'affect. (de bureau à logement unif), modif. des abords
51	10-07-19	FSC & D	WSP30011	WSP - av. Alfred Madoux, 53	Constr. de 2 villas à appart. sur parking sout. partagé (29 empl), abattage de 35 arbres...
52	10-07-19	D	BXL20249	BXL - Quai aux briques, 90 - rue Marché aux Porcs, 25-29 <i>Le Cheval Marin</i>	Install. de 3 tentes solaires, d'une enseigne, de 4 chaufferettes et de 10 luminaires sur façades
53	10-07-19	FSC	BXL21124	BXL - rue Joseph II (1850-1860)	isolation de la toiture et placement de panneaux photovoltaïques

54	10-07-19	D	JET30013	JET - av. de l'Exposition, 341 - Château de Dieleghem	Restaur. du château, démol. des balcons faç. nord, rénov. du bât. avec 3 pl. de parkings...
55	10-07-19	D	AUD30001	AUD - croisement chée de Tervueren/chemin des Chênes - Forêt de Soignes	implantation d'1 nouvelle station de mobilophonie Orange, remplacement d'1 poteau d'éclairage par un lightpole,...
56	10-07-19	FSC	KKB10002	KKB - Parvis de la Basilique, 1 - Basilique du Sacré-Cœur	renouvellement d'un ascenseur de 1968
57	10-07-19	FSC	FRT30001	FRT - av. Marie-Henriette, squ. Délivrance, av. Mont Kemmel - Parc de Forest	restauration et revalorisation du parc, aménagement d'un trottoir en voirie, restauration des bâtiments...
58	10-07-19	FSC	BXL20469	BXL - Galerie du Roi, 1-9/rue des Bouchers, 44-46	rénov.-restaur. des commerces (7 et 9, Gal. du Roi), du sous-sol à l'entresol et des escaliers communs...
59	10-07-19	FSC	WSP30001	WSP - Parc de la Woluwe (chalet tennis)	restauration d'une passerelle métallique, curage de l'étang Bemel et de l'étang Long
60	10-07-19	FSC	BXL21515	BXL - rue de la Colline, 7	pose d'une enseigne lumineuse
61	10-07-19	FSC	WSP30003	WSP - Parc Parmentier	extension d'un bâtiment occupé par l'asbl "La Famille d'Accueil"
62	10-07-19	FSC	SJN20013	SJN - av. de l'Astronomie, 12-13 - <i>Maison Communale</i> (arch. L. Govaerts, 1908-11)	Rénov. des Commissariat et Maison Communale: changement des circulations vert. et restaur. de l'int.
63	21-08-19	FSC	WMB20208	WMB - Bd du Souverain, 23	Démol. de la partie souterraine d'un imm. de bureaux, constr. de 4 nouveaux (217 appart.)
64	21-08-19	FSC	WSL10002	WSL - av. de la Chapelle - Chapelle Marie la Misérable	Rénovation du grenier du prieuré et rénovation/ isolation du toit
65	21-08-19	D	UCL30026	UCL - chée de la Hulpe, 51-53 et 61 - Hipp. de Boitsfort	Aménagement d'une aire de jeux d'ampleur régionale
66	21-08-19	D	IXL20135	IXL - Square du Vieux Tilleul, 11 - Tennis club 'Bois de la Cambre'	Transformation du club sportif et aménag. des abords: pergola, véranda, menuiseries ext., terrain de padel...
67	21-08-19	FSC	BXL20006	BXL - rue du Grand Hospice - Hospice Pachéco	Rénovation du pavillon n°4 à front de rue (projet indépendant de la restaur. globale des ailes principales)
68	21-08-19	F	BXL20816	BXL - Pl. De Brouckère, 31 - Hôtel Métropole	remplacement de la tente solaire fixée à la marquise de la terrasse (rouge > noir)
69	11-09-19	FSC	KKB30001	KKB - Parc Elisabeth - Kiosque à musique	Restaur., aménag. des espaces int. du socle et réaménagement des abords
70	11-09-19	FSC	SBK20163	SBK - rue du Noyer, 282 - Les Pavillons français (arch. M. Peeters, 1930-34)	Remplacement du châssis en PVC fermant le balcon de l'appartement 2.1.D par un châssis contemporain en acier
71	11-09-19	FSC	WSL20118	WSL - rue Albert et Marie-Louise Servais-Kinet, 13	Restauration de la cage d'escalier
72	11-09-19	FSC	WMB20019	WMB - av. Pré des Agneaux, 2-4/rue des Aconits, 1 - Immeuble Van Deuren	Remplacement global des châssis de porte et fenêtre par de nouvelles menuiseries en bois, double vitrage...
73	11-09-19	FSC	BXL21472	BXL - rue Marché-aux-Herbes, 109-111	Remplacement de la devanture commerciale au n°109 et pose d'enseignes
74	11-09-19	FSC	SGL20004	SGL - avenues de la Jonction, 1 /Brugmann - Hôtel Hannon	Restauration des menuiseries extérieures
75	11-09-19	D	BXL20153	BXL - Grand-Place, 4 - Le Sac	Changement de destination de logement en hébergement touristique
76	11-09-19	D	WSP20057	WSP - av. R.Vandendriessche, 28A - ancien atelier Wolfers	Rénovation de l'intérieur et adaptation des impétrants
77	11-09-19	FSC	BXL21026	BXL-Bd de Dixmude, 21-23 - Halles America (arch. F. Petit & J. Obozinski, 1925-26)	Adaptation de la porte d'accès aux logements situés au n°23: dossier de régularisation, plans adaptés
78	11-09-19	FSC	BXL21569	BXL - rue Marché aux Herbes, 84	Restaur. faç. avant, adaptation de la devanture (régularisation de travaux exécutés)
79	11-09-19	FSC & D	BXL20469	BXL - Gal. du Roi, 6 & 27 /rue des Bouchers, 36-40	Extension d'un hôtel de 23 à 29 ch., rénovation d'un espace de bureaux en appart. 2 ch.
80	2-10-19	FSC	FRT20019	FRT - Rue du Curé, 2 - Hôtel Communal de Forest	Aménagement des combles en bureaux
81	2-10-19	FSC	BXL21964	BXL - rue de la Madeleine, 31	Rehaussement du plancher entre les 1er et 2e étages en façade arrière
82	2-10-19	FSC	BXL20067 (a)	BXL - Abbaye de la Cambre	Eclairage scénographique de l'église et du cloître
83	2-10-19	FSC	BXL21439	BXL - rue du Midi, 1-3/rue Henri Maus, 49-51	Extension du commerce, situé au rdc du n°49, au rdc du n°51
84	2-10-19	F	BXL21891	BXL - av. Adrien Bayet, 11 - Maison Moureau (arch. W. Van der Meeren)	Restauration de la façade avant, restitution des garde-corps de la terrasse
85	16-10-19	FSC	SBK20019-20025	SBK - rue Royale, 326-336 - Haute École Galilée	Ext. et reconfiguration de l'ensemble scolaire (restaur.-rénov. 326 et 328, démolir et garder façade 332...)
86	16-10-19	FSC	SGL30007	SGL - R. Hôtel des Monnaies/ de Parme - Parc Pierre Paulus	Rénovation de l'ensemble du site et du boulo-drome

87	16-10-19	FSC	BXL21017	BXL - rue du Fossé aux Loups, 32	Restaurer les toitures et lucarnes, rénover/isoler les terrasses des immeubles et un mur (int. d'ilot)
88	16-10-19	FSC	FRT20015	FRT - av. Van Volxem, 376 - bât. Admin. Métropole (anc. Brasserie Wielemans-C.)	Restauration, ajout d'une annexe arrière et réaffectation
89	16-10-19	FSC	AUD20010	AUD - Rouge-Cloître - maison du Meunier	Réaménag. en espace d'accueil, réception et bureaux pour la Fondation pour la Forêt de Soignes, et abords
90	16-10-19	F	BXL21891	BXL - av. Adrien Bayet, 11 - Maison Moureau (arch. W. Van der Meeren)	Restauration de la façade avant, restitution des garde-corps de la terrasse
91	6-11-19	CI	BXL22024	BXL - Rue de Beyseghem, 56, rue du Pâturage, 24 - Ferme den Bels	Restaurer et réhabiliter l'anc. ferme en restaurant social et antenne de la Ville, réaliser une nouvelle construction...
92	6-11-19	F	FRT30009	FRT - Chée de Neerstalle, 327 - Parc du Bempt	Aménagement d'un jardin de plantes tinctoriales - installation d'une œuvre de l'artiste T. Bohm
93	6-11-19	FSC	SJN30002	SJN - Square Victoria Regina, 1 - Tour IBM	Modif. du PUN délivré le 03/07/2017, prorogé pour un an: rénovation et réaménagement
94	6-11-19	FSC	AND20006	AND - rue des Vétérinaires, 45 - anc. École vétérinaire "bâtiment 10"	Transformation du bâtiment 10 en 2 studios d'habitation ainsi qu'un jardin d'hiver
95	6-11-19	D	BXL21439	BXL - rue Henri Maus, 39-41	Surélévation et déplacement d'installations techniques: extracteur d'air muni d'un silencieux
96	6-11-19	FSC	BXL20110	BXL - 2, pl. Congrès/150-152, r. Royale/r. Vandermeulen: ancien bât. Leverhouse	Restauration des façades
97	6-11-19	CI	BXL20508	BXL - Rue Royale, 101-107 - Hôtel Astoria	Changement de demande pour l'ext., transformation et restauration des parties classées
98	6-11-19	FSC	BXL21511	BXL - rue de la Tête d'Or, 1	Changement d'affectation du RDC et R+1
99	6-11-19	FSC	SGL30007	SGL - R. Hôtel des Monnaies/ Parme - Parc Pierre Paulus	Rénovation de l'ensemble du site et rénovation du boulodrome
100	27-11-19	FSC	ETB20078	ETB - rue Belliard, 143	Restauration de la façade protégée, rénovation générale, aménagement de 3 log... (plans modificatifs)
101	27-11-19	D	AND20006	AND - rue des Vétérinaires, 45 - anc. École vétérinaire "bâtiment 1"	Division de la partie centrale de la toiture (côté nord-est) en 2 habitations, ajout de 21 fenêtres de toit
102	18-12-19	FSC	WSL30008	WSL - av. Chapelle-aux-Champs, 67	Implanter une classe provisoire (yourte) pour une école (permis école)
103	18-12-19	F	ETB20236	ETB - rue Louis Hap, 75 (arch. A. Goovaerts, 1909)	Transformation de la façade arr., surhausse du mitoyen, ajout lucarne et install. de panneaux photov.
104	18-12-19	CI	BXL21176	BXL - Cantersteen, 3-9 - Gal. Ravenstein (arch. A. et P. Dumont, 1954)	Restaurer les 2 premiers niveaux des façades en travertin
105	18-12-19	FSC	WSP30001	WSP - av. Mostinck, 60 - parc de Woluwe	Régénérer les massifs et abattre 408 arbres
106	18-12-19	FSC	IXL20184	IXL - av. Général de Gaulle, 51 - Immeuble "le Tonneau"	Restauration de l'enveloppe du bâtiment et de la zone de recul
107	18-12-19	FSC	GSR20009	GHR - av. Charles-Quint, 122-124. Résidence Basilique	Installer une enseigne au-dessus de l'auvent et 3 logos au-dessus de fenêtres du rez-de-chaussée
108	11-09-19	/	BXL20172	BXL - Grand-Place, 37 - Le Chêne	Modification de la terrasse existante et pose d'enseignes
109	18-12-19	FSC	BXL22024	BXL - rues de Beyseghem, 56 et du Pâturage, 24 - Ferme Den Bels	Restaurer et réhabiliter l'anc. ferme en restaurant social et antenne de la Ville, réaliser une nouvelle construction...

F: avis favorable / FSR: avis favorable sous réserve / D: avis défavorable / Rem: Remarques et recommandations / NT: non traité: demande non instruite en raison d'un manque de personnel

3. OVERZICHT VAN DE VOORAFGAANDE ADVIEZEN UITGEBRACHT IN 2019

séance	avis	n° dossier	adresse	objet de la réunion	
1	6-02-19	Rem	UCL20024	UCL - rue de Linkebeek, 9-11- Moulin Crockaert	Aménagement de logements dans le moulin et sa dépendance
2	6-02-19	Rem	BXL30022	BXL – rues Ravenstein, Coudenberget Montagne de la Cour	Mise en lumière des bâtiments
3	20-02-19	Rem	UCL30015	UCL - Parc Raspail	Avant-projet de restauration du parc
4	20-02-19	Rem	ETB10001	ETB - pl. Saint-Antoine, 1 - église St-Antoine de Padoue	Installation d'une antenne de télécom (clocher) et remplacement de l'escalier en bois par un escalier métallique

5	20-02-19	Rem	UCL30049	UCL - Dieweg/rue du Repos - cimetière du Dieweg	Examen de la valeur patrimoniale et de la possibilité de la mise sur pied d'un plan de gestion
6	13-03-19	F	BXL21891	BXL - Av. Alphonse Bayet 11 - Maison Moureau (arch. Van der Meeren, 1951-62)	Remplacement du carrelage (non originel) de la cuisine
7	3-04-19	Rem	FRT20001	FRT - Abbaye de Forest	Réhabilitation de l'abbaye en pôle culturel
8	3-04-19	Rem	FRT30009	FRT - Parc du Bempt	Aménagement d'un jardin de plantes tinctoriales et installation d'une œuvre d'art de l'artiste Tatiana Bohm
9	3-04-19	FSC	BXL21475	BXL - rue de l'Hôpital, 29 - ancien Hôtel de Flandre	Modification des plans du permis délivré le 01/08/2017
10	24-04-19	D	IXL20108	IXL - pl. Fernand Cocq - Maison communale La Malibran	Placement de plateforme d'accès PMR au niveau des escaliers d'entrée, côté impasse r. du Collège
11	24-04-19	Rem	WMB30015	WMB - Parc Tournay-Solvay	Restauration des chemins du parc
12	15-05-19	Rem	SGL30007	SGL - Parc Pierre Paulus	Rénovation et restauration d'une partie du parc
13	19-06-19	Rem	WSP30003	WSP - Parc Parmentier	Schéma directeur (paysage)
14	19-06-19	Rem	UCL20075	UCL - r. V. Allard, 256 - Hangar à marchand. - gare Uccle Stalle	Réaffectation et rénovation du hangar en commerce (permis modificatif)
15	19-06-19	D	BXL30033	BXL - Quai au Foin, 15/ Impasse Vanhoeter	Rehausse de la maison à rue
16	10-07-19	Rem	WSP20145	WSP - Bovenberg, 118A - Conciergerie	Aménagement d'un accès carrossable, de 6 parkings ext, aménagement des abords et transformation en 3 logements
17	21-08-19	Rem	BXL20569	BXL - r. de la Régence et rue aux Laines - Conservatoire royal de musique	Elaboration du schéma-directeur pour l'extension et la restauration du Conservatoire
18	21-08-19	F & Rem	BXL10009	BXL - église Notre-Dame des Victoires au Sablon	Embellissement des abords et de l'espace public autour de l'église
19	21-08-19	Rem	GSR20001	GSR - Drève du Château, 64-66 - écuries du Château de Rivieren	Restauration et réhabilitation des écuries en logements avec mise en valeur des éléments patrimoniaux
20	21-08-19	Rem	IXL10001	IXL - parvis de la Trinité - église de la Sainte-Trinité	Démolition du chœur et du transept, pour les remplacer par une construction neuve (logements, crèche...): concours
21	21-08-19	Rem	BXL21568	BXL - Marché aux Herbes 82/ Marché aux Peaux	Restauration et aménagement des étages comme habitation
22	11-09-19	reporté	BXL20874	BXL - place Jean Jacobs, 7	Rénovation et changement de la façade arrière
23	11-09-19	Rem	MSJ20101	MSJ - bd du Jubilé - pont du Jubilé	Aménagement des accès au parc de Tour & Taxis
24	2-10-19	D & Rem	BXL20874	BXL - Place Jean Jacobs, 7	Rénovation et changement de la façade arrière
25	2-10-19	Rem	BXL21244	BXL - rue Marie-Christine, 100-102 - ancien cinéma Rio	Réaménagement et réaffectation de l'ancien cinéma
26	2-10-19	Rem	BXL20106	BXL - rue des Riches-Clares, 23/rue St-Christophe, 32 - Cloître des Riches-Clares	Principes généraux de restauration et remise en valeur
27	2-10-19	Rem	BXL21729	BXL - Parc du 50naire - Musées royaux d'Art et d'Histoire - Salles Elis. et Delf	Intégration d'un appareil de CVC
28	16-10-19	FSC	ETB30004	ETB - chée de Wavre, 510 - Jardin Jean-Félix Hap	Proposition d'affectation et traitement de l'édicule situé à proximité de l'étang
29	16-10-19	F & Rem	WMB20044	WMB - bd L. Wiener, 20-22 - parc du couvent des Sœurs de l'Eucharistie	Rénovation de la bergerie et adaptation de ses abords
30	6-11-19	Rem	IXL20094	IXL - rue Vautier, 62 - Musée Wiertz	Rénovation de l'habitation du concierge et des accès
31	27-11-19	Rem	AND20006	AND - rue Docteur Kubom, 6 à 8 et 10 - Ecole vétérinaire	Démolition d'un garage, construction d'un complexe de logements, variante de configuration du site
32	27-11-19	Rem	BXL21324	BXL - rue au Beurre, 30	Aménagement d'un appartement aux étages
33	27-11-19	Rem & D	BXL30001	BXL - Parc de Bruxelles et r. Royale, 52 (Hôtel de France)	Création d'un nouvel accès/sortie de secours rue Montagne du Parc pour la station de métro Parc
34	18-12-19	Rem	BXL30003	BXL - Parc de Laeken - pl. de la Dynastie - Monument de la Dynastie	Remplacer les grilles et remise en valeur des abords directs du monument
35	18-12-19	D	BXL21194	BXL - pl. du Grand Sablon, 5 - Maison Costermans	Diviser la surface commerciale, y compris modifier la façade avant et réaliser divers travaux d'entretien

F: avis favorable / FSR: avis favorable sous réserve / D: avis défavorable / Rem: Remarques et recommandations

4. OVERZICHT VAN DE VRAGEN TOT AANVULLENDE INFORMATIE IN 2019

	séance	avis	n° dossier	adresse	objet de la réunion
1	15-05-19	CI	BSA20003	BSA - Cité Moderne	Restauration/ restitution de plusieurs menuiseries extérieures
2	6-11-19	CI	BXL22024	BXL- Rue de Beyseghem, 56, rue du Pâturage, 24 - Ferme den Bels	Restaurer et réhabiliter l'ancienne ferme en restaurant social et antenne de la Ville, réaliser une nouvelle construction...
3	6-11-19	CI	BXL20508	BXL - Rue Royale, 101-107 - Hôtel Astoria	Changement de demande pour l'extension, la transformation et la restauration des parties classées
4	18-12-19	CI	BXL21176	BXL - Cantersteen, 3-9 - Galerie Ravenstein (A&P. Dumont, 1954)	Restaurer les 2 premiers niveaux des façades en travertin

CI: demande de complément d'information

5. OVERZICHT VAN DE DOSSIERS BEHANDELD IN HET KADER VAN DE OPVOLGING VAN EENSLUIDENDE ADVIEZEN

	séance	avis	n° dossier	adresse	objet de la réunion
1	03-04-19	FSC	BXL21475	BXL - rue de l'Hôpital, 29 - ancien Hôtel de Flandre	modification des plans du permis délivré le 01/08/2017
2	05-06-19	D	ETB20010	ETB - chée Saint-Pierre, 58-60 - La Baronnies	changement d'option de restauration du pignon
3	10-07-19	/	FRT20001	FRT - Abbaye de Forest	présentation du Power Point Fondement 05 du projet modifié suite à l'avis préalable + compte-rendu visite 20/06
4	06-11-19	Rem	BXL20321-BXL20987	BXL - pl. Vieille Halle aux Blés - ancien relais postal "La Couronne d'Espagne"	modification des baies perçant la façade côté jardin du Gouverneur

F: avis favorable / FSR: avis favorable sous réserve / D: avis défavorable

6. OVERZICHT VAN DE AANVRAGEN TOT STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING

	séance	avis	n° dossier	adresse	objet de la réunion
1	16-01-19	Rem	BXL20974	BXL - rue Charles Demèer, 1-3 (arch. Paul Hamesse, 1923)	Transformation d'un ensemble de bâtiments (lieux de culte, logements et commerce), avec surhausse et transf. intérieures
2	16-01-19	D	BXL22550	BXL - rue du Marronnier, 29-31	Construction d'une serre et aménagement d'une terrasse sur la toiture plate
3	16-01-19	Rem	WSP20249	WSP - Av. E. Parmentier, 120	Rénovation et extension d'une maison unifamiliale
4	16-01-19	Rem	IXL20597	IXL - rue Gray, 182	Réalisation d'une fresque artistique sur la façade du mur de l'escalier reliant la rue Gray à l'av. de la Couronne
5	16-01-19	D	WSL20127	WSL - av. Emmanuel Mounier	Construction de 2 nouveaux instituts médicaux pour les Cliniques universitaires Saint-Luc
6	16-01-19	courrier	BXL40098	BXL - Bd du Centre: piétonnier / périmètre de la Bourse	Installation de 5 <i>small cells</i> (infrastructures de télécom mobiles) sur les façades qui bordent la Bourse
7	16-01-19	D	AND20249	AND - rue de la Cantilène/ rue de la Tarentelle	Démolition du club house du tennis, abattage de 3 arbres, construction d'un immeuble à appartements, parking...
8	16-01-19	type	ETB20182	ETB - place Saint-Antoine, 45	Changement d'utilisation d'un café en pizzeria et placement d'une cheminée
9	16-01-19	type	FRT20031	FRT - rue du Curé, 9	Placement d'une enseigne (maison médicale de Forest)
10	16-01-19	type	BXL200764	BXL - Bd de Waterloo, 38 - The Hotel	Placement de 6 enseignes dont 5 éclairées et un listel lumineux (déjà partiellement réalisé)
11	16-01-19	type	AUD20098	AUD - avenue Pré des Agneaux, 67	Démolition d'un hangar, construction d'un immeuble de 7 logements et abattage d'un arbre
12	16-01-19	type	BXL22529	BXL - rue Antoine Dansaert, 35-37-39-41	Remise en peinture des menuiseries métalliques existantes noires d'une devanture commerciale
13	16-01-19	type	BXL21909	BXL - Quai au Bois à Brûler, 1-3	Changement d'utilisation de 2 rdc commerciaux en restaurant, réunion des espaces commerciaux et modif. devanture

14	16-01-19	type	BXL22	BXL - Vieux marché aux Grains, 23	Changement des menuiseries en façade avant et installation d'une balustrade
15	16-01-19	type	ETB20228	ETB - rue Fétis, 12	Transformation du rdc d'une maison unifamiliale, régularisation du châssis du 1er étage et du toit mansardé...
16	6-02-19	Rem	BXL21455	BXL - Bd Pachéco, rues de la Banque, Montagne de l'Oratoire, de Ligne - Cité adm	Construction de 3 immeubles de logements et 1 immeuble avec crèche et école maternelle et primaire, aménagement...
17	6-02-19	Rem	SGL20418	SGL - r. Vandenschrick, 4a/ chée de Waterloo, 19 (arch. H. De Kock)	Changement d'une partie de la destination du rdc de commerce à bureau, modification du nbre de logements...
18	6-02-19	Rem	AUD20099	AUD - avenue Pré des Agneaux, 47 (L. Huybrechts)	Démolition d'une maison unifamiliale et construction d'un immeuble de 6 logements
19	6-02-19	D	BXL22683	BXL - rue Haute, 209	Extension et transformation d'une maison avec commerce en un immeuble de 4 logements et un rdc commercial
20	6-02-19	Rem	ETB10003	ETB - Pl. Van Meyel - église Sainte-Gertrude	Construction d'une nouvelle église pour le culte catholique, en remplacement de l'église néo-gothique démolie en 1993
21	6-02-19	Rem	BXL22535	BXL - rue Tielemans, 8	Démolition d'un garage et construction d'un immeuble à appartements
22	6-02-19	Rem	BXL22685	BXL - pl. St-Jean, 10/ r.du Lombard, 76/r.de la Violette, 43 - Les Galeries Nationales	Transformation d'un immeuble de bureaux
23	6-02-19	Rem	BXL22196	BXL - rue de la Fourche, 9	Transformation de la devanture commerciale, établissement d'un duplex (R+2), maintien du restaurant... (régul.)
24	6-02-19	Rem	SGL20218	SGL - chée de Waterloo, 64-66/ parvis de St Gilles	Extension du logement du 5e étage dans les combles avec modification de la façade, pose de velux, terrasse...
25	6-02-19	Rem	BXL22684	BXL - rue du Marché aux Herbes, 33	Changement d'utilisation du rdc commercial et modification de la devanture commerciale (régularisation)
26	6-02-19	type	BXL22682	BXL - rue Ortélius, 32	Isolation de la façade ouest d'un immeuble à appartements de 10 étages
27	6-02-19	type	ETB20200	ETB - bd de l'Yser, 29	Rénovation et régularisation d'un appartement au 8e étage - projet modifié
28	6-02-19	type	EVR20050	EVR - av. du Cimetière de Bruxelles, 133	Lotissement d'un terrain en 6 lots
29	6-02-19	type	FRT20158	FRT - avenue du Roi, 137	changement de destination de commerce en bureau au rdc, modification de la façade avant, couverture cour...
30	6-02-19	type	FRT20159	FRT - av. de Kersbeek, 280-290	Démolition de 2 bâtiments d'une activité productive en intérieur d'îlot et reconstruction d'un bât., changement d'affectation
31	6-02-19	type	SGL20419	SGL - rue Antoine Bréart, 14	Modification de la porte de garage
32	6-02-19	type	SGL20341	SGL - rue d'Ecosse, 70	Extension en sous-sol du logement du rdc, installation d'un escalier en intérieur d'îlot
33	6-02-19	type	WSL20128	WSL - av. J.-F. Debecker, 57	Extension d'une habitation unifamiliale (régularisation)
34	20-02-19	Rem	BXL20655	BXL - rue Picard, 1-3 - Tour et Taxis - bâtiment de la Douane	Rénovation et changement de destination du bâtiment de Douane de bureaux en hôtel avec balcon et terrasse
35	20-02-19	Rem	BXL22686	BXL - rue du Marché aux Fromages, 27	Modification des profils de toiture et aménagement d'une terrasse au dernier étage
36	20-02-19	Rem	BXL22067	BXL - rue du Marché aux Herbes, 51	Modification de la devanture commerciale, rétablissement du volume de toiture à croupe, extension annexe...
37	20-02-19	Rem	WSP20251	WSP - Av. Edmond Parmentier, 191 (arch. Borgers, 1913)	Transformation et extension d'une maison unifamiliale
38	20-02-19	Rem	SGL20414	SGL - rue Antoine Bréart, 115	Modification du nombre et de la répartition des logements, modifications (volume et faç.), terrasse et travaux structurels
39	20-02-19	Rem	IXL20598	IXL - Bd Général Jacques, 5 (arch. F. Hemelsoet, 1902)	Transformation d'une maison unifamiliale et division en 4 logements avec modifications des faç., rehausse en toiture...
40	20-02-19	Rem	ETB20229	ETB - av. de Tervueren, 5 - maison éclectique (1905)	Transformation d'une maison avec restaurant au rdc et aménagement de 3 logements aux étages, modif. de volume...
41	20-02-19	Rem	FRT20161	FRT/IXL - av. Albert, 212 (arch. F. Hemelsoet, 1906)	transformation d'une maison unifamiliale par la modification des volumes arrières
42	20-02-19	type	AND20276	AND - rue de l'Ecole Moderne, 23	Construction d'un immeuble de logements
43	20-02-19	type	WSP20129	WSP - av. Georges Henri, 341	Remise en peinture des boiseries et ferronneries en façade
44	20-02-19	type	FRT20160	FRT - rue Saint-Denis, 4	Isolation des façades latérale et arrière
45	20-02-19	type	SGL20420	SGL - rue de l'Eglise Saint-Gilles, 28	Modification du nombre et de la répartition des logements avec modification de volumes et de façades
46	20-02-19	type	IXL20491	IXL - av. Molière, 201 - imm. moderniste (G. Verlant, 1936)	Régularisation du changement d'aspect et de volumétrie du 7e étage

47	13-03-19	Rem + D	BXL40179	SBK/EVR/BXL-Haren - extension du réseau de métro vers le Nord	Réalisation d'1 tunnel de 4,5km, dont 3 puits (accès tunnelier), de 7 stations de métro et d'1 dépôt - nouveaux plans
48	13-03-19	Rem	BXL22687	BXL - rue d'Egmont, 5 - FNRS	Rénovation et isolation façade avant avec des bow-window, aménagement d'une rampe d'accès, rénovation sanitaires
49	13-03-19	Rem	BXL22116	BXL - rue Haute, 1-3/angle rue des Alexiens	Rénovation et transformation de 2 maisons et construction d'une extension à front du bd de l'Empereur
50	13-03-19	Rem	BXL22634	BXL - rue de la Bourse, 42-44/angle rue Tabora	Réaménagement de l'intérieur, ajout de 2 logements, placement de 4 lucarnes, renouvellement devanture...
51	13-03-19	Rem	BXL22689	BXL - rue de l'Association, 30/impasse de la Révolution	Transformation de 2 immeubles de bureaux et de logements en un ensemble de 10 logements
52	13-03-19	Rem	UCL20380	UCL - av. de l'Observatoire, 128 (O. Van Rysselberghe, 1912)	Transformation d'une maison unifamiliale, transformation du garage en espace pour profession libérale
53	13-03-19	Rem	AUD20098	AUD - av. Pré des Agneaux, 67	Démolition d'un hangar, construction d'un immeuble de 7 logements et abattage d'un arbre - nouveaux plans
54	13-03-19	D	UCL20375	UCL - chée d'Alseberg, 615 - Carré Tillens	Lotir un terrain avec bâtisse à front de la chaussée en vue de construire 2 maisons jumelées - nouvelle proposition
55	13-03-19	non traité	BXL22690	BXL - rue de Flandres, 155 - Bâtiment scolaire	Aménagement d'un jardin éducatif, sur le toit, à l'intérieur d'ilôt
56	13-03-19	type	BXL22551	BXL - rue Ste-Catherine, 3-7	Installation d'un ascenseur dans la cage d'escalier commune et changement de la couleur de la porte d'entrée
57	13-03-19	type	FRT20149	FRT - avenue Molière, 157	Réduire le volume de l'annexe du rdc et rehausser le mur mitoyen avec le n°155
58	13-03-19	type	FRT20162	FRT - chée de Bruxelles, 46	Rénovation des façades avant et arrière, modification de la terrasse arrière
59	13-03-19	type	BXL22688	BXL - Bd de Smet de Naeyer, 546	Ajouter un 3e étage ainsi qu'une toiture-terrasse, étendre la maison en façade arr. et remplacer les menuiseries extérieures
60	13-03-19	type	AND20246	AND - rue de Fiennes/ angle rue du Sergent Debruyne	Réaffectation d'un snack en café, renouvellement des enseignes (déjà réalisé), restructuration du hall
61	13-03-19	type	WSP20252	WSP - rue Jean-Gérard Eggerix, 5	Remplacement des menuiseries en PVC du dernier étage et retour au modèle d'origine, rénovation des menuiseries...
62	13-03-19	type	FRT20163	FRT - av. Albert, 204-206	Remise en peinture des menuiseries ext. actuellement traitées
63	13-03-19	type	SBK20333	SBK - av. Zénobe Gramme, 108-110	Transformation de 2 maisons, création d'une lucarne et d'une terrasse en façade arrière
64	13-03-19	type	SBK20202	SBK - rue Josaphat, 229A231	Division du 1er étage en 2 unités de logement, sans modification de volume
65	13-03-19	type	ETB20230	ETB - chaussée de Wavre, 562	Division d'une maison unifamiliale avec commerce en 3 unités de logement, renouvellement de la façade avant...
66	13-03-19	type	ETB20208	ETB - av. de Tervueren, 2	Placement d'un panneau de type "totem"
67	13-03-19	type	ETB20189	ETB - av. des Nerviens, 7-11	Remplacement de la porte d'entrée, installation d'un local d'ascenseur en toiture, modif. du parement faç. arrière (régul)
68	13-03-19	type	WSP20253	WSP - av. de Tervueren, 216	Remplacement des châssis en bois par du PVC, sans modifier les divisions (régularisation)
69	13-03-19	type	BXL21457	BXL - Vieux marché aux Grains, 6	Repeindre la façade et placement d'une tente solaire
70	13-03-19	type	BXL22691	BXL - rue du Midi, 30/angle rue des Pierres	Rénovation de la devanture et installation d'une vitrine pour vente à la rue (régularisation)
71	3-04-19	Rem	BXL22693	BXL - Bd de Waterloo, 10 (arch. L.H. De Koninck, 1929)	Transformation du commerce au rdc avec modification de la façade, couverture de la cour, démolition annexes (régul.)
72	3-04-19	Rem	MSJ20214	MSJ - Quai des Charbonnages, 88-90/Pl. Saintelette, 31	Démolition d'un entrepôt et reconstruction d'un immeuble à appartements avec rdc commercial
73	3-04-19	Rem	BXL22266	BXL - Nouveau Marché aux Grains, 22-23 (arch. E. De Boelpaepe, 1932)	Aménagement d'un espace de commerce dans une brasserie artisanale, avec modification d'ouverture de la fenêtre (sol)
74	3-04-19	Rem	BXL22266	BXL - Nouveau Marché aux Grains, 22-23 (arch. E. De Boelpaepe, 1932)	Rénovation des étages pour commerce, activités résidentielles et de production
75	3-04-19	Rem	SJN20009	SJN - pl. Ch. Rogier, 20/rue St-Lazare - ancien hôtel Albert 1er	Modification des enseignes, auvents et éclairage
76	3-04-19	pas de rem	UCL20246	UCL - rue Basse, 128	Transformation et extension d'une maison unifamiliale en vue d'y inscrire deux logements
77	3-04-19	type	SGL20421	SGL - rue de la Source, 67	Régularisation du nombre et de la répartition des logements au 4e étage
78	3-04-19	type	UCL20381	UCL - avenue Napoléon, 55	Transformation d'une maison unifamiliale 4 façades avec modif. des baies et lucarne, transformation toiture annexe...

79	3-04-19	type	SGL20422	SGL - chaussée de Waterloo, 23	Changement de destination du rdc (de commerce en bureau) avec modification de la façade avant
80	3-04-19	type	IXL20599	IXL - rue Defacqz, 31-39	Remplacement du garde-corps de la terrasse du 6e étage
81	3-04-19	type	BXL22694	BXL - av. Houba de Strooper, 1b	Changement d'affectation du rdc de commerce à logement avec modification de la façade avant et de la cour arrière
82	3-04-19	type	WSP20254	WSP - rue Saint-Hubert, 15	transformation de la façade et de la lucarne arrières et modifications intérieures
83	3-04-19	type	BXL22695	BXL - rue de la Madeleine, 11	Mise en conformité de l'affectation (rdc commercial et 3 logements aux étages) et des châssis façade avant ...
84	3-04-19	type	BXL22696	BXL - avenue Victoria, 10	Modification et extension d'une maison unifamiliale
85	24-04-19	Rem	BXL20655	BXL - r. Picard, 7-11, 13-15/Tour& Taxis. Gare mar. et bâtiments S1, S3, S5,P-M/7/8	Modification de la Gare maritime et des bâtiments S1, S3, S5, et P-M de la zone C (modificatif du permis 17/12/09)
86	24-04-19	Rem	BXL20087	BXL - av. Marnix, 20	Transformation et extension d'une ancienne maison de maître en appart-hôtel et 1 espace de co-working - projet modifié
87	24-04-19	Rem	IXL20266	IXL - r. de l'Aqueduc, 116-118 / r. A. Campenhout, 15-31	Démolition partielle et rénovation lourde de 2 immeubles de bureaux et logements, reconversion du site en logements...
88	24-04-19	Rem	BXL70066	BXL - pl. du Nouveau Marché aux Grains	Réalisation d'un édicule pour 2 sanitaires et ses abords périphériques sur la voirie publique
89	24-04-19	Rem	WMB20044	WMB - av. L. Wiener, 34 - école de la Sainte-Famille	Rénovation de la cour de l'école donnant sur la rue et réalisation d'un trottoir en zone arrière (permis école)
90	24-04-19	Rem	WSP20255	WSP - av. de l'Horizon, 3	Transformation complète d'une maison unifamiliale
91	24-04-19	type	SGL20423	SGL - rue Américaine, 6	Réaménagement du logement du rdc/sous-sol en modifiant la répartition entre espaces communs et logement...
92	24-04-19	type	BXL22697	BXL - rue Marché aux Herbes, 100/ rue de la Montagne, 3-5/pl d'Espagne	Aménagement d'une terrasse permanente avec garde-corps vitrés et tente solaire sur le trottoir de l'Hôtel Ibis
93	15-05-19	D	BXL40189	BXL - rue de la Poudrière, place de Ninove	Réaménagement de la rue de la Poudrière de façade à façade, ainsi qu'une partie de la place de Ninove
94	15-05-19	Rem	BXL22103	BXL - rue Sainte-Catherine, 22	Changement d'utilisation d'un commerce en horeca, couverture de la cour, transformation de la devanture (régul. partielle)
95	15-05-19	type	MSJ20163	MSJ - Pl. Communale, 7	Division d'une maison de commerce en 2 unités de logements et un commerce
96	15-05-19	type	IXL20539	IXL - rue du Bourgmestre, 10	Modification du PU 2015/286-45/6-10, notamment l'extension du sous-sol, modification de façades avant et arr., de l'aménag.int.
97	15-05-19	type	SGL20378	SGL - rue Wafelaerts, 64	Modification du PU 2018-102, notamment de l'aménagement intérieur du duplex 2e et 3e étages ...
98	15-05-19	type	UCL20382	UCL - Dieweg, 85a-85b	Construction d'un volume en façade avant sur la plateforme existante et création d'une lucarne en toiture arrière
99	15-05-19	type	WSP20256	WSP - rue David Van Bever, 58	Remplacement du toit vitré par une verrière, réaménagement intérieur, modification de la profondeur de l'annexe
100	15-05-19	type	FRT20164	FRT - rue Meyerbeer, 48/ rue de la Mutualité	Rénovation des façades à rue et de la terrasse avant du penthouse
101	5-06-19	D	SBK30002/20290/20158/20037	SBK - place de la Reine, 14-15-16	Démolition de 3 maisons néoclassiques, construction d'un pôle étudiant en liaison avec la Maison des Arts
102	5-06-19	Rem	ETB20231	ETB - av. Jules Malou, 44-46	Modification des façades d'une maison de maître, extension et rénovation intérieure
103	5-06-19	Rem	SBK20032/40030	SBK - Place Colignon	Installation de 2 ascenseurs d'accès au futur métro
104	5-06-19	Rem	WMB20171	WMB - av. des Hannekens, 50	Extension et rénovation d'une maison de retraite
105	5-06-19	Rem	WMB20181	WMB - drève du Duc, 5	Mise en peinture des façades en jaune, démolition et reconstruction des murets de clôture (côté rue), abords (régul)
106	5-06-19	Rem	WSL20130	WSL - av. des Îles d'or, 15	Remplacement des menuiseries extérieures et changement des subdivisions
107	5-06-19	D	BXL22698	BXL - rue de Livourne, 90	Transformation et division d'1 maison de maître en 6 logements
108	5-06-19	Rem	IXL20600	IXL - rue de la Tulipe, 1 / pl. Fernand Cocq, 25	Aménagement d'une terrasse horeca et placement d'une tente solaire
109	5-06-19	Rem	SGL20425	SGL - rue de Lombardie, 54	Aménagement des combles: création d'une lucarne avant et d'une terrasse arr., isolation toiture, annexe construite entresol
110	5-06-19	F	SGL20426	SGL - rue de la Victoire, 126/ rue de la Croix de Pierre, 73	Réalisation d'une fresque sur un mur de lycée
111	5-06-19	type	AND20128	AND - chaussée de Ninove, 721	Changement d'affect. du rdc commercial en restaurant avec modifications intérieures et installation d'une gaine technique ext.
112	5-06-19	type	BXL22699	BXL - rue Dautzenberg, 78 (arch. A. Gérard)	Extension d'une maison unifamiliale

113	5-06-19	type	BXL22700	BXL – Marché au Charbon, 7-9	Transformation d'un immeuble de bureaux en appartement-hôtel
114	5-06-19	type	ETB20018	ETB - avenue de l'Yzer, 21-22 (arch. G. Dhaeyer)	Réaménagement d'un hôtel (régularisation)
115	5-06-19	type	ETB20032	ETB - chée de Wavre, 461	Création d'une lucarne arrière, isolation pignon mitoyen avec le n°457 et aménagement d'une terrasse en façade arr. (régul.)
116	5-06-19	type	IXL20385	IXL - rue de la Paix, 43	changement d'utilisation du rdc commercial en restaurant, pause d'un conduit de hotte et de 2 enseignes parallèles
117	5-06-19	type	IXL20290	IXL - chée de Vleurgat, 266	Mise en conformité de travaux réalisés en façade arrière
118	5-06-19	type	SGL20424	SGL - Parvis St-Gilles, 51-53 (arch. H. De Kock)	Couverture de la cour arrière au rdc et modification d'un logement au 1er étage (régularisation)
119	5-06-19	type	UCL20383	UCL - Pl. de Saint-Job, 23	Couverture d'une cour intérieure, transformation et extension d'un commerce de pompes funèbres
120	19-06-19	F	IXL20430	IXL - rue Ernest Solvay, 1/chée d'Ixelles, 98 (J. De Bilde, 1899)	Suppr. du logement du R+1 pour étendre le rdc commercial, modif. de la faç. avt, placement d'une plateforme en faç. arr
121	19-06-19	D	BXL22704	BXL - Petite rue des Bouchers, 5-7-9-11-13	Transformation des 5 rdc et R+1 commerciaux en 2 restaurants (transformations structurelles et nouvelles devantures)
122	19-06-19	D	SBK20335	SBK - rue Quinaux, 40-42	Démolition de 2 immeubles néoclassiques pour construire un centre de santé (centre PMS et promotion santé à l'école)
123	19-06-19	Rem	BXL22701	BXL - rue de la Fourche, 6	Transformation devantures commerciales, modif. de l'utilisation des 2 commerces, modif répartition logements, couverture cour
124	19-06-19	Rem	BXL22699	BXL - rue Dautzenberg, 78 (arch. A. Gérard)	Extension d'une maison unifamiliale
125	19-06-19	Rem	BXL40136	BXL - rue Wiertz	Aménagement définitif d'un piétonnier entre la rue Montoyer et la rue Vautier + dispositifs de contrôle d'accès
126	19-06-19	Rem	BXL22703	BXL - Bd de Dixmude, 15-19 (arch. E. De Boelpaep, 1925)	Restauration devanture commerciale d'origine, séparation commerce-logement R+1, transform. appart 1ch /2ch, terrasse
127	19-06-19	F	WSP20257	WSP - av. de Tervueren, 446-448 (1928-1931)	Modification du volume de toiture
128	19-06-19	Rem	FRT20165	FRT - avenue du Bempt, 2	Transformation lourde et extension d'une maison ouvrière
129	19-06-19	Rem	SGL20387	SGL - rue Moris, 19 - Institut St-Jean-Baptiste de la Salle	Démolition et reconstruction du mur de clôture et abattage de 12 arbres
130	19-06-19	type	BXL22702	BXL - rue de Flandre, 184	Mise en conformité d'un logement et aménagement d'une terrasse sur une toiture plate en façade arrière (régularisation)
131	19-06-19	type	BXL21505	BXL - place du Trône, 1	Rehausse et extension de la casquette prévue dans le permis (régularisation)
132	19-06-19	type	BXL21008	BXL - place A. Van Gehuchten, 4 - Hôpital Brugmann - CTR	Ajout d'1 étage technique sur bloc C1, ajout panneaux photovoltaïques et solaires sur bloc B (régul. permis de 2009)
133	10-07-19	Rem	IXL20602	IXL - rue des Echevins, 48-50	Transformation de 2 bâtiments existants (rue et fond de parc), construction d'1 duplex en surélév., démolition boxes garage ...
134	10-07-19	Rem	SJN20119	SJN - rue du Vallon, 12-18 (Buas-Sutter & Humblet, 1990)	Réaménagement de l'entrée d'un immeuble à appartements
135	10-07-19	D	IXL20559	IXL - pl. du Châtelain, 6-7 /rue Simonis, 59-61	Rehaussement du bâtiment de 2 niveaux et mise en conformité des modifications en façade
136	10-07-19	type	BXL22705	BXL - rue Stéphanie, 175/bd E. Bockstael	Régularisation du changement d'utilisation d'une ancienne cordonnerie en snack, du remplacement des menuiseries...
137	10-07-19	type	BXL20573	BXL - rue Baron Horta, 3	Placement d'une terrasse sur plancher démontable sur le terre-plein central de la rue
138	10-07-19	type	BXL21970	BXL - rue d'Artois, 27	Démolition d'un atelier et construction d'une annexe à l'arrière d'une maison unifamiliale, aménagements intérieurs...
139	10-07-19	type	IXL20601	IXL - rue Paul Emile Janson, 26 (entr. J&P Carsoel, 1900-1903)	Mise en conformité de la division d'une maison, réaménagement de 4 logements, mise en conformité d'une terrasse...
140	10-07-19	type	IXL20211	IXL - rue de la Paix, 9-11	Placement d'une enseigne parallèle à la façade
141	10-07-19	type	IXL20211	IXL - rue de la Paix, 9-11	Transformation de la façade avant (installation d'un distributeur automatique – banque - et d'une porte d'entrée)
142	10-07-19	type	ETB20233	ETB - place Saint-Antoine, 32	Changement d'affectation de crèche vers un commerce, changement des baies en façade arrière, ajout tubage...
143	10-07-19	type	MSJ20216	MSJ - rue Vandermaelen, 24	Mise en conformité des étages, régul. des annexes au rdc et réaménagement du logement au rez-de-chaussée
144	10-07-19	type	SJN20062	SJN - bd Saint-Lazare, 4 à 10 (Botanic Building)	Rénovation d'une partie du rez-de-chaussée, aménagement des abords, création d'escaliers extérieur et intérieur,...
145	10-07-19	type	UCL20384	UCL - av. Winston Churchill, 51	Création de baies de fenêtre et remplacement de châssis (régul.)
146	21-08-19	Rem	SGL20228	SGL - chée de Charleroi, 233-239/r. Moris, 24-36 - anc. Ets Paul Cousin	Transformation et démolition partielle d'un ancien garage - reconverti actuellement en grande surface - en 60 logements...

147	21-08-19	Rem	SBK40037	SBK – axe r. Royale Ste-Marie	Avant-projet de réaménagement de l'espace public
148	21-08-19	Rem	BXL22555	BXL- r. de la Fourche 17-19/ pte r. des Bouchers 18/ imp. des Bœufs 2-Hôtel Arlequin	Suppression de la galerie commerçante et du cinéma pour l'extension de l'hôtel, transformation des façades à rue et intérieures
149	21-08-19	Rem	BXL22708	BXL – r. Belliard, 5-7/r. du Commerce, 46	Démolition & reconstruction d'un immeuble de bureaux
150	21-08-19	Rem	BXL21955	BXL - rue de la Fourche, 12	Transformation de la devanture commerciale (principale et latérale) et extension de la salle de consommation au 1er étage
151	21-08-19	Rem	BXL22707	BXL - rue des Minimes, 49	Modification du volume de toiture d'un immeuble néoclassique, création d'un duplex, aménagement d'un balcon au 1er étage...
152	21-08-19	Rem	IXL20537	IXL - rue Goffart, 7-7a - Théâtre "Le Rideau de Bruxelles"	Réunion des baies à droite de la façade avant en une baie unique (vitrine) et modification de la teinte faç. (beige clair)
153	21-08-19	D	BXL22153	BXL - rue du Finistère, 22-24	Transformation avec modification de volumes de 2 immeubles en un immeuble à appartements avec rdc commercial
154	21-08-19	Rem	BXL22709	BXL - av. Livingstone, 20/ angle rue Stévin, 56	rehausse d'1 niveau, ajout d'un toit à la Mansart, création de 2 duplex, extension du bât., aménagement de logements...
155	21-08-19	D	IXL20604	IXL - av. Louis Lepoutre, 53/rue Em. Van Driesche (1922)	Subdiviser un hôtel de maître en 4 logements, surhausse et transformations int., modif. faç. arr. et du volume du garage
156	21-08-19	Rem	BXL22703	BXL - bd de Dixmude, 15-19 (arch. E. De Boelpaepe, 1925)	Modification de la devanture commerciale suite à la modification d'utilisation du rdc commercial
157	21-08-19	D	BXL21037	BXL - square Saintelette, 21 à 22/quais de Willebroeck et de la Voirie: KANAL	Placement d'une enseigne événementielle temporaire
158	21-08-19	D	SBK20327	SBK - bd Auguste Reyers, 52 - siège de la RTBF	Démolition partielle des bâtiments, construction du nouveau siège de la RTBF et aménagement d'un parking provisoire
159	21-08-19	F	BXL22706	BXL - rue Van Artevelde, 62	Rénovation d'un immeuble de rapport, remplacement des planchers en bois par des planchers béton, isolation toiture...
160	21-08-19	type	AUD20100	AUD - av. Pré des Agneaux, 85	Travaux de mise en conformité
161	21-08-19	type	BSA20049	BSA - rue des Chats, 120	Remplacement des menuiseries extérieures en façade avant
162	21-08-19	type	BXL20304	BXL - rue des Brasseurs, 1-3	Changement d'utilisation d'un commerce de dentelles en commerce dédié au chocolat, changement des châssis...
163	21-08-19	type	BXL22710	BXL - rue Joseph II, 36-38	Extension d'un horeca au 1er étage de l'immeuble, transformation de la façade commerciale, transf. int et en faç. arr
164	21-08-19	type	BXL22441	BXL - Bd du Midi, 21	Transformation d'un atelier en commerce avec nouvelle modif. de l'accès aux logements, modif. du cintrage des châssis ...
165	21-08-19	type	ETB20023	ETB - av. des Nerviens, 117	Transformation de la véranda en espace de vie (côté lat., étage)
166	21-08-19	type	FRT20166	FRT - rue Jean-Baptiste Vanpé, 13	Réaménagement d'un logement unifamilial, modification de la destination de commerce en horeca, modification vitrine, annexe
167	21-08-19	type	FRT20167	FRT - av. Molière, 70	Division d'une maison en 3 logements, ajout d'une lucarne arr.
168	21-08-19	type	IXL20603	IXL - rue du Nid, 15/angle rue Lanfray	Remplacement des menuiseries extérieures., réaménagement intérieur, pose de garde-corps en terrasse arr.
169	21-08-19	type	MSJ20217	MSJ - chée de Gand, 36A	Modification de la faç. en fonction du changement de destination du rdc commercial, adaptation des hauteurs de plancher
170	21-08-19	type	MSJ20218	MSJ - rue Ransfort, 37	Renouvellement des menuiseries en façade avant, subdivision d'une maison unifamiliale., construction d'annexes (régul.)
171	21-08-19	type	MSJ20219	MSJ - place Communale, 13	modification de la porte d'entrée et de l'enseigne en fonction du changement de destination du rdc commercial (régul)
172	21-08-19	type	SGL20427	SGL - rue de Bordeaux, 15	Transformation de la façade avant
173	21-08-19	type	SGL20427	SGL - rue de Bordeaux, 15	Réunion des logements du rez-de-chaussée et du 1er étage, création d'une terrasse et travaux structurels
174	21-08-19	type	SGL20428	SGL - rue d'Ecosse, 76	Remplacement des menuiseries en façade avant, travaux structurels intérieurs, aménagement des combles...
175	21-08-19	type	SGL20375	SGL - av. Jean Volders, 66- 66a (arch. R. Pringiers)	Transformation du logement dans les combles et création d'une terrasse en toiture
176	21-08-19	type	SGL20261	SGL - rue de Roumanie, 44	Modification du nombre et de la répartition des logements, aménagement de lucarnes, terrasse et balcon en façade arrière
177	21-08-19	type	SBK20336	SBK - av. Paul Deschanel, 9- 11	Rénovation de la façade et isolation du toit d'un immeuble à appartements
178	21-08-19	type	WMB20062	WMB – av. des Gerfaux, 1	Extension en façade arrière de la villa (réalisée vers 2002)

179	11-09-19	Rem	SGL20228	SGL - chée de Charleroi, 233-239/rue Moris 24-36 - anc. Bs Paul Cousin	Transformation et démolition partielle d'un ancien garage reconverti actuellement en grande surface, en 60 logements...
180	11-09-19	D	BXL22341	BXL - rue Ravenstein, 36 - Immeuble Generali	Transformation et augmentation des performances énergétiques des façades
181	11-09-19	D	SBK20323	SBK - rue Paul Hymans, 1-3 /av. Général Wahis, 224	Démolition d'une maison art Déco et construction d'un immeuble de logements
182	11-09-19	Rem	BXL21323	BXL - rue Royale, 168	Transformation d'une maison de maître et son bâtiment annexe en 24 logements
183	11-09-19	Rem	BXL22379	BXL - rue de Nancy, 16-18 (arch. Van Massenhove, 1902)	Changement de la porte d'entrée dans le cadre d'un projet artistique en façade avant - modification du permis
184	11-09-19	D	SJN20086	SJN - rue Royale, 153/ coin rue Brialmont	Pose d'enseignes sur la façade
185	11-09-19	type	UCL20385	UCL - chaussée d'Alseberg, 607	Mise en conformité d'une maison ouvrière néoclassique
186	11-09-19	type	BXL21687	BXL - bd de Waterloo, 34	Diviser un commerce en 2 entités, modifications des devantures et transformations intérieures
187	11-09-19	type	IXL20267	IXL - rue Francart, 14-16-18	Transformation de la devanture et installation d'un escalier intérieur (dossier de régularisation)
188	11-09-19	type	SJN20120	SJN - Bd des Quatre Journées, 34/angle rue Rouen-Bovie, 2	Changement d'affectation du rdc commercial en logements, transformations int. et interventions sur les façades du rdc
189	11-09-19	type	BXL21695	BXL - rue Sainte-Catherine, 8	Installation de conduits d'extraction de cuisine et d'autres caissons-extracteurs sur 2 toitures plates en terrasse
190	11-09-19	type	BXL21681	BXL - Bd Émile Bockstael, 329	Diviser le logement en 3 entités (2 studios R+1 et R+2/1 appart 1 ch. R+3), enlever l'auvent, remplacer châssis
191	11-09-19	type	UCL20386	UCL - Vieille rue du Moulin, 27	Remplacement des menuiseries extérieures (aluminium anodisé/noir)
192	2-10-19	Rem	BXL22713	BXL - Avenue Louise, 216	Rénovation et isolation de la façade à rue, remplacement des menuiseries extérieures
193	2-10-19	Rem	IXL20565	IXL - rue Lanfray, 8	Rénovation maison, démolition annexes, construction d'un bât de liaison avec la construction arrière, régul. des châssis PVC
194	2-10-19	Rem	BXL22715	BXL - rue Charles Buis, 14-16-18	Reconfiguration du bâtiment, aménagement d'un duplex, transform. façades, construct. escalier et terrasse arr. et fresque
195	2-10-19	Rem	SGL20430	SGL - rue d'Irlande, 72	Surhausse du toit, extension et rénovation de la façade arrière
196	2-10-19	Rem	UCL40037	UCL - chaussée d'Alseberg, 413-861	Réaménagement de l'espace public entre la rue de Stalle et l'avenue des Sept Bonniers
197	2-10-19	Rem	SBK20337	SBK - Place Colignon, 36	Transformation du volume du toit, extension du côté arrière
198	2-10-19	D	MSJ20118	MSJ - Place Communale, 24	Démolition-reconstruction
199	2-10-19	Rem	BXL20839	BXL - Quai à la Chaux, 3-6	Aménagement de 13 logements dans 3 bât. (démolition & reconstruction n°4, extension n°3 et 5-6, nvelles menuis. ext)
200	2-10-19	Rem	SGL20086	SGL - r. de Bordeaux, 50- Maison Matyn (HORTA, 1890)	extension et modification du pan de toiture arrière d'une maison unifamiliale
201	2-10-19	Rem	BXL22714	BXL - rue du Midi, 24	aménagement de 4 studios aux étages, en remplacement de l'étage commercial et du logement unifamilial, modif. vitrine...
202	2-10-19	Rem	BXL22164	BXL - Bd d'Ypres, 15 - Ancienne Imprimerie (1932)	installation de nouvelles menuiseries à hauteur du rdc commercial
203	2-10-19	type	IXL20605	IXL - rue du Châtelain, 41	aménagement d'un commerce au rdc et régularisation de la modification de couleur des châssis
204	2-10-19	type	SGL20429	SGL - avenue Paul Dejaer, 7	changement de la couleur des châssis et de la porte d'entrée
205	2-10-19	type	BSA20003	BSA - r. du Grand Air, 64	Extension en façade arrière
206	2-10-19	type	BXL22711	BXL - rue Léopold, 6	Remise en peinture des façades, isolation de la façade latérale et ajout d'installations techniques
207	2-10-19	type	IXL20557	IXL - rue Washington, 77/ rue de l'Aqueduc, 173	Transformation du rdc, extension du commerce et modification de la façade (régul.)
208	2-10-19	type	BXL22172	BXL - rue Fransman, 56	Réouverture partielle de la cour au 1er étage, verrière en toiture arrière et modification de la devanture (régul.)
209	2-10-19	type	BXL28716	BXL - Bd du Régent, 24 (arch. G. HEEREBOUT, 1938)	Réorganisation de 2 unités de logement du 6e étage et extension avec terrasse du volume situé en toiture
210	2-10-19	type	ETB20103	ETB - Chaussée de Wavre, 500A	Couverture cour, Aménagements intérieurs, modif. châssis façade avant (régul.), démol. annexe au 1e ét., création terrasse
211	2-10-19	type	AND20277	AND - rue Van Lint, 19	Aménagement du 2e étage et des combles en duplex
212	16-10-19	Rem	WMB10002	WMB - av. J.-H. Delleur, r. de l'Abreuvoir, av. Jagersveld - église St-Hubert	Réaffectation de l'église et aménagement de 38 logements, d'un espace polyvalent avec maintien du culte, parking...

213	16-10-19	Rem	WMB20211	WMB - av. des Archiducs, 50 - Institut Sainte-Thérèse	Rénover le bâtiment principal: remplacement des châssis, isolation toiture, démolition/reconstruction des cages d'escalier...
214	16-10-19	D	BXL22717	BXL - rue des Palais Outre-Ponts, 415	Diviser une maison unifamiliale en 2 appartements, démolir la toiture, rehausser le bâtiment, créer une toiture plate...
215	16-10-19	Rem	BXL22718	BXL - rue Montoyer, 14	Démolir et reconstruire un immeuble de bureau (gabarit R+5+3 étages en recul+1 niveau technique +3 sous-sol)
216	16-10-19	Rem	BXL22101	BXL - pl. De Brouckère, 9-13 - Ancienne Compagnie Anglaise	Changement d'affectation des 2e, 3e et 4e étages, modifier la devanture commerciale et placer un auvent
217	16-10-19	D	SJN20086	SJN - rue Royale, 153	Renouveler le permis pour l'enseigne "Vivium"
218	16-10-19	type	UCL20387	UCL - av. Dolez, 77A	Transformation et extension d'un atelier en logement, création de 2 baies dans l'espace de vie (régularisation)
219	16-10-19	type	SGL20431	SGL - rue Antoine Bréart, 66	Modifier le nombre et la répartition des logements, modifier le volume, créer 2 lucarnes, modifier l'aspect de la façade...
220	16-10-19	type	WMB20212	WMB - av. Calypso, 1	Réaliser une extension à l'arrière du 1er étage en lieu et place de la véranda existante, isoler par l'ext. les façades lat. et arr.
221	16-10-19	type	SGL20433	SGL - av. Jean Volders, 70-70A	Changer l'utilisation du rdc commercial (snack) en café, modifier la façade au rdc et placer une enseigne
222	16-10-19	type	SGL20432	SGL - chée de Charleroi, 216	Modifier le nbre et la répartition des logements avec travaux structurels, modification volume & faç., placer des fenêtres toit...
223	16-10-19	type	SJN20062-20073	SJN - Bd St-Lazare, 4-8-40. Botanic Building	placement de 3 enseignes
224	6-11-19	Rem	BXL20655	BXL - rue Picard, 3 - Tour & Taxis - Bâtiment A	Aménagement des caves, modification des accès et installation d'une rampe
225	6-11-19	Rem	BXL22719	BXL - rue du Marché au Charbon, 96	Modification du profil de toiture pour aménager une terrasse et une verrière, création d'un escalier d'accès, garde-corps
226	6-11-19	Rem	EVR20051	EVR - rue Jules Bordet, 142-144	Transformation d'un immeuble de bureaux en immeuble de logements (99 appart)
227	6-11-19	pas de rem	WMB20213	WMB - Berensheide, 77	Installation de 12 panneaux photovoltaïques sur le toit d'une maison unifamiliale
228	6-11-19	type	AND20278	AND - rue Van Lint, 15	Changement d'affectation du rdc commercial en logement (régul.), réaménagement du rdc avec création d'une cour int..
229	6-11-19	type	IXL20606	IXL - rue Ernest Solvay, 6	Transformation de l'immeuble avec rehausse de 2 niveaux, aménagement d'un duplex et construction de terrasses
230	6-11-19	type	ETB20234	ETB - place du Roi Vainqueur, 7 - av. Edouard de Thibault, 88	Remplacement de la porte de garage
231	6-11-19	type	UCL20388	UCL - av. Dolez, 139	Aménagement d'un portail d'accès
232	6-11-19	type	AND20279	AND- rue Eloy, 87-89	Modification d'un espace commercial/bureau en un appartement
233	6-11-19	type	WMB40014	WMB/BXL - av. Delleur / chaussée de La Hulpe	Aménagement d'un cyclo-piétonnier le long de la chaussée de La Hulpe, av. Delleur depuis la pl. Wiener...
234	6-11-19	type	SGL20379	SGL - rue Antoine Bréart, 20	Réalisation de divers aménagements extérieurs dans la cour et modification de la façade avant
235	6-11-19	type	IXL20607	IXL - rue de la Réforme, 16	Aménagement de 4 logements, remplacement des châssis du 2e étage en façade avant de bois à PVC (régul.)...
236	6-11-19	type	IXL20608	IXL - av. Général de Gaulle, 50	Remplacement des châssis du 1er étage (régul)
237	6-11-19	type	IXL20609	IXL - chée de Wavre, 125	Couverture de 2 cours, modifications structurelles, aménagement de terrasses, isolation (régulation partielle)
238	6-11-19	type	AND20280	AND - rue Georges Moureau, 8	Réorganisation de l'aménagement intérieur du duplex et aménagement d'un abri de jardin
239	6-11-19	type	SBK20338	SBK - Rue Emmanuel Hiel, 2/ rue Verhas, 33	Remplacement des châssis à rue au rdc
240	6-11-19	type	WMB20214	WMB - avenue du Geai, 23	Transformation de l'habitation avec suppression rampe de garage, aménagement d'un nouvel accès et isolation toiture
241	6-11-19	type	SBK20203	SBK - Grande rue au Bois, 4-8	Réorganisation des logements de 2 immeubles (régul. partielle)
242	27-11-19	D	ETB20235	ETB-r. Père de Deken 38/ Taxandres - maison Verhaegen (arch. W. Van der Meeren.)	Rénovation d'une maison unifamiliale et réaffectation du rez-de-chaussée en bureau
243	27-11-19	Rem	BXL21758	BXL - Bd Anspach, 63-69A, pl. de la Bourse...- Anciens Grands magasins Bourse	Rénovation, surhausse et extension, réaffectation en habitations, bureaux et commerces
244	27-11-19	Rem	BXL22316	BXL - rue des Tanneurs, 75 - Théâtre des Tanneurs	Aménager un espace bistrot, rénover les façades du théâtre et placer une enseigne perpendiculaire
245	27-11-19	D	WMB20182	WMB - avenue des Geais, 16	Réaménagement du jardin et transformation du garage: régularisation (v. aussi l'avis défavorable CRMS 29/01/14)

246	27-11-19	D	BXL22267	BXL - rue Lens, 29-31 – anc. écuries (M. Heininx, 1903)	Modification d'un permis d'urbanisme octroyé en fév. 2018 sur la rehausse des n°29&31 (v. avis principe 19/12/2018)
247	27-11-19	Rem	BXL22721	BXL - rue P.-E. Janson, 10	Division d'une maison unifamiliale en 4 logements, rénov. faç. avant, et adaptations lourdes en façade arrière et à l'intérieur
248	27-11-19	Rem	BXL22720	BXL - rue des Bouchers, 39	Transformation d'une maison R+2, démolition/reconstruction de l'annexe, transformation de la devanture
249	27-11-19	Rem	SGL20434	SGL - rue Coenraets, 64	Mise en œuvre d'une fresque sur le pignon gauche (réalisée)
250	27-11-19	Rem	SGL40020	SGL – r. de l'Aqueduc (entre le carrefour Janson /rue Africaine)	Réaménagement de l'espace public: renouvellement des voies de tram et adaptation du profil de voirie
251	27-11-19	type	IXL20610	IXL - Rue Defacqz, 21	Remplacement de l'enseigne sur un auvent existant
252	27-11-19	type	WSL20131	WSL - av. Paul Hymans, 43	Remplacement des garde-corps des terrasses de l'immeuble
253	27-11-19	type	UCL20389	UCL - rue de Stalle, 15-15A	Aménagement d'une surface comm. & boulangerie artisanale, modif. façade avec démolitions ponctuelles, pose d'enseigne..
254	27-11-19	type	BSA20051	BSA - rue du Zénith, 50	Isolation de la toiture d'une maison unifamiliale moyennant une légère modification de volume (+12cm)
255	27-11-19	type	UCL20388	UCL - av. Dolez, 139-143	Demande de permis modificatif portant sur l'implantation d'une œuvre d'art à l'entrée du site, la modification de baies...
256	27-11-19	type	AND20281	AND - rue de la Clinique, 128/place du Conseil, 7A	Aménagement d'un appartement dans les combles et ajout de fenêtres de toiture
257	18-12-19	Rem	SGL20435	SGL - angle chée de Waterloo/rue du Lycée	Construire un immeuble mixte (logement, parking vélo public, ...) et modifier l'accès à la station de métro Horta
258	18-12-19	Rem	BXL22722	BXL - rue de la Science, 37 - angle rue de Lalaing	Transformer lourdement un immeuble de bureaux, le surhausser et créer des parkings
259	18-12-19	Rem	AND20281	AND – r. E. Carpentier/dée de Mons - Ponts ferroviaires de la ligne 28 (1905)	Renouveler les tabliers
260	18-12-19	D	IXL20611	IXL - av. Molière, 138	Transformer l'intérieur, y compris installer un ascenseur, démolir/reconstruire l'annexe arrière, transformer la façade ar.
261	18-12-19	D	IXL20148	IXL - rue Mercelis, 1/pl. Fernand Cocq - ancienne école moyenne pour filles	Réaliser une fresque artistique sur la façade avant
262	18-12-19	Rem	WSP20258	WSP - rue Declercq, 59 (1898)	Rehausser le toit d'une maison d'angle
263	18-12-19	type	ETB20237	ETB - avenue de l'Yser, 20	Transformer une conciergerie en studio (régularisation)
264	18-12-19	type	AND20282	AND - rue Van Lint, 37-39	Mettre en conformité les bâtiments situés en intérieur d'îlot (sorties de secours, portes coupe-feu...)
265	18-12-19	type	MSJ20126	MSJ - r. de Ribaucourt, 21-23/Doyen Fierens/Doyen Adriaens - école primaire N°7	Réaliser une fresque murale sur le mur de clôture situé à l'angle des rues Doyen Fierens et Doyen Adriaens
266	18-12-19	type	UCL20290	UCL - av. Dolez, 111	Isoler le pignon latéral gauche, régulariser les transformations int. et ext. ne correspondant pas au permis délivré en 2011
267	18-12-19	type	AND20195	AND - place de la Vaillance, 33	Changer l'affectat. d'un garage en int. d'îlot en commerce (régul.)
268	18-12-19	type	BXL22723	BXL - rue Haute, 60	Changer l'affect. de café en restaurant/brasserie, modifier le nombre de logement (de 1 à 2 appart), régul. façade avant...
269	18-12-19	type	SGL20280	SGL - rue d'Irlande, 48	Diviser 1 triplex en 2 log., modifier l'installation d'une partie des caves privatives en logement, étendre le rez de jardin
270	18-12-19	type	FRT20168	FRT - rue Saint-Denis, 11	Changer l'affectation du rdc commercial en logement unifamilial
271	18-12-19	type	FRT20169	FRT - av. Besme, 97	Transformer une maison unifamiliale, y compris déplacer l'escalier du rdc et modifier la façade arrière (châssis)

F: avis favorable / FSR: avis favorable sous réserve / D: avis défavorable / Rem: Remarques et recommandations /
 TYPE: réponse type / NT: non traité: demande non instruite en raison d'un manque de personnel /
 PU: permis d'urbanisme / CU: certificat d'urbanisme / NT: non traité: demande non instruite en raison d'un

7. OVERZICHT VAN DE ADVIEZEN UITGEBRACHT IN HET KADER VAN VRIJWARINGSPROCEDURES

	séance	avis	n° dossier	adresse	objet de la réunion
1	6-02-19	F	BSA20048	BSA - rue Kasterlinden, 69 - Villa des Hêtres	avis sur la demande de classement de certaines parties de la villa et de la totalité du parc
2	6-02-19	F	SJN20107	SJN - rue Marie-Thérèse, 98-102- anc. clinique du Dr Verhoogen	avis sur la clôture d'enquête (classement définitif) comme monument
3	20-02-19	D	UCL30085	UCL - chée St-Job/r. de Wansijn/ vieille r. du Moulin/r. J.Benaets - plateau Avijl	ouverture d'enquête portant sur l'extension du classement du Plateau Avijl
4	3-04-19	FSC	SBK20334	SBK - av. Princesse Elisabeth, 22 - ancienne maison perso. de l'arch. Fr. Hemelsoet	demande de classement comme monument
5	15-05-19	F	SGL20374	SGL - Bd Jamar 1a et 1b "Le Laboureur" et "la Ruche"	demande d'avis en cours d'enquête
6	21-08-19	F	BXL20592	BXL - av. Jules Van Praet - Tour Japonaise	clôture d'enquête de la procédure de classement comme monument de la totalité de la tour japonaise
7	21-08-19	F	BXL20310	BXL - av. des Croix de Feu et Jules Van Praet - Pavillon Chinois	clôture d'enquête de la procédure de classement comme monument de la totalité du pavillon chinois
8	11-09-19	F	BXL30113	BXL - place Jean Jacobs - square	fin d'enquête concernant la protection comme site du parc/square, en ce compris les haies et le monument
9	6-11-19	F	SJN20121	SJN - Chée de Louvain, 56 - rue du Vallon, 35-37 - ancien bâtiment Hayoit	fin d'enquête préalable en vue du classement
10	27-11-19	proposition	ETB20235	ETB- r. Père de Deken, 38/ rue des Taxandres - maison Verhaegen (arch. Van der Meeren,)	proposition de classement comme monument en totalité

F: avis favorable / FSR: avis favorable sous réserve / D: avis défavorable / DOC: à documenter